

The Project Gutenberg eBook of Aavoilla ulapoilla, by Jack London

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Aavoilla ulapoilla

Author: Jack London

Translator: Toivo Wallenius

Release date: March 17, 2014 [EBook #45161]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK AAVOILLA ULAPOILLA ***

E-text prepared by Tapio Riikonen

AAVOILLA ULAPOILLA

Kirj.

Jack London

Suom. Toivo Wallenius

WSOY, Porvoo, 1915.

SISÄLLYS:

- I. Sisarukset.
- II. Drakoniset parannukset.
- III. Tiili-Simson.
- IV. Voittajallakin on voittajansa.
- V. Jälleen kotosalla.
- VI. Tutkintopäivä.
- VII. Isä ja poika.
- VIII. Friskon poika.
- IX. Ensi matka.
- X. Rantarosvojen parissa.
- XI. Kapteeni ja miehistö.
- XII. Joe yrittää karata.
- XIII. Ystävykset.
- XIV. Osterisärkkäin äärillä.
- XV. Myrskyn temmellyksessä.
- XVI. Friskon pojan aatteet.
- XVII. Friskon pojan tarina.

- XVIII. Uusia velvollisuuksia.
- XIX. Pakosuunnitelma.
- XX. Vaaran hetkenä.
- XXI. Joe isänsä luona.

I luku:

Sisarukset.

Ensinnä he juoksivat valkoisen rantahietikon poikki hyrskyjen kohistessa takana, ja maantielle ennätettyään he heittäytyivät polkupyöränsä selkään ja kiitivät vihannoivan puiston halki. Heitä oli kaikkiaan kolme, kolme poikaa yllään kirjavat rapikkomekot, ja he porhalsivat pitkin polkupyörätietä oikein henkensä uhalla, kuten kirjavamekkoisten poikain on tapana. Kenties he ajoivat nopeammin kuin lait ja asetukset sallivat? Ainakin olivat puistonvartijat sitä mieltä; mutta he eivät olleet aivan varmoja asiasta, vaan tyytyivät vain varottamaan, kun pojat suhahtivat ohitse. Nämä noudattivatkin heti huomautusta, mutta jo seuraavassa polvekkeessa se unohtui heiltä, mikä muuten on myöskin kuvaavaa koreamekkoisille poikasille.

Golden Gate [*Golden Gate*, noin 1,5 km pituinen ja 6,5 km levyinen salmi, yhdistää San Franciskon lahden kaupungin pohjoispuolella mereen. Suom. huom.] puiston halki he ajoivat edelleen San Franciskoon ja viilettivät pitkiä myötämäkiä niin hurjalla vauhdilla, että jalkamiehet pysähtyivät levottomina heidän jälkeensä tuijottamaan. Sitten heidän koreiden mekkojensa näki vilahtelevan kaupungin kaduilla. Pojat tekivät alinomaa mutkia välttääkseen suuria mäkiä; mutta milloin mäkeä ei käynyt karttaminen, silloin polkimet pantiin vinosti pyörimään, jotta nähtäisiin, kuka ensimmäisenä huipulle ehtisi.

Sitä poikaa, joka tavallisesti saapui ensinnä ja johti kilpa-ajoa, toverit nimittivät Joeksi. Tässä leikissä oli "seurattava Jussia", ja "Jussina" oli juuri Joe, joukon karskein ja reippain poika. Mutta kun toverukset ajoivat läntisen kaupunginosan halki, sivuuttaen suuria ja upeita loistopalatseja, ei hän enää nauranutkaan yhtä äänekkäästi eikä niin useinkaan kuin ennen, vaan hiljensi huomaamatta vauhtiaan, kunnes joutui takapäähän. Laguna- ja Valleja-katujen risteyksessä toverit kääntyivät oikealle.

— Näkemiin, Fred! hän huusi vasemmalle poiketen. — Heipä hei, Charley!

— Tulethan sitten illalla? huusivat toiset vastaukseksi.

— En tule — en minä voi tulla tällä kertaa, hän vastasi.

— Mitä turhia — tule pois! pyysivät toverit.

— En tule, minun täytyy pöntätä illalla — hei vain!

Hän näytti vakavalta ja hiukan alakuloiseltakin jatkaessaan yksin matkaansa. Sitten hän alkoi päättäväisesti viheltää; mutta vihellys vaimentui melkoisesti, kävi lopulta peräti heikoksi ja laimeaksi ja hupeni viimein kokonaan, kun hän suuntasi pyöränsä suuren kaksikerroksisen kartanon ajotielle.

— Kas vain, Joe!

Hän epäröi hieman kirjastohuoneen ovella, hän tiesi kyllä, että sisällä istui Bessie lukea jutuuttaen läksyjänsä. Varmaankin hän suoriutuisi niistä pian, tuumi Joe; ainahan hän ennätti lukea läksynsä ennen päivällistä, ja päivällinen syötäisiin kyllä muutaman minuutin perästä. Hänen omat läksynsä sitä vastoin — niin, niihin ei oltu koskettukaan. Tämä ajatus harmitti häntä. Siinä oli jo kyllin, että ihmisellä oli sisar — joka päälle päätteeksi työntyi olkapäätä vasten nojautumaan, kun toinen parhaillaan läksyjänsä luki. Hän tiesi hyvin itse, ettei hän suinkaan ollut tyhmä. Mutta hän ajatteli alituisesti muita asioita — sille ei mahtanut mitään — ja taisi harvoin läksynsä.

— Joe kulta, tulehan tänne! kutsui ääni hiukan valittaen.

— No — mikä nyt on? Joe virkkoi työntäen kärsimättömästi oviverhon syrjään.

Hän lausui sanat äreällä äänellä, mutta katui melkein samassa tuokiossa, kun kohtasi pienen, hennon tytön kummastelevan, vakavan katseen. Tyttö istui ison pöydän ääressä, jota peittivät korkeat kirjakasat. Hän oli kyyristynyt lyijykynä ja piirustusvihko kädessään niin mahtavaan lepotuoliin, että näytti siinä vieläkin hennommalta ja aremmalta kuin todellisuudessa oli.

— Mitä, pikku sisko, oikein haluat? virkkoi Joe ystävällisemmällä äänellä ja astui tytön luo.

Sisar tarttui hänen käteensä ja painoi sitä poskeaan vasten.
Mielistellen hän ojentui lähemmäksi veljeänsä.

— Mikä sinua vaivaa, Joe kulta? Etkö kertoisi sitä minulle? hän uteli hellästi.

Mutta poika oli vaiti. Hänestä oli naurettavaa uskoa huoliaan pikku sisarelle, vaikka tällä sattuikin olemaan paremmat todistukset kuin hänellä itsellään. Ja naurettavaa oli sekin, että sisko rupeaa tiedustelemaan hänen huoliaan.

Kylläpä hänellä on pehmeä poski, mietti Joe, kun tyttö hiljaa painoi kasvojaan hänen kättänsä vasten. Kun nyt vain voisi temmata sen pois — tähän oli niin peräti narrimaista. Mutta silloin Bessie tietysti olisi tuntenut mielipahaa; tyhjästähän ne tytöt pahastuvat, hän tuumi.

Tyttö piteli hänen kättään siten, että saattoi suudella kämmenpuolta. Oli aivan kuin ruusunlehti olisi pudonnut sille — ja sellainen oli hänen tapansa uudistaa kysymyksensä.

— Ei minua mikään vaivaa, lausui Joe vihdoin; mutta siitä huolimatta pääsi häneltä kuin vahingossa:
— Tiedäthän sinä isäni.

Samassa Bessie näytti yhtä huolestuneelta kuin hän itekin.

— Mutta onhan isä niin kiltti ja herttainen, Joe, hän alotti. — Miksi sinä et tahdo tehdä hänelle mieliksi? Ei hän vaadi sinulta liikoja, ja hän tarkoittaa vain sinun omaa parastasi. Sinä et olekkaan huonopäinen, kuten toiset pojat. Jos vain viitsisit lukea hiukan...

— Lukea! huudahti Joe kiivaasti ja tempasi pois kätensä. — Taidat sinäkin ruveta läksyttämään minua. Pian kai kyökkipiika ja tallipoikakin veisaavat samaa virttä!

Hän työnsi kädet housutaskuihin ja tuijotti eteensä ajatellen murheellista vastaisuutta, joka oli täynnään loputtomia läksyjä ja läksytyksiä.

— Eikö sinulla ollut muuta asiaa? hän kysyi ja kääntyi lähtemään.

Mutta sisar tarttui jälleen hänen käteensä. — Minulla olikin aivan toisenlaista asiaa, mutta sinä näytit niin pahantuuliselta, että minä luulin — tuota noin. — Hän vaikenä, mutta rohkaisi sitten taas mielensä. — Halusin kertoa sinulle, että meillä on aikomus lähteä lauantaina lahden poikki Oaklandiin ja käydä siellä vuoristossa.

— Keitä on mukana?

— Myrtle Hayes...

— Mitä? Semmoinen pikku letus? keskeytti Joe.

— Eipäs olekkaan mikään letus, sen minä takaan! vastasi Bessie vilkkaasti. — Hän on maailman parhaita tyttöjä!

— No, se ei sitten merkitse suuriakaan, kun tietää, minkälaisia tyttöjä sinä tunnet. Mutta jatka. Keitä muita sinne tulee?

— Pearl Sayther ja hänen sisarensa Alice ja Jessie Hilborn ja Sadie French ja Edna Crothers. Siinä ovat kaikki tytöt.

Joe tuhautti halveksivasti sieramiinsa. — No, entäs pojat sitten?

— Maurice ja Felix Clement, Dick Shofield, Burt Layton ja...

— Kyllä riittää — pelkkiä jänishousuja!

— Minä — minä ajattelin pyytää sinua ja Frediä ja Charleya, virkkoi tyttö hiukan vapisevin äänin. — Sen vuoksi minä kutsuinkin sinua.

— Mitä te sitten aiotte siellä toimittaa? kysyi Joe.

— Me kävelemme, poimimme kukkia — unikat ovat jo puhjenneet — syömme päivällistä jollakin hausalla paikalla ja — ja...

— Palaatte taas kotiin, lausui Joe päätteeksi.

Bessie nyökäytti päätään. Joe työnsi jälleen kädet taskuihinsa ja asteli edes ja takaisin.

— On siinäkin oikea sisarseura, hän virkkoi jyrkästi — ja yhtä tyttömäinen on ohjelmakin. Ei sellainen minulle maistu!

Bessie puristi yhteen vapisevat huulensa, mutta pysyttelihe urheana. — No, mitä sinä sitten haluaisit? hän tiedusteli.

— Silloin minä otan kernaammin Fredin ja Charleyn mukaani ja toimitan jotain muuta — niin, jotain muuta!

Hän vaikenä ja katsahti sisareensa. Tämä odotti maltillisena hänen ratkaisuaan, mutta hän tunsu, ettei voinut tulkita tunteitaan ja mielihalujaan. Ja kun hän tuumaili kaikkea, mikä mieltä painoi, pääsi pahantuulusuus taas vallalle.

— Äh, et sinä ymmärrä mitään! hän kivahti. — Et sinä sellaisia ymmärrä. Sinä tahdot vain kulkea hienona ja esiintyä sievästi ja saada hyviä todistuksia. Et sinä välitä vaaroista ja seikkailuista ja muusta sellaisesta, etkä sinä piittaa reima pojista, joissa on uskallusta ja sisua ja muuta sellaista. Sinä pidät siivoista pikkupojista, joilla on valkoinen kaulus ja siistit vaatteet ja tukka aina jakauksella ja jotka istuvat vapaahetkensä sisällä ja opettajien hemmoteltavina ja saavat ylistystä ahkeruudestaan, kilteistä mammanpojista, jotka eivät joudu koskaan pälkääseen — ne kun käyvät vain poimimassa kukkia ja syömässä päivällistä tyttöjen seurassa. Kyllä se joukko tunnetaan — minä en siedä niiden hajuakaan, ei niissä ole sen enempää sisua kuin lammaslaumassa. Niin juuri — lampaita ne ovat kaikki tuollaiset. Mutta minä en olekaan mikään lammas, se on varmaa. Eikä minua haluta lähteä teidän huviretkillenne — sekin on varmaa — minä en tule mukaan!

Bessien ruskeissa silmissä kimmelsi kyyneliä, ja hänen huulensa vapisivat. Tämä harmitti poikaa sanomattomasti. Mitä kummaa tyttöilläkin on virkaa? — aina ne piipittävät ja väittävät vastaan ja ovat kuin mitkänkin. Ei heistä saanut tolkkua.

— Sinulle ei voi koskaan sanoa mitään, aina sinä rupeat irvistelemään, hän virkkoi tynnytellen.

— Enhän minä sillä mitään tarkottanut, Bess. En yhtään mitään. Minä...

Hän vaikenä avuton ja katseli sisartaan. Tyttö nyyhkytti, ja ruumis oikein värisi, kun hän koetti itkuaan tukahuttaa. Hänen poskilleen kieri; suuria kyynelkarpaloita.

— Voi teitä — te tytöt! huudahti Joe ja lähti harmistuneena huoneesta.

II luku:

Drakoniset parannukset.

Muutamia minuutteja myöhemmin Joe saapui päivällisaterialle. Hän oli vielä harmissaan ja söi sanaakaan virkkamatta, vaikka vanhemmat ja Bessie keskustelivatkin vilkkaasti.

Tuollainen se Bessie on, hän ajatteli jurona; ensinnä ulisee ja sitten seuraavassa silmänräpäyksessä taas nauraa ja hymyilee, ikäänkuin ei olisi mitään tapahtunut. Mutta sellainen ei hän itse ollut. Jos *hänelle* sattui käymään niin hullusti, että itkuun puhkesi, niin sitä asiaa ei hän unohtanut moneen päivään. Tytöt ne vain teeskentelivät — niin, se oli totinen tosi. Eivät he tunteneet sadattakaan osaa siitä, mitä sanoivat itkiessään. Kyllähän sen hyvin ymmärsi! Niin he tekivät vain siitä syystä, että se oli heistä hauskaa. Hyvin he voivat, kun saattoivat tehdä toisia onnettomiksi, varsinkin poikia. Sen vuoksi he aina teeskentelivät.

Näitä viisaita mietteitä hauteessaan hän tuijotti lautaseen eikä hyljeksinyt laisinkaan ruokaa; sillä Cliff Housesta ei kukaan paina Western Additioniin — kuten hän oli aamupäivällä tehnyt — saamatta tuimaa ruokahalua.

Isä loi toisinaan häneen ystävällisen ja hiukan huolestuneen katseen. Sitä Joe ei huomannut, mutta Bessie sen näki — jok'ikisen silmäyksen.

Herra Bronson oli keski-ikäinen mies, voimakas ja tukevarakenteinen, olematta silti lihava. Kasvat olivat vakojen uurtamat ja kulmikkaat, piirteet ankarat, mutta silmät lempeät, ja erinäiset suun seutuvilla olevat juovat merkitsivät pikemmin leikillisyyttä kuin ankaruutta. Kauan ei tarvinnut sivullisen heitä tutkia, ennenkuin jo selvisi, kuinka suuressa määrin isä ja poika olivat toistensa kaltaiset. Kummallekin oli kuvaavaa sama leveä otsa ja voimakkaat leukaluut, ja jos otti huomioon ikäerotuksen, niin silmätkin olivat aivan yhtäläiset, kuten samaan palkoon kuuluvat herneet.

— No, miten sinulta luistaa, Joe? kysyi herra Bronson lopulta, kun päivällinen oli päättynyt ja he olivat juuri nousemaisillaan pöydästä.

— Enpä tiedä, vastasi Joe huolettomasti ja lisäsi: — Meillä on huomenna tutkinto. Siitäpähän sen saa nähdä.

— Minne sinä menet? tiedusteli äiti, kun poika aikoi poistua. Äiti oli hento nainen, jolla oli samanlaiset ruskeat silmät ja myöskin sama lempeä käytös kuin Bessiellä.

— Omaan huoneeseeni, vastasi Joe. — Lukemaan, hän lisäsi vielä.

Äiti taputti hellästi hänen päätänsä ja suuteli häntä. Herra Bronson hymyili hyväksyen, ja poika nousi joutuisasti portaita, lujasti päättäen päntätä ahkeraan, niin että voisi seuraavana päivänä suoriutua kunnialla tutkinnosta.

Huoneeseensa saavuttuaan hän lukitsi oven ja istuutui mukavasti pulpettinsa ääreen, joka oli laadittu käytännölliseksi ja pojan lukukammioon sopivaksi. Sitten hän silmäili kirjoja. Seuraavana aamuna häntä kuulusteltaisiin ensinnä historiassa, sen vuoksi oli parasta alottaa siitä. Hän avasi kirjan koirankorvan kohdalta ja alkoi lukea:

"Pian sen jälkeen kun Drakonin lait oli saatettu voimaan, syttyi sota Ateenan ja Megaran välillä, koska nämä molemmat kaupungit vaativat valtaansa Salamis saarta."

Tuopa oli helppoa, mutta mitä ne Drakonin lait olivatkaan? Siitä täytyi ottaa selko.

Hän oli peräti ahkera lukiessaan seuraavia sivuja, mutta sitten hän sattui kohottamaan katseensa kirjasta ja näki tuolilla mailapallonaamion sekä kintaan. Hänen puolueensa ei olisi mitenkään voinut viime lauantaina joutua tappiolle, ellei Fred olisi menetellyt kömpelösti. Kunpa Fred ei olisi silloin töhertänyt! Hän kykeni muutoin suoriutumaan sadasta vaikeasta heitosta perätysten, mutta juuri kun voitto oli kysymyksessä, hän saattoikin typeryä kaikkein helpoimmasta heitosta. Alkoi olla aivan välttämätöntä siirtää hänet kenttää valvomaan ja tehdä Jonesista maalivahti. Vaikka oli se Joneskin tavattoman kiihkeä; hän pystyi koppaamaan kuinka vaikean pallon tahansa, oli tilanne kuinka arveluttava hyvänsä, mutta ei voinut koskaan tietää, mitä hän aikoi tehdä saatuaan pallon käsiinsä.

Joe säpsähti. Oli tämäkin historian lukemista! Hän syventyi jälleen kirjaansa ja jatkoi:

"Pian sen jälkeen kun Drakonin lait..."

Hän luki lauseen kolmeen kertaan ja muisti sitten, ettei ollutkaan ottanut selkoa Drakonin laeista.

Ovelle koputettiin. Hän käänsi lehtiä, niin että ne rapisivat kuuluvasti, mutta ei vastannut.

Koputus uudistui, ja hän kuuli Bessien huutavan: — Joe kulta!

— Mitä sinä haluat? hän kysyi. Mutta ennenkuin sisar ennätti vastata, hän lisäsi kiireisesti: — Et saa tulla. Minulla on paljon työtä.

— Minä vain arvelin, että voisin auttaa sinua, virkkoi tyttö pyytävästi. — Minä olen jo valmis, ja minä ajattelin...

— Tietysti sinä olet jo valmis! Joe huusi. — Sinähän olet aina valmis!

Hän piteli molemmin käsin päätänsä voidakseen pysyttää katseensa kirjassa, mutta pallopelinaamio häiritsi häntä. Kuta innokkaammin hän koetti pitää katsettaan kirjassa, sitä selvempänä hänen sisimmässään esiintyi tuolilla lojuvan naamion kuva ja kaikki ne kilpailut, joissa se oli ollut mukana.

Ei, tämä ei käynyt päinsä. Hän paiskasi kirjan pulpetille nurin ja astui tuolin luo. Rivakasti hän heitti sekä naamion että kintaan vuoteen alle ja teki sen niin rajusti, että kuuli naamion kimmahtavan seinästä.

"Pian sen jälkeen kun Drakonin lait oli saatettu voimaan, syttyi sota Ateenan ja Megaran välillä..."

Naamiohan oli kimmahtanut takaisin seinästä. Mahtoikohan kimmahtaa niin kauas, että sen voi nähdä? Ei, hän ei katsoisi laisinkaan. Vähät siitä, vaikka se olisikin kierinyt esille. Se ei kuulunut historiaan. Mahtoikohan...

Hän kurkisti hiukkasan kirjan ylitse — ja siinä naamio makasi kuin makasikin irvistäen, aivan vuoteen syrjän alapuolella. Tämähän oli aivan sietämätöntä, mahdotonta oli lukea, kun naamio kujeili. Hän kävi jälleen vuoteen luo, otti naamion lattialta, astui vaatesäiliölle, heitti sen sinne ja lukitsi oven. Jumalan

kiitos, että siitä pääsi! Ja nyt työhön! Hän istuutui uudelleen.

"Pian sen jälkeen kun Drakonin lait oli saatettu voimaan, syttyi sota Ateenan ja Megaran välillä, koska nämä molemmat kaupungit vaativat valtaansa Salamis saarta."

Niin, tuo ei ollut mitään kummaa, kunhan vain olisi tietänyt, mitä ne Drakonin lait olivat. Seinällä hohti himmeää kajastus, ja hän havaitsi sen äkkiä. Mistä se tuli? Hän katsahti ulos akkunasta. Laskevan auringon säteet valaisivat matalalla leijailevia kesäpilviä, jotka saivat lämpimän punertavan ja ruusunpunaisen värisävyn — siitä johtui tuo lempeä kajastus.

Pilvistä katse siirtyi alapuolella leviävän lahden pinnalle. Merituuli vaimeni päivän illetessä, ja muuan kalastaja-alus pyrki valkamaan Fort Pointin luo, liukuen hiljalleen viimeisten leyhkäin kuljettamana. Hiukan etäämpää kohosi kiemurteleva savupatsas eräästä hinaajalaivasta, joka veti kolmimastokuunaria ulapalle. Hän antoi katseittensa harhailla Martin Countyn puoleiselle rannalle. Raja, missä maa ja vesi yhtyivät, oli jo häipynyt pimeään, ja pitkiä varjoja ryömi kohti kukkuloita, kohti Tamalpais vuorta, jonka teräväpiirteiset ääriiviivat kuvastuivat lännen taivasta vasten.

Voi, jospa hän, Joe Bronson, olisi tuolla kalastaja-aluksessa ja saisi purjehtia kotiin mukanaan meren syvänteiden saaliita. Tai jos olisi tuolla kuunarilla, joka lähti päivän laskiessa ulos merelle — ulos avaraan maailmaan! Se vasta olisi elämää, silloin vasta oikein eläisi, silloin vasta jotain merkitsisi. Mutta sen sijaan hän istui täällä huoneeseen salpautuneena ja kiusasi aivojaan lukemalla kansoista, jotka olivat kuolleet vuosituhansia ennen kuin hän oli syntynytään.

Mutta hän riistäysi vapaaksi akkunan äären taulusta, joka tuntui kahlehtivan häntä oikein ruumiillisella voimalla, ja kantoi sitten tuolinsa ja historiansa huoneen kaukaisimpaan loukkoon, minne istuutui selin akkunaan päin.

Hetkistä myöhemmin hän seisoj jälleen katselemassa uneksivasti ulos. Oli aivan käsittämätöntä, kuinka hän oli sinne joutunut. Sen verran hän muisti, että oli eräällä kirjan oikeanpuolisella sivulla tavannut alaotsakkeen, jossa sanottiin: "Drakonin lait ja asetukset"; ja sitten hän oli saapunut akkunan ääreen aivan kuin unissakävijä. Kuinkahan kauan hän jo olikaan seisonut siinä? Kalastaja-alus, jonka hän oli nähnyt Fort Pointin edustalla, livahti juuri Meiggsin telakkaan — niin muodoin olisi jo pitänyt kulua kokonainen tunti. Ensimmäiset tähdet alkoivat tuikkia Tamalpais vuoren harjanteen yläpuolella.

Hän kääntyi huohtaen palatakseen loukkoonsa, kun korviin kajahti pitkä, kimeä ja läpituokeva vihellys. Viheltäjä oli Fred! Hän huokasi vielä kerran. Vihellys toistui, ja sitten kuului vielä toinenkin vihellys. Se oli Charleyn vihellys! He odottivat kulmassa — miekkoiset!

No, tänä iltana ei kannattanut odottaa häntä. Kuului kaksinvihellys. Hän väentelihe tuolillaan ja ähkyi. Ei, tänä iltana ei kannattanut odottaa häntä, hän toisti ja nousi samalla haavaa. Olihan tuiki mahdotonta lähteä heidän kanssaan ulos, ennenkuin oli saanut selkoa Drakonin uudistuksista! Mutta sama voima, joka oli kahlehtinut hänet akkunan ääreen, tuntui taas vetävän häntä huoneen halki, pulpetin luo; se pakotti hänet laskemaan historiansa muiden koulukirjain joukkoon, ja hän oli jo avannut oven ja joutunut puoliväliin eteistä, kun hän sen huomasi. Hän ponnisti silloin voimiaan ja aikoi palata sisään, mutta sitten juolahti hänen mieleensä, ettei haitannut, vaikka lähti hiukan jalottelemaan, ennenkuin ryhtyi jatkamaan työtä.

Vain hetkiseksi, hän lupasi itsekseen portaita laskeutuessaan. Astunta kävi yhä kiireisemmäksi — lopulta hän harppasi kolme askelmaa kerrallaan. Hän painoi lakin päähänsä ja vilisti täyttä laukkaa takaportista. Ja ennenkuin hän pääsi kadulle, olivat Drakonin uudistukset joutuneet yhtä kauas kuin Drakon itsekin — ja yhtä etäälle vastaisuuteen oli siirtynyt huomina tutkintokin.

III luku:

Tiili-Simson.

— Mitäs te aiotte toimittaa? kysyi Joe kohdatessaan Fredin ja Charleyn.

— Noutaa leijoja, vastasi Charley. — Joudu, me olemme jo odotelleet sinua kyllin kauan.

Kaikki kolme riensivät eteenpäin vuoren harjanteen laelle, mistä he näkivät Union-kadun syvällä alapuolellaan, melkein jalkainsa juuressa. Tätä paikkaa he nimittivät Hiidenpurnuksi, eikä nimi ollutkaan hulluimpia. Itseään he sanoivat vuorelaisiksi, ja vuorelaisten laskeutuminen Hiidenpurnuun oli heidän mielestään suuri seikkailu.

Näiden kolmen vuorelaisen parhaita huvituksia oli päästää leijoja ilmaan järjestelmällisesti ja taitavasti, ja monesti heidän onnistui saada kuusi, jopa kahdeksankin leijaa kohoamaan kilometrin pituisen langan varassa pilvien lähistölle liehumaan. Heidän täytyi usein uusia leijavarastonsa, sillä toisinaan katkesi lanka tai epäkuntoon joutunut leija tempasi kaikki toiset mukanaan alas, tai myöskin sattui tuuli äkkiä lientymään, niin että leijat putosivat Purnuun, mistä niitä ei käynyt saaminen takaisin. Tähän oli syynä se, että Purnun nuoriso oli kavalaa ja rosvomaista joukkoa, jolla oli eriskummalliset käsitykset henkilökohtaisesta omistusoikeudesta.

Leijaonnettomuuden jälkeisenä päivänä saattoi nähdä saman leijan liitävän ilmassa kiinnitettynä lankaan, joka ulottui Hiidenpurnuun purnulaisten majoihin. Siitä johtui, että purnulaiset, jotka kuuluivat kehittymättömään rotuun eivätkä tunteneet tieteellistä leijapurjehdusta, osottivat sitä suurempaa kekseliäisyyttä, kun oli koetettava hyötyä naapurien, vuorelaisten, keksinnöistä.

Paikkakunnalla oli muuan vanha merimies, joka myöskin hyötyi vuorelaisten leijaurheilusta; sillä hän oli perehtynyt purjehdukseen ja ilmavirtoihin ja myöskin kätevä ja pystyi valmistamaan parhaita leijoja, mitä konsanaan oli saatavissa. Hän asusti lähellä merta matalassa majassa, mistä hän vielä saattoi hämärtynein silmin seurata luodetta ja vuoksea sekä ohitse kulkevia laivoja, muistellen päiviä, jolloin hänkin liuskeli ulapoilla.

Päästäkseen harjulta hänen majaan täytyi poikien kulkea Hiidenpurnun kautta, ja sinne he paraillaan aikoivat. Usein he olivat käyneet noutamassa leijojaan päivällä, mutta tämä oli ensimmäinen retki pimeään aikaan, ja he pitivät sitä vaarallisena seikkailuna, kuten se todellisuudessa olikin.

Hiidenpurnu oli suoraan sanoen köyhälistön kaupunginosa, jonka mutkittlevain ja ahtaiden katujen varsilla asusti tiheään sulloutuneena väkeä kaiken maailman kansakunnista, oikein yleismaailmallista sotkua. Pojat pyrkivät eteenpäin niin hyvin kuin taisivat lian ja tunkioiden keskitse. Ilta oli vielä varhainen, kun he astelivat Purnun halki merikarhun mökkiä kohti, eikä heille tehtykään mitään pahaa, vaikka moni Purnun pojista katsoikin heihin karsaasti ja kivahti heille toisinaan ärsyttäviä haukkumasanoja.

Merikarhu ei valmistanut vain sellaisia leijoja, jotka lensivät mainiosti; hän pystyi tekemään sellaisiakin, jotka voi kääntää kokoon ja kuljettaa mukavasti mukanaan. Kukin pojista osti muutamia, ja kantaen näitä kääroihin pantuina kinalossaan he lähtivät palaamaan samaa tietä, mitä olivat saapuneetkin.

— Pitäkää tarkasti silmällä liigapoikia! neuvoi leijamestari. — Ne ovat juuri iltasin luovimassa.

— Emme me pelkää, vakuutti Charley. — Kyllä me heistä suoriudumme.

Mutta pojat, jotka olivat tottuneet harjanteen leveisiin ja rauhallisiin katuihin, hämmästyivät, jopa kauhistuivatkin sitä elämää, joka kuohui tässä tiheään ahdetussa korttelissa. Se tuntui heistä tiuhalta ja kummalliselta viidakkorämeeltä, jonka halki oli kahlattava. Ikäänkuin toisiaan suojatakseen he pysyttelivät aivan lähekkäin tässä kapeakujaisessa sokkelikossa, tuntien, kuinka vierasta ja tunteematonta kaikki tämä oli.

Lapsia kaiken ikäisiä ryömi kaduilla ja käytävillä heidän jaloissaan. Paljaspäisiä ja puoleksi puettuja naisia seisoivat ovilla juoruamassa tai käyskenteli kaduilla kinalossa elintarpeiden rippeitä. Kaikkialla haisi mädäntyneille hedelmille ja kalalle, happamalle ja löyhkäävälle. Isoja, paksuja miehiä tallusteli ohitse, ja pieniä repalemekkoja hapuili eteenpäin käsissään kuohuvat oluttuopit. Lakkaamatonta sorinaa, puhetta ja kaikkien kielten sekasotkua, kimeitä huutoja, toraa ja tappelua — koko Hiidenpurnu kiehui keskeytymättömänä hälinänä aito ihmiskeon tavoin.

— Uh! Kyllä tuntuu hyvältä, kun tästä pääsee, virkkoi Fred.

Hän puhui kuiskaten, ja Joe ja Charley nyökkäsivät päätään tuikeina. Heillä ei ollut halua jutella, he astuivat niin rivakasti kuin tungoksessa kävi päinsä. Heissä vallitsivat samat tunteet kuin matkamiehissä, jotka vaeltavat vaarallista ja vihamielistä tiheikköä.

Ja vaarat ja vihamielisyys vaanivat Purnussakin. Sen asukkaat näyttivät paheksuvan noiden ylhäältä saapuneiden muukalaisten vierailua. Pienet likaiset riiviöt lennättivät haukkumasanoja heidän jälkeensä, kun he kulkivat ohitse. Toiset irvistelivät heille näennäisen urheina, mutta olivat valmiit pakenemaan havaitessaan ensimmäisen hyökkäysmerkin. Toisia inhottavia veijareita liittyi rähiseväksi joukoksi poikia seuraamaan, ja lauma kävi yhä rohkeammaksi sitä mukaa kuin se kasvoi.

— Älkää välittäkö heistä, neuvoi Joe. — Älkää olko tietävinännekään, astutaan vain edelleen. Pian tästä pälkähästä jo päästäänkin.

— Eipäs, nyt vasta sellaiseen joudutaankin, virkkoi Fred puoliääneen.

— Katsokaappa tuonne!

Kadun kulmassa, jota he juuri lähenivät, seisoi neljä viisi heidän ikäistään poikaa. Katulyhdyn valo osui heihin ja osotti, että eräällä oli räikeän punainen tukka. Poika ei voinut olla kukaan muu kuin "Tiili-Simson", pahamaineisen joukkueen epäilty johtaja. Poikien mieleen muistui, että hän oli kahdesti johtanut joukkonsa harjanteelle ja saanut siellä nuorten kesken aikaan pakokauhun, niin että kaikki olivat päättä pahkaa syöksyneet kotiin, jonka jälkeen heidän isänsä ja äitinsä olivat puhelimitse kutsuneet hätään poliiseja.

Nähdessään kulmaan asettuneen joukkueen jälkiparvi hävisi silmänräpäyksessä, ilmaisten selvästi pelkoaan. Tämä vain lisäsi poikain levottomuutta, mutta silti he jatkoivat urheasti matkaansa.

Punatukka erosi joukostaan ja asettui poikien eteen, sulkien heiltä tien. Nämä koettivat kiertää, mutta hän ojensi käsivartensa esteeksi.

— Mitä te täällä toimitatte? hän tiuskasi. — Miks' ette pysy kotosalla?

— Me olemme juuri matkalla kotiin, virkkoi Fred sävyisästi.

Tiili-Simson kääntyi Joen puoleen. — Mitä sinulla on kainalossa? hän tiedusteli.

Joe pysyi tyynenä eikä välittänyt toisesta. — Tulkaa, hän sanoi Fredille ja Charleylle ja aikoi astua liigan johtajan ohitse.

Mutta Tiili-Simson iski salamannopeasti häntä kasvoihin ja sieppasi yhtä sukkelasti leijakäärön hänen kainalostaan.

Joe huudahti käheästi, raivoisasti, unohti kaiken varovaisuutensa ja hyökkäsi vastustajansa kimppuun.

Sitä ei liigan johtaja ollut ilmeisesti odottanut, kaikkein vähimmän täällä hänen omalla alueellaan. Hän siirtyi taaksepäin, pidellen yhä kääroä, ja hänen mieltään raatelivat tappeluhalu ja saaliinhimo.

Jälkimmäinen pääsi voitolle, hän pyörsi ympäri ja pakeni nopeasti pitkin kapeata sivukatua ja yhä edelleen sokkelomaisia solia ja kujia myöten.

Joe tiesi painuvansa vihollismaan vaarallisiin keskuksiin, mutta hänen omistusoikeusvaistoaan ja ylpeyttään oli loukattu, ja niin hän ajoi kiivaasti pakenijaa takaa.

Fred ja Charley seurasivat, vaikka välimatka pitenikin yhä enemmän, ja heidän jäljessään riensi kolme liigapoikaa, jotka juostessaan päästelivät vihellysmerkkejä, varmaankin kutsuakseen saapuville liigan muut jäsenet.

Takaa-ajon jatkuessa vastattiinkin näihin merkkeihin eri tahoilta, ja pian näkyi parikymmentä tummaa olentoa juosta kipittävän Fredin ja Charleyn kintereillä. Pojat ponnistivat kaikki voimansa, jotta nopsajalkaisempi Joe ei pääsisi häipymään näkyvistä.

Tiili-Simson suuntasi matkansa erästä rakentamatonta alaa kohti aikoen pujahtaa jostain lymyaukosta. Hän oli jo entuudestaan varannut itselleen pakoteita, jotka johtivat aitauksien lomitse, vajojen ja ulkokuoneiden yli ja pimeiden loukkojen läpi, missä paikkoihin perehtymätön ahdistaja pakostakin liikkui varovaisemmin ja eksyi helposti jäljiltä.

Mutta Joe tavotti Tiili-Simsonin, ennenkuin tämä ennätti määränpäähän, ja silloin molemmat horjahtivat kumoon ja kierivät loassa tukevasti toisiaan syleillen.

Fredin, Charleyn ja jälkijoukon päästessä paikalle he olivat jälleen pystyssä ja seisivat uhkaavina vastakkain.

— Mitäs sinä tahdot, mitä? huusi punatukkainen liigan johtaja kärkevästi. — Mitäs sinä tahdot? Annappas kuulla!

— Tahdon saada leijani, Joe vastasi.

Tämä ilmotus sai Tiili-Simsonin silmät välkehtimään. Leijat olivat tavaraa, jota hänen itsensä suuresti teki mieli. — Silloin sinun täytyy ensin tapella! hän uhkasi.

— Minkä vuoksi? sanoi Joe harmistuneena. — Leijat ovat minun, hän lisäsi siten osottaen olevansa peräti tietämätön niistä omistusoikeus-käsitteistä, mitkä Hiidenpurnussa olivat vallalla.

Liiga, joka oli susilauman tavoin keräytynyt johtajansa taakse, alkoi kuorossa ulvoa ja naukua.

— Miksi minä rupeaisin niistä tappelemaan? toisti Joe.

— Siksi että minä tahdon, vastasi Simson. — Ja siitä, mitä minä tahdon, siitä ei pääse mihinkään. Ymmärrätkös?

Mutta sitä ei Joe ymmärtänyt. Hän ei tahtonut tunnustaa, että Tiili-Simsonin sana oli lakina San Franciskossa tai missään sen osassa. Hänen kunnia- ja oikeuskäsitteitään oli loukattu, hänen verensä alkoi kuohua.

— Anna nyt ne leijat tänne, ja tee se heti paikalla, hän huusi uhkaavasti ja kurkotti kättään kääröä kohti.

Mutta Simson veti kätensä takaisin.

— Tiedätkös, kuka minä olen? hän kysyi. — Minä olen Tiili-Simson, enkä minä annakkaan kenenkään hypätä nokalleni!

— Anna hänen olla, kuiskasi Charley Joen korvaan. — Viis muutamasta leijasta! Älä välitä hänestä — lähdetään pois täältä.

— Leijat ovat minun, vastasi Joe synkkänä ja itsepäisenä. — Leijat ovat minun, ja minä aion ottaa ne takaisin.

— Ethän sinä voi tapella koko joukkoa vastaan, väitti Fred. — Vaikka voittaisitkin hänet, niin saisit kumminkin selkäsi noilta toisilta.

Liiga huomasi heidän neuvottelevan kuiskaten. Se arveli Joen puolestaan epäroivän ja alkoi jälleen ulvoa.

— Hoh, he pelkäävät! Jänistääkö? ivailivat nuoret veijarit. — Suutaan kyllä osaa soittaa, mutta pelkää, että siisti paita ryvettyy — mitäs mamma silloin sanoisi?

— Suu kiinni! kivahti johtaja käskevästi, ja he tottelivat.

— Aiotko antaa minulle leijani? sanoi Joe ja astui päättävästi esiin.

— Tahdotkos sitten tapella niistä? virkkoi Tiili-Simson yhtä topakkana.

— Tahdon, vastasi Joe.

— Hei, tappelu, tappelu! Tulkaas katsomaan! ulvoi liiga täyttä kurkkua.

— No, minä kyllä pidän huolen siitä, että kaikki käy rehellisesti, virkkoi samassa karkea miesääni.

Kaikki tarkastelivat uteliaina miestä, joka oli huomaamatta lähestynyt ryhmää ja yhtäkkiä ilmotti aikovansa valvoa kaksintaistelua. Kadunkulman sähkölampun valossa pojat näkivät, että mies oli iso ja roteva ja puettu työvaatteisiin, kömpelöt jalkineet jalassa; housuja kannatti musta nahkahihna ja päässä oli musta rasvainen lakki. Kasvot olivat harmaat kivihillen tomusta, avoimena reuhottavan karkean sinisen paidan välistä näkyi kaula ja luja rinta.

— Kuka te olette? tiuskasi Simson keskeytyksestä suuttuneena.

— Se ei kuulu sinuun, vastasi tulokas tylästi. — Mutta jos se tieto tekee sinut paremmaksi, niin minä olen lämmittäjänä Kiinaan lähtevässä laivassa ja aion pitää huolen siitä, että kaikki käy rehellisesti. Se on minun asiani; ja sinun asianasi on tapella rehellisesti. Iskekää nyt kiinni älkääkään nahjustelko siinä koko iltaa.

Nuo kolme toverusta olivat yhtä iloissaan lämmittäjän tulosta kuin Simson joukkoineen oli harmissaan. Liigalaiset neuvottelivat useita minuutteja, ja sitten Simson laski käärön erään toverinsa syliin ja kävi vastustajaa kohti.

— Tulehan sitten! hän virkkoi heittäen nutun yltään. Joe ojensi takkinsa Fredille ja hyökkäsi Tiili-Simsonia kohti. Hetkisen he seisoivat heristäen toisilleen nyrkkiä. Sitten Simson läimäytti salamannopeudella ankaran iskun, painui taitavasti kumaraan ja livahti saavuttamattomiin.

Joessa heräsi äkkiä kunnioitus vastustajan taitavuutta kohtaan, mutta siitä oli vain seurauksena se, että koko se suunnaton määrä itsepintaisuutta, mikä hänen luonnossaan piili, jännittyi äärimilleen, ja hän päätti lujasti päästä voitolle.

Lämmittäjän läsnäolo vaikutti terveellisesti Simsonin tovereihin, jotka saivat tyytyä vain rohkaisemaan Tiili-Simsonia ja pilkkaamaan toista.

Molemmat pojat kiersivät yhtämittaa kehää, milloin hyökäten, milloin puolustautuen ja toisinaan jaellen tuntevia iskuja. Kummankin taistelutapa oli aivan vastakkaista laatua. Joe pysytteli suorana ja hajasäärisenä; Simson taas kyyristelihe pää hartiaien välissä, oli alituisen liikkeessä hyppien, juosten ja turvautuen ainakin pariinkymmeneen erilaiseen temppuun, joita Joe ei tuntenut.

Neljännestunnin kuluttua kumpikin oli peräti uupunut, mutta Joe oli kuitenkin säilynyt vastustajaansa pirteämpänä. Ravinnon riittämättömyys, epäterveellinen elintapa sekä tupakan ylenmääräinen käyttö olivat heikontaneet liigan johtajaa, joka jo alkoi haukkoa henkeään.

Simson oli alkupuolella suuremman taitavuutensa tähden saanut pidellyksi vastustajaansa aika kovakouraisesti, mutta hän oli jo käynyt voimattomaksi ja hänen lyöntinsä heikoiksi. Tästä hän hurjistui ja turvautui hyökkäyssuunnitelmaan, joka ei tosin ollut epärehellinen, mutta ainakin karkea. Hänen tapanaan oli kaarrella toista, ponnahtaa äkkiä ilmaan ja iskeä kohti, sitten kyyristyä ja heittäytyä maahan Joen jalkoihin. Kun hän makasi maassa, ei Joe saattanut lyödä häntä, ja siten hän ryömi syrjään ja hypähti jälleen pystyyn, uudistaakseen saman liikkeen.

Mutta Joe kyllästyi siihen ja valmistautui ehkäisemään temppua. Hän viivytteli lyöntiään hetkeen, jolloin Simson aikoi kyyristyä alas. Simson kaatui, mutta sille puolen, minne Joen nyrkinisku oli hänet lennättänyt. Hän kellahti nurinniskoin ja kohosi sitten puoliksi, mutta jäi istumaan itkien ja huohottaen.

Toverit yllyttivät häntä nousemaan, ja hän koettikin pari kertaa, mutta oli liian uuvuksissa ja lyönneistä lamaanuneena.

— Minä alistun, hän virkkoi. — Minä tunnustan saaneeni selkääni.

Liiga seiso äänetönnä ja johtajansa tappiosta harmistuneena.

Joe astui esiin.

— Annappas nyt tänne minun leijani, hän lausui pojalle, joka piteli kääröä.

— Siitä ei tule mitään, sanoi eräs toinen liigan jäsenistä tunkeutuen Joen eteen.

Tälläkin nuorukaisella oli aivan tulipunainen tukka.

— Kyllä sinun täytyy löylyttää minutkin, ennenkuin saat ne takaisin, hän uhkasi.

— Sepä merkillistä, väitti Joe suorasukaisesti. — Johan minä olen tapellut ja voittanut — siinä on tarpeeksi.

— Eikä ole, vastasi uusi vastustaja. — Minä olen Punapää-Simson. Tiili-Simson on näes minun veljeni.

Tällä lailla Joe oppi tuntemaan vieläkin erään purnulaisten tavoista, josta hänellä ei ollut siihen mennessä ollut aavistustakaan.

— No hyvä, hän virkkoi, ja vääräys saattoi hänen taisteluhalunsa kiihtymään entistä enemmän. — Tulehan sitten!

Punapää-Simson oli veljeänsä vuotta nuorempi ja osottautui varsin epärehelliseksi tappelupukariksi. Suopeamielisen lämmittäjän oli useita kertoja sekaannuttava leikkiin, ennenkuin toinen Simson virui maassa ja tunnusti joutuneensa tappiolle.

Taas pyyteli Joe leijojansa lujasti uskoen, että tällä kertaa ne ainakin annettaisiin hänelle. Mutta silloin pyörähti esiin vielä kolmaskin poika, jonka tukan loistava, komea väri ilmaisi Joelle, että uusi vastustajakin kuului Simsonien valtiassukuun. Hän oli veljiään tuoreempi vesa, rakenteeltaan hiukan hintelämpi ja niin pisamainen, että se näkyi selvästi sähkövalossakin.

— Älä luulekkaan pääseväsi käsiksi leijoihisi, ennenkuin olet antanut selkään minullekin! hän huusi kimeästi. — Minä olen Rusoharja-Simson, etkä sinä ole voittanut meitä, ennenkuin minäkin olen maassa!

Liiga huusi hyväksyvästi, ja Rusoharja-Simson kiskoi yltään tahraisen nuttunsa ja valmistautui otteluun.

— Oletkos valmis? hän tiedusteli Joelta.

Joe oli iskenyt rystysensä verille, hänen nenästään vuosi verta ja huulet olivat halkeilleet ja turvoksissa. Paita oli repeytynyt kaulasta vyötäreihin asti. Lisäksi hän oli lopen uupunut ja hengitti

työläästi.

— Kuinka monta Simsonia teitä oikein onkaan? hän kysyi. — Minä aion päästä kotiin, ja jos teidän perhekuuntaanne yhä riittää, niin täytyy täällä olla koko yö.

— Minä olen viimeinen ja paras joukosta, vakuutti Rusoharja-Simson. — Jos minut voitat, niin saat leijasi — se on varma!

— No tuleppas sitten! huohti Joe. — Käy käsiksi vain!

Tosin suvun nuorimmalta puuttui veljiensä voima ja taito, mutta hän korvasi tämän puutteen kiihkoisalla, kissamaisella taistelutavallaan, joka pakotti Joen ponnistamaan rajusti. Hän luuli jo useita kertoja, että hänen oli kuin olikin annettava myöten tuolle pikku paholaiselle, mutta hän jännitti jälleen voimiaan ja jatkoi sisukkaana taistelua. Hän tunsu kamppailevansa periaatteen puolesta, ja sitä paitsi oli siinä hänen mielestään kysymyksessä kaikkien vuorelaisten kunnia — heidän edustajanaan hänen oli kunnostauduttava mistä hinnasta hyvänsä. Hän piti puoliaan ja kesti vaivoin vastustajansa nopeat ja herkeämättömät hyökkäykset, kunnes tämä nuori ja peräti kokematon miehenalku oli tyhjentänyt koko voimavarastonsa. Lopulta hänen täytyi tunnustaa, että Simsonin perhekuunta oli joutunut tappiolle — ensimmäisen kerran elämässään.

IV luku:

Voittajallakin on voittajansa.

Mutta Hiidenpurnun elämä oli perin mutkallista. Nuo kolme vuorelaista saivat varsin pian kokea sen.

Ennenkuin Joe oli vielä ehtinyt ottaa haltuunsa leijojaan, näki hän hämmästyen, että kaikki hänen vihollisensa, vieläpä lämmittäjäkin, lähtivät hurjaa vauhtia kypälämäkeen.

Aivan samoin kuin pikku tytöt ja räyhäävät pikku vekarat olivat kadonneet Simsonin liigan lähestyessä, samaten tämä joukko hupeni uuden ja pelottavan hyökkäyksen tieltä.

Joe kuuli pakenevain kauhistuneina huutavan: — Kalaliiga! Kalaliiga! Ja hän olisi itsekin pötkinyt pakoon, ellei olisi viime taistelunsa jäljiltä ollut niin hengästyksissään, että käsitti mahdolliseksi välttää vaaraa, minkälainen se sitten olisikin.

Fred ja Charley olisivat peräti mielellään paenneet sitä, mikä oli karkottanut tiehensä kuuluisan Simsonin liigan, vieläpä karskin lämmittäjänsäkin; mutta he eivät voineet jättää toveriaan pulaan.

Autiolle kadulle tuli parvittain tummia olentoja. Toiset piirittivät toverukset, toiset syöksyivät pakenevien jälkehen.

Valitushuudot ilmaisivat pian heidän tavottaneen pakolaiset, ja kun takaa-ajajat sitten palasivat, kuljettivat he mukanaan vastaan hangottelevaa Tiili-Simson parkaa, joka yhä vielä piteli leijakääröä.

Uteliaana Joe tarkasteli viimeksi saapuneen liigan jäseniä. He olivat seitsemästätoista neljäänkolmatta vuoden ikäisiä nuorukaisia, ilmetyitä pimeyden peikkoja. Eräitten kasvot olivat niin paheitten leimaamia, että Joe tunsu selkäpiitään karmivan, kun vain katsahtikin heihin.

Kaksi heistä piteli häntä lujasti käsivarsista, ja Fredin sekä Charleyn täytyi alistua samaan kohtaloon.

— Kuulkaappas, veijarit, virkkoi eräs heistä käskevästi, esiintyen ikäänkuin muiden johtajana; tästä täytyy ottaa selko. Mitäs täällä on tekeillä? Mitäs kuria sinulla oli mielessä, sinä punapää kettu?

— En minä tehnyt mitään, vikersi Simson.

— Vai et tehnyt. — Johtaja pyörsi hänen kasvonsa lyhdynvaloa kohti.

— Kukas sinun naamataulusi on tuolla tapaa viirunnut? hän kysyi.

Tiili-Simson osotti Joe Bronsonia, joka silloin vuorostaan raahattiin esiin.

— Mitäs te täältä haette?

— Leijoja, vastasi Joe rohkeasti. — Tuo aikoi ottaa minun leijani. Hänellä on ne juuri kainalossaan.

— Ahaa, vai on? Kuuleppas, Tiilipää, täällä ei suvaita varkautta. Sinulla ei ole juuri koskaan käsissäsi

omaa tavaraa. Ja suorippas nyt tänne ne leijat ja pian.

Johtaja ojensi kätensä uhkaavin elein, ja Simson taipui, vaikkakin kiukusta itkien.

— Mitäs sinulla sitten on kainalossasi? tiedusteli johtaja Frediltä ja sieppasi samassa hänenkin kääronsä. — Kas vain, leijoja siinäkin! Ja ihan oikeita leijoja — tehdastavaraa. Mutta nyt te kyllä pääsette niistä, hän sanoi otettuaan haltuunsa myöskin Charleyn kääron. — Mitä kummaa näille kolmelle lurjukselle oikein pitäisi tehdä? hän virkkoi tuomarinäänellä.

— Mistä syystä meille pitäisi jotain tehdä? kysyi Joe tulistuneena. — Senkö tähden, että ryöstätte meiltä leijat?

— Eipä suinkaan, eihän sellainen tule kysymykseenkään, vastasi johtaja kohteliaasti; mutta te kuljetatte täältä salaa leijoja ja saatte aikaan häiriötä. Se on sopimatonta — niin juuri, sopimatonta!

Kun asema kerran oli vaihtunut sellaiseksi, että vuorelaiset olivat joutuneet yleisen huomion keskustaksi, riistäysi Tiili-Simson äkkiä vapaaksi takistaan, pujottelihe erilleen vainoojistaan ja hyökkäsi asumattoman alan poikki piilopaikkaan, jota hän oli tavotellut Joen häntä ahdistellessa.

Pari kolme liigalaista hyppäsi aidan yli ja lähti huudellen ajamaan häntä takaa. Pojat kuulivat kahlekoirain ulvovan ja jalkain tömisevän heidän rynnätessään laatikoitten ja kattojen yli. Sitten kuului veden loisketta, kuin tynnöri olisi kaatunut kumoon.

Muutaman minuutin perästä vainoojat palasivat takaisin melkoisen noloina ja märkinä ryöpystä, jonka Tiili-Simson lurjus oli heille valmistanut. Hän kuului paraillaan pilkkaavan ja uhkailevan heitä joltakin katolta, missä hän tunsii olevansa turvassa.

Tämä käänne tuntui saattavan johtajan hiukan ymmälle, ja hänen juuri vielä kerran kääntyessään toveruksien puoleen, kajahti pitkä ja omituinen vihellys — ilmeisesti jonkun etuvartijan varotusmerkki. Pian sen jälkeen varottaja saapui itsekin juosten liigan pääjoukon luo, joka jo oli alkanut peräytyä.

— Poliisit tulevat! hän huusi huohottaen. Katsahtaessaan samalle taholle Joe saattoi nähdä kaksi kypäräpäistä poliisia, joilla oli rinnassaan kirkkaasti palavat lyhdyt.

— Meidän täytyy livittää tiehemme, hän kuiskasi Fredille ja Charleylle.

Liiga oli jo lähtenyt kypälämäkeen ja sulki pojilta pakotien siltä puolen, ja vastaiselta taholta he näkivät poliisien lähenevän. He lähtivät silloin juoksemaan Simsonin piilopaikkaa kohti, ja poliisit kiiruhtivat jäljessä vaatien ankarin huudoin heitä pysähtymään.

Mutta nuoret jalat ovat nopeita, ja pelko tekee ne vieläkin nopeammiksi. Senpä vuoksi pojat ennättivätkin ensimmäisinä aidan ylitse ja syöksyivät sitten hurjaa vauhtia parin takapihan poikki.

He havaitsivat pian, että poliisit olivat hyvin leväperäisiä takaa-ajossaan. Varmaankin he olivat jo aikaisemmin olleet tekemisissä rotanreikien kanssa, sillä he lopettivat juoksun ensimmäisen aidan osuessa heidän tielleen.

Takapihoilla ei ollut mitään lyhtyjä, ja sydän kurkussa pojat hapuilivat pimeässä. Eräällä aukeamalla, joka oli täynnä tyhjiä hedelmälaatikoita ja rakennusaineksia, he saivat harhailla eksesissä kokonaisen neljäntuntin. Kuinka tarkkaan he etsivätkin tietä, eivät he voineet löytää muuta kuin loputtomia hedelmälaatikkoröykkiöitä. Tästä rykelmästä he selviytyivät viimein erään vajan katolle — mutta sitten olikin edessä taas kanakoppeja täynnä oleva takapiha.

Hiukan kauempana he osuivat tapaamaan laitteen, joka oli toimittanut Simsonin vainoojille ryöppykylvyn.

Se oli perin mutkallinen vehje. Sille kohtaa, missä murrettu lauta päästi pojan ryömimään lauta-aidan lävitse, oli sovitettu pitkä salko siten, että paha aavistamattoman kulkijan oli ehdottomasti kolhaistava sitä. Salko oli asetettu sillä tavoin, että se lievimmästäkin kosketuksesta työnsi syrjään ison kiven, joka piti täpärälle sijotettua tynnöriä pystyssä. Kun kivi putosi, menetti tynnöri tasapainonsa ja tyhjensi sisältönsä sen niskaan, joka kulki alitse ja kolhaisi salkoa.

Pojat tutkivat laitetta mitä suurimmalla hartaudella. Heidän onnekseen tynnöri oli jo tyhjentynyt; muuten hekin olisivat saaneet kylmän kylvyn, sillä Joe, joka kulki ensimmäisenä, oli törmännyt salkoon.

— Mahtaakohan tämä olla Simsonin ansa? hän virkkoi hiljaa.

— Kyllä kai, arveli Fred; tai sitten jonkin toisen hänen joukkoonsa kuuluvan.

Charley nyhkäisi heitä varottaen käsivarresta.

— Hiljaa! Kuulitteko? hän kuiskasi.

Pojat kyyristyivät maahan.

Lähellä kuului joku puuhailevan jotain. He erottivat veden kohisevan sen virratessa vesijohdosta sankoon, ja sitten kuului lähestyviä askeleita. Pojat hiipivät vielä syrjemmälle ja saattoivat tuskin hengittää jännitykseltään. Heidän läheltään kulki tumma olento, se kiipesi laatikoille ja sitten ylemmäksi vajan katolle.

Siinä oli itse Tiili-Simson asettelemassa ansaansa.

He kuulivat hänen sijottavan kiven ja salon paikoilleen, nostavan tynnörin pystyyn ja täyttävän sen vedellä parista sangosta, jotka hän oli tuonut myötään.

Kun hän hyppäsi maahan noutaakseen lisää vettä, hyökkäsi Joe hänen kimppuunsa, iski hänet kumoon ja piteli häntä maassa.

— Nyt sinä pidät suusi, ymmärrätkös? hän virkkoi. — Minulla on sinulle asiaa.

— Sinäkö siinä oletkin? sanoi Simson niin helpotuksesta huoahtaen, että toisetkin tunsivat sydämensä oikein keventyvän. — Mitä sinä täällä teet?

— Me tahdomme päästä täältä pois, sanoi Joe; ja mieluummin kaikkein lyhintä tietä. Meitä on kolme, ja sinä olet yksin...

— Hyvä on, hyvä on, vastasi liigan johtaja. — Kyllä minä näytän teille tien. Ei minulla ole mitään kaunaa teitä kohtaan. Seuratkaa vain mukana, älkääkä poiketko sivulle, niin pian pääsette oikealle tolalle.

Useita minuutteja myöhemmin he loikkasivat korkealta aidalta alas pimeään kujaan.

— Kulkekaa tätä katua, sanoi Simson; menkää sen jälkeen kahden korttelin verran oikealle ja poiketkaa sitten taas oikealle kolmen korttelin verran, niin joudutte Unionkadulle. Heipparallallallaa!

Pojat sanoivat hyvästi ja lähtivät astumaan kujaa myöten. Hetkisen kuluttua he kuulivat Tiili-Simsonin neuvovan:

— Kun ensi kerran tulette leijaretkelle, niin kyllä on parasta jättää ne kotiin!

V luku:

Jälleen kotosalla.

Pojat seurasivat Tiili-Simsonin ohjausta, pääsivät Unionkadulle ja muitta mutkitta vuorenharjanteelle.

Harjanteelta he katselivat takaisin Purnuun, mistä yhä kuului tiheään asutuille paikoille ominaista sekavaa sorinaa.

— Sinne minä en mene enää ikinä, sanoi Fred harmistuneena. — Kuinkahan sen lämmittäjän mahtoi käydä?

— Olipa onni, että pääsimme ehjin nahoin, virkkoi Joe filosofisesti.

— Hm, mitenkä lienee. Kyllä me kaksi saimme veromme ja sinä sitäkin enemmän, sanoi Charley nauraen.

— Niin, myönsi Joe; ja vielä pahemmin käy, kun ennätän kotiin. Heipä hei, pojat!

Takaportti oli suljettu, kuten hän oli odottanutkin, niin että hänen oli pakko kiertää ruokasalin puolelle ja kiivetä sisään akkunasta murtovarkaan tavoin.

Kun hän pääsi isoon käytävään ja kulki sen halki hiljalleen portaita kohti, astui isä ulos kirjastohuoneesta.

Hämmästys oli molemminpuolinen, kumpikin seisahtui peräti kauhistuneena.

Joessa heräsi hermostunut halu nauraa. Sillä hän luuli tietävänsä tarkalleen, minkä näköinen hän oli.

Toden teolla hän kuitenkin näytti paljoo kurjemmalta kuin olisi koskaan voinut luullakkaan.

Isänsä edessä seisovalla pojalla oli sekä lakki että takki yltyleensä katuloan peitossa, kasvoilla näkyi taistelun merkkejä, ja nenä varsinkin oli pahasti turvoksissa; toisessa ohimossa puunti haava, ja huulet olivat verillä ja paisuneet. Toisesta poskesta oli nahka hankautunut pois, rystyset vuotivat vielä verta; sitä paitsi oli paita repeytynyt kaulasta aina housunkaulukseen asti.

— Mitäs tämä oikein merkitsee, junkkari? sai herra Bronson lopulta lausutuksi.

Joe seiso i sanatonna. Kuinka oli hänen lyhyesti kuvattava koko illan tapahtumat? — sillä tietenkin oli hänen saatava mukaan kaikki, jotta voisi kunnolla selittää, kuinka oli joutunut niin surkeaan tilaan.

— Eikö sinulla ole kieltä suussasi? kysyi herra Bronson maltittomana.

— Minä olen ... minä olen...

— No, mitä sitten? sanoi isä rohkaisevasti.

— Minä olen ... niin, nähkääs, minä olin Hiidenpurnussa, onnistui Joen viimein änkyttää.

— Siltä sinä näytätkin — niin, juuri sellaiselta.

Herra Bronson puhui ankarasti, mutta jos hänen milloinkaan oli ollut vaikea tukahuttaa hymyä, niin tällä kertaa oli.

— Luullakseni, hän jatkoi, sinä et sentään tarkota paholaisten olinpaikkaa, vaan jotain San Franciskon osaa — vai kuinka?

Joe viittasi kädellään kuvaavasti sille taholle, missä Unionkatu sijaitsi, ja sanoi: — Tuolla alhaalla se on, isä!

— Kuka sen on Hiidenpurnuksi ristinyt?

— Minähän sen, sanoi Joe ikäänkuin olisi tunnustanut jonkin rikoksen.

— Hm. Nimi ei ole hullumpi ja todistaa sinulla olevan jonkinlaista mielikuvitusta. Vaikeata olisi parempaakaan keksiä! Varmaankin sinä koulussa suoriudut hyvin äidinkielessä.

Tuo oletamus ei lisännyt Joen rohkeutta, sillä äidinkieli oli ainoa aine, mitä hänen ei tarvinnut hävetä.

Pojan seistessä siinä äänetönnä, onnettomuuden ja häpeän perikuvana, ajatteli herra Bronson omia poikavuosiaan ja teki vertailuja. Hän tuns i ymmärtämystä, jota Joe ei olisi pitänyt laisinkaan mahdollisena.

— Mutta nyt sinä tarvitset ennen kaikkea kylvyn ja laastaria ja lyijyvettä, sanoi herra Bronson. Ja sitten aika vauhtia vuoteeseen. Sinä olet kyllä unen tarpeessa, ja siitä saat olla varma, että huomenaamulla olet aika kankea ja arka ruumiiltasi.

Kello löi yksi, kun Joe kietaisi peitteen tiukasti ympärilleen; ja hänen ensimmäinen huomionsa tämän jälkeen oli se, että häntä häiritsi varovainen, mutta itsepintainen koputus, joka tuntui jatkuvan satoja vuosia, kunnes hän ei enää jaksanut kuunnella sitä, vaan nousi istumaan ja avasi silmänsä.

Päivänvalo virtasi sisään akkunasta. Aurinko paistoi kirkkaana.

Hän ojensi käsivarsiaan ja haukotteli; mutta hänen lihaksiaan särki, ja kädet vaipuivat taas alas, nopeammin kuin olivat kohonneet.

Hän tuijotti ymmällään eteensä, kunnes illan tapahtumat taas palautuivat mieleen, ja hän alkoi ähkyä.

Koputus jatkui yhtä itsepintaisena, ja hän huudahti:

— Kyllä minä kuulen! Kuinka paljon kello on?

— Kello on kahdeksan, kuului Bessie sanovan oven takaa; ja sinun täytyy kiiruhtaa, jollet tahdo myöhästyä koulusta.

— Hyvänen aika. — Hän syöksähti vuoteesta, mutta voihkaisi jäykistyneiden lihastensa arkuudesta ja vaipui verkalleen ja varovasti tuolille.

— Mikset sinä herättänyt minua varemmin? hän nurisi viimein.

— Isä sanoi, että sinun täytyi saada nukkua.

Joe voihkaisi jälleen toiseen äänilajiin.

Sitten hänen katseensa osui historiaan, ja silloin hän taas voihkaisi uuteen äänilajiin.

— Hyvä on! hän huusi. — Mene sinä vain, minä tulen ihan paikalla.

Hän saapui ruokasaliin verraten siistissä kunnossa; mutta jos Bessie olisi nähnyt hänen nilkuttavan alas portaita, hän olisi varmaankin kummastellut, miksi veli astui niin varovaisesti ja toisinaan irvisti niin pahasti, kun jäseniä oikein pisti ja jomotti. Tavatessaan Joen ruokasalissa hän huudahti kuitenkin varsin säikähtyneenä ja juoksi hänen luokseen.

— Mikä sinun on, Joe? hän kysyi värisevällä äänellä. — Mitä on tapahtunut?

— Ei mitään, mutisi Joe sirotellen sokeria puuroonsa.

— Niin, mutta —, alkoi Bessie.

— Älä nyt viitsi, keskeytti Joe. — Minä olen tänään myöhästynyt, minun täytyy syödä aamiainen joutuisasti.

Juuri silloin Bessie osui kohtaamaan rouva Bronsonin katseen, ja seurauksena oli, että pikku neiti riensi tiehensä uteliaisuutensa tukahuttaen.

Joe oli siitä äidilleen kiitollinen, ja vielä suurempaa kiitollisuutta hän tunsu, kun ei äiti tehnyt mitään huomautuksia hänen ulkomuotonsa johdosta. Isä oli tietysti jo kertonut hänelle. Saattoi olla aina varma siitä, ettei äiti väsyttänyt ketään turhilla tiedusteluilla.

Näitä miettien hän söi kiireesti aamiaisensa, tuntien epäselvästi ja häiriytyvänsä, että äiti hääräili ympärillä levottomana hänen tähtensä. Äiti oli aina lempeä häntä kohtaan, ja tällä kertaa hän huomasi, että äiti suuteli häntä tavallista hellempin, kun hän aikoi lähteä heilutellen kirjojaan nahkahihnassa. Kääntyessään kulmasta hän huomasi myöskin, että äiti seurasi häntä akkunasta katseillaan.

Mutta tärkeämpää oli tällä haavaa se, että hän tunsu jäsenensä hirveän kankeiksi ja aroiksi. Koulumatkalla oli jokainen askel ankara ponnistus ja tuotti kovia tuskia.

Auringon valo, joka heijastui sementtikäytävästä, kiusasi pahoin hänen loukkaantunutta silmäänsä, ja vaikka kaikki haavat aiheuttivatkin suurta tuskaa, särki jäseniä kuitenkin pahimmin.

Moista kankeutta hän ei ollut koskaan kuvitellutkaan. Jok'ikinen lihas totteli peräti vastahakoisesti, sormet olivat kovin turvonneet, ja niissä tuntui särkyä, kun niitä koukisti tai suoristi. Käsivarsista oli nahka poissa aina kyynärpäähän asti. Se johtui siitä hyvästä, että hän oli niillä suojellut kasvojaan ja ruumistaan iskuilta.

Hän tuumaili, mahtoiko Tiili-Simson olla yhtä huonossa kunnossa, ja tämä yhteisen kurjuuden tunto teki tästä hänelle jonkinlaisen hengenheimolaisen.

Koulupihalle ennättäessään hän huomasi, että kaikkein katseet kohdistuivat häneen.

Pojat kerääntyivät hänen ympärilleen täynnä kunnioitusta, ja yksinpä luokkatoverit ja lähimmät ystävätkin katselivat häntä jonkinlaisella arvonannolla, jota hän ei ollut koskaan ennen huomannut heissä.

VI luku:

Tutkintopäivä.

Ilmeisesti Fred ja Charley olivat kertoneet heidän käyneen Hiidenpurnussa ja taistelleen Simsonin joukkoa ja Kalaliigaa vastaan. Huojennusta tuntien hän kuuli kellon lyövän yhdeksää ja astui koulutaloon kaikkien poikien luodessa häneen ihailevia silmäyksiä. Katselivatpa tytötkin häntä, mutta arastellen ja säikkyneinä — Joesta tuntui, että juuri siten he olisivat katselleet Danielia, kun tämä astui esiin jalopeurain luolasta, tai Daavidia, joka oli suoriutunut Goliatista. Tämä sankarinpalvonta teki häneen vastenmielisen vaikutuksen; hän tunsu itsensä kiusallisen itsetietoiseksi, mutta toivoi samalla, että koulutoverit olisivat vaihtelun vuoksi kääntäneet katseensa toiseen suuntaan.

Ja pian he sen tekivätkin. Luokalla jaettaessa isoja paperiarkkeja, nousi neiti Wilson, aineen opettaja

(tuiman näköinen nuori nainen, joka kulki tietään maailman halki kuin olisi vaeltanut jäädytyshuoneessa ja lämpimimpinäkin päivinä oli luokassa vaippaan tai päällysnuttuun verhoutuneena), ja kirjotti taululle suuren roomalaisen ykkösen "I". Jok'ikinen silmä, viisikymmentä paria, kiintyi odottavana hänen käteensä, ja huoneessa oli haudanhiljaista.

Roomalaisen ykkösen alapuolelle hän kirjotti:

"a) Mitkä olivat Drakonin lait? b) Minkä vuoksi muuan ateenalainen puhuja sanoi, että niitä ei oltu kirjoitettu musteella, vaan verellä?"

Neljäkymmentä yhdeksän päätä painui kumaraan, ja neljäkymmentä yhdeksän kynää kulkea rapisi vilkkaasti paperiarkkeja pitkin. Ainoastaan Joen pää pysyi pystyssä, ja hän tuijotti tauluun niin ymmällään, että neiti Wilson, joka kakkosen kirjoitettuaan sattui vilkaisemaan olkansa ylitse, pysähtyi katselemaan häntä. Sitten opettaja kirjotti:

"a) Miten aiheutti Ateenan ja Megaran Salamis saaresta käymä taistelu Solonin uudistukset? b) Millä tapaa ne erosivat Drakonin laeista?"

Hän kääntyi jälleen katsomaan Joe Bronsoniin. Tämä tuijotti tauluun yhtä ymmällään kuin ennenkin.

— Mikä sinua vaivaa, Joe? hän kysyi. — Eikö sinulla ole paperia?

— On kyllä, poika vastasi ja alkoi masentuneena terottaa lyijykynäänsä.

Hän veisti siihen terävän kärjen. Sitten hän teki kärjen vieläkin terävämmäksi. Ja lopulta hänen onnistui ääretöntä kärsivällisyyttä käyttäen saada se ihan ihmeteltävän teräväksi. Useat luokkatovereista kohottivat rapinan kuullessaan kummastellen päätään. Mutta sitä ei Joe huomannut. Hän oli liiaksi syventynyt kynäänsä terottamaan ja hautomaan ajatuksia, jotka olivat perin kaukana sekä kynän terottamisesta että Kreikan historiasta.

— Totta kai kaikki ymmärtävät, että kokeet pitää kirjoittaa musteella.

Neiti Wilson puhui koko luokalle, mutta hänen katseensa oli kiintynyt Joe Bronsoniin.

Juuri kun kynä oli ohennut niin teräväksi kuin konsanaan saattoi, kärki katkesi, ja Joe alotti työnsä uudelleen.

— Kuuleppas, Joe, minä pelkään, että sinä häiritset luokkaa, neiti Wilson virkkoi viimein epätoivoisena.

Joe laski kynän kädestään, sulki veitsensä napsahuttaen ja ryhtyi jälleen ymmällään tuijottamaan tauluun. Mitä hän tiesi Drakonista tai Solonista tai muista kreikkalaisista.

Hyljätyksi hän tulisi, siitä ei päässyt minnekään. Toisia kysymyksiä ei kannattanut tarkastaakaan. Ja vaikkapa olisikin osannut vastata pariin, niin suotta oli kirjoittaa niitä paperille, se ei kuitenkaan pelastaisi. Sitä paitsi hänen kätensä oli liian arka pystyäkseen kynää käyttämään. Taululle tuijottaminen teki silmiin kipeätä, ja vielä kipeämmältä tuntui, kun ne sulki; ja yksinpä ajatteleminenkin tuotti hänelle tuskia.

Neljäkymmentä yhdeksän kynää kiiti kilpaa, totellen neiti Wilsonia, joka piirteli taululle kysymyksen toisensa jälkeen. Joe kuunteli rapinaa ja katseli, kuinka kysymykset lisääntyivät liitupalan vähetessä, ja koko elämä tuntui hänestä peräti surkealta. Kaikki näytti pyörivän hänen silmissään. Päätä kivisti sisäpuolelta, ja ulkopuolelta sitä kirvelti, ja se tuntui olevan kokonaan omissa valloissaan, välittämättä laisinkaan hänen tahdostaan.

Hiidenpurnun muistot valtasivat hänen mielensä kuin öiset painajaisnäyt, ja mahdotonta oli niitä karkottaa, kuinka koettikin. Hän kiinnitti mielensä ja katseensa neiti Wilsoniin, joka parillaan istui pöytänsä ääressä, ja juuri kun hän katseli opettajaa, kohosi hänen silmäinsä eteen Tiili-Simsonin hävyttömät ja ärsyttävät kasvot. Turhaa oli ponnistella. Hän tunsu itsensä sairaaksi ja raihnaiseksi, uupuneeksi ja mitättömäksi. Mikään ei pelastanut häntä repuista. Ja kun paperit iänikuisen odotuksen jälkeen viimein kerättiin, antoi hän omansa melkein puhtaana — siihen oli merkitty vain hänen nimensä, tutkintoaine sekä päivämäärä, mitkä oli kirjoitettu yläreunaan.

Lyhyen lomahetken jälkeen jaettiin taas Paperiarkkeja, ja laskuopin kokeet alkoivat. Hän ei viitsinyt edes katsahtakaan kysymyksiin. Tavallisissa oloissa hän olisi kyllä suoriutunut sellaisista kokeista, mutta nykyisessä mielen- ja ruumiintilassa hän tiesi sen mahdottomaksi. Hän tyytyi painamaan kasvonsa käsiinsä ja odottamaan päivällislomaa. Kohottaessaan kerran päätään kelloa katsoakseen hän havaitsi, että Bessie silmäili häntä levottomana tyttöjen puolelta huonetta. Tämä vain lisäsi hänen

närkästystään. Mitä se sisar siinä taas oli huolissaan? Bessien ei tarvinnut pelätä. Hänhän suoriutuisi kokeista, jos kukaan. Miksei hän siis voinut antaa hänen olla rauhassa? Ja niin hän loi sisareen erikoisen ynseän katseen ja painoi kasvot käsiinsä. Eikä hän siitä asennosta kohottautunut, ennenkuin kahdentoista kello soi. Silloin hän antoi opettajalle toisen puhtaan arkin ja asteli ulos poikaparven mukana.

Fred ja Charlie ja hän söivät tavallisesti aamiaisensa eräässä koulukartanon nurkassa, jonka he olivat anastaneet haltuunsa. Mutta tänä päivänä joukko toisia poikia oli jostakin merkillisestä sattumasta valinnut saman paikan ruokasalikseen. Joe tarkasteli heitä vastenmielisyyttä tuntien. Nykyisessä tilassaan häntä ei laisinkaan haluttanut joutua sankaripalvonnan alaiseksi. Hänen päätänsä kivisti ankarasti, ja hän oli myöskin huolissaan siitä, että koko tutkinto oli mennyt penkin alle; ja iltapäivä toisi lisää samaa lajia.

Fred ja Charley kiusasivat häntä. He räkättivät kuin harakat edellisen illan seikkailuista (antaen kuitenkin hänelle oikeudenmukaisen kunnian) ja käyttäytyivät kovin suojelevasti pelokkaina ihailevia tovereitaan kohtaan. Mutta Joen pakinoihin ei kannattanut pyrkiä. Hän murahteli ja vastasi lyhyeen, virkkoi vain "kyllä" tai "ei" jokaiseen kysymykseen, kun häntä koetettiin houkutella keskusteluun osalliseksi.

Hän kaipasi jonnekin yksinäisyyteen, päästäkseen heittäytymään vihreään ruohikkoon ja voidakseen unohtaa tuskansa, kipunsa ja mieliharminsa. Hän nousi ja lähti etsimään sellaista paikkaa, mutta havaitsi, että puoli tusinaa tovereita seurasi kintereillä. Hänen teki mielensä kääntyä päin ja huutaa heille, että jättäisivät hänet rauhaan, mutta ylpeys esti. Haluttomuus ja toivottomuus kuohahti hänen mieleensä voimakkaana aaltona, ja sitten hänen päähänsä pälkähti äkkiä uusi ajatus. Koska kerran oli varmaa, että kokeet olivat auttamattomasti pilalla, niin miksi hän enää alistuisi iltapäivän tutkintokidutukseen, joka ei suinkaan voisi muodostua aamuista kiusaa lievemmäksi? Ja hetken mielijohteen valtaamana hän teki rohkean päätöksen.

Hän kulki suoraa päätä koulun portille ja astui ulos kadulle. Siellä hänen ihailijansa pysähtyivät kummastuneina, mutta hän jatkoi matkaansa kulmaukseen ja katosi näkyvistä. Jonkun aikaa hän harhaili päämäärättä, kunnes saapui sähköraitiotielle. Muuan vaunu sattui pysähtymään kohdalle, ja siitä laskeutui matkustajia. Hän nousi vaunuun ja heittäytyi ulkopuolella olevalle nurkkapenkille. Hänen seuraava havaintonsa oli, että vaunu pyörsi kääntölevyllään ja vierähti nopeasti edelleen. Hänen edessään kohosi suuri höyrylauttarakennus. Mitään kuulematta tai näkemättä hän oli matkannut San Franciskon liikekeskustan halki.

Hän vilkaisi kaupunginkelloon, joka koristi lauttarakennuksen päätyä. Se oli kymmenen minuuttia yli yhden — hän ennättäisi varsin hyvin höyrylautalle, joka lähti neljännessä yli. Hän teki nopean päätöksen, ja laisinkaan ajattelematta, minne matkaisi, hän suoritti kymmenen senttiä lipusta, meni sisään portista ja kiiti ennen pitkää lahden poikki Oaklandin kaunista kaupunkia kohti.

[Oakland on noin 75000 asukkaan kaupunki, suunnilleen penikulman päässä San Franciskosta.]

Yhtä hajamielisenä ja päämäärää vailla hän havaitsi istuvansa tuntia myöhemmin Oaklandin satamalaiturilla, nojaamassa kivistävää päätään hirttä vasten. Paikaltaan hän saattoi silmäillä muutamain pienten purjealusten kannelle. Melkoinen joukko uteliaita tyhjäntoimittajia oli kerääntynyt laivoja tarkastelemaan, ja Joe huomasi mielenkiintonsa heräävän. Siinä oli neljä alusta, ja paikaltaan hän erotti niiden nimetkin. Eräässä aivan hänen kohdallaan olevassa laivassa oli nimi *Aave* maalattuna suurin vihrein kirjaimin keulaan. Sen takana olevalla kolmella aluksella oli nimet *Oikutar*, *Osterikuningatar* *Lentävä Hollantilainen*.

Kussakin laivassa oli kannen keskiosassa kajuutta, jonka katosta työntyi esiin lyhyt savutorvi, ja *Aaveen* torvesta kohosi juuri savua. Kajuutan ovi oli auki, ja kattoluukut olivat työnnettyt syrjään, niin että Joe saattoi nähdä sisään. Hän havaitsi kahdenkymmenen korvilla olevan nuorukaisen puuhaavan siellä keittohommissa. Hänellä oli jalassa isot pitkävartiset merisaappaat, yllään siniset housut ja musta villapaita. Kynnärpäihin asti kääriytyt hihat paljastivat näkönsälle tukevat, auringon paahtamat käsivarret, ja nuorukaisen kohottaessa päätään huomasi, että hänen kasvonsa olivat yhtä ruskeat ja ahavoituneet.

Joen nenään tuli kahvin tuoksua, ja pienestä paistinpannusta lähti valmistumaisillaan olevien papujen käry. Kokki laski pannun tulelle, hankasi sitä silavaviipaleella, kun se oli kuumentunut, ja heitti siihen paksun palasen paahtolihaa. Askaroidessaan hän jutteli erään kannella häärivän toverin kanssa, joka uuraana täytteli sankoaan merestä ja valoi sitten suolavettä kannelle kasattujen osteriläjien yli. Tämän suoritettuaan hän peitti osterit märillä säkeillä ja poistui kajuuttaan, missä hänelle oli varattu paikka pieneen pöytäan. Kokkikin tuli siihen, ja sitten käytiin yhdessä käsiksi ruokaan. Tämä näky herätti Joen seikkailuhalun vilkkaammilleen. Kas, siinä vasta oli elämää! Nuo miehet ne elivät oikealla tavalla ja ansaitsivat elatuksensa aavalla ulapalla, auringon ja taivaan alla, meren keinussa ja tuulen

puhaltaessa tai sateen vaellessa heitä, miten kulloinkin sattui. Jok'ikinen päivä täytyi hänen istua sullottuna samaan huoneeseen viidenkymmenen toisen poloisen kanssa ja vaivata aivojaan ja ahtaa niihin kuivia tiedonrippeitä. Ja sillä välin nämä elivät iloisina, huolettomina ja onnellisina, sousivat ja purjehtivat, keittivät oman ruokansa ja saivat ihan varmaan kokea seikkailuja, joista voi vain haaveilla täpösen täysissä kouluhuoneissa.

Joe huohti. Hän tunsi, että hänet oli luotu tällaiseen elämään, ei koulupojan päiviä viettämään. Opin, tiellä hän teki auttamattomasti haaksirikon. Tutkinto oli mennyt päin honkia, ja juuri tällä haavaa hän tiesi Bessien palaavan kotiin voitonriemuisena, hänen suoriuduttuaan kunnialla viimeisestä tutkinnostaan. Oh, se oli sietämätöntä! Isä teki väärin pitäessään häntä koulussa. Se saattoi olla kylläkin sopivaa pojille, joilla oli taipumusta lueskella, mutta ilmeisesti häneltä puuttui kokonaan moiset kyvyt. Ja olihan elämässä muitakin aloja kuin opintie. Merille oli lähtenyt miehiä aivan oppimattominakin, he olivat kohonneet mahtavaan asemaan, saaneet haltuunsa suuria laivastoja ja suorittaneet suurtoita ja piirtäneet nimensä historian lehdille. Miksi ei hän, Joe Bronson, voisi tehdä samoin?

Hän sulki silmänsä ja tunsi ääretöntä sääliä itseään kohtaan. Ja avatessaan jälleen silmänsä hän havaitsi nukkuneensa, sillä aurinko painui nopeasti mailleen.

Oli jo pimeä, kun hän ennätti kotiin. Hän lähti suoraa päätä huoneeseensa ja makuulle, ketään kohtaamatta. Kun hän painui viileiden lakanain väliin, hän huohti tyydytyksestä, ajatellessaan, että tuli mitä tahansa, niin ei hänen tarvinnut enää olla huolissaan historiasta. Sitten hänen mieleensä hiipi toinen ja varsin vastenmielinen ajatus. Hän tiesi, että taas alkaisi uusi lukukausi ja että kuuden kuukauden kuluttua häntä odotti uusi tutkinto samassa aineessa.

VII luku:

Isä ja poika.

Seuraavana päivänä aamiaisen jälkeen isä kutsui Joen luokseen kirjastohuoneeseen, ja tämä lähti meikein iloissaan siitä, että odotuksen aiheuttama jännitys vihdoinkin pääsisi laukeamaan. Herra Bronson seiso i akkunan ääressä. Ulkopuolella tirsuttavat varpuset näyttivät kiinnittäneen hänen huomionsa puoleensa sillä hetkellä. Joekin asettui akkunaan katselemaan ja näki nurmikolla varpusen pojan hullunkurisesti kuppelehtien koettavan turhaan pysyä pystyssä heikoilla jaloillaan. Se oli pudonnut akkunaa kaartavassa ruusupensaassa olevasta pesästä, ja varpusvanhemmat olivat aivan epätoivoissaan sen surkeasta tilasta.

— Tuo on niin nuorten lintujen tapaista, huomautti herra Bronson kääntyen Joen puoleen vakava hymy huulillaan. — Ja minun mielestäni sinä, poikaseni, olet joutumaisillasi yhtä tukalaan asemaan. Minä pelkään, että sinun mittasi on nyt täysi, Joe. Olen odottanut tätä jo kaiken vuotta — sinun kehnot todistuksesi, huolimattomuutesi ja tarkkaamattomuutesi, alituinen halusi oleskella poissa kotoa etsimässä kaikenkaltaisia seikkailuja, kaikki ne ovat viitanneet siihen suuntaan.

Hän vaiken i ikäänkuin vastausta odotellen, mutta Joe oli ääneti.

— Minä olen myöntänyt sinulle yllin kyllin vapautta. Omasta puolestani uskon, että vapaudella on merkityksensä. Sellaisessa maaperässä kasvaa parhaita luonteita. Siksi en olekaan ehkäissyt sinua loppumattomilla määräyksillä ja kiusallisilla rajotuksilla. Olen vaatinut sinulta varsin vähän, olet saanut mennä ja tulla melkein mielin määrin. Olen antanut sinun enimmäkseen olla oma herrasi, sillä olen luottanut siihen, että oikeudentuntosi estäisi sinua vääryydestä ja ainakin saattaisi sinut hoitamaan lukujasi. Mutta olen pettynyt sinun suhteesi. Mitä tahdot minun tekevän? Laadinko sinulle lakeja ja rajotanko aikaasi? Onko minun pidettävä sinua silmällä? Täytyykö minun väkisin pakottaa sinut lukemaan läksysi?

— Minulla on täällä muuan kirje, jatkoi isä hetkisen kuluttua. Hän otti pöydältä kuoren ja veti siitä esiin kirjoitetun paperin.

Joe tunsi neiti Wilsonin jäykän ja tylyn käsialan, ja hänen rohkeutensa lamaan tui.

Isä alkoi lukea:

— "Lukukauden kuluessa hän on ollut työssään välinpitämätön ja huolimaton, niin että hän oli tutkinnon tullessa kokonaan valmistumaton siihen. Hän ei koettanut vastata ainoankaan laskuopin ja historian kysymykseen, vaan jätti tutkinnon päätyttyä aivan tyhjän paperin. Näitten aineitten tutkinnot suoritettiin aamupäivällä. Iltapäivällä ei hän edes viitsinyt saapua loppukuulusteluihin."

Herra Bronson herkesi lukemasta ja kohotti katseensa.

— Missä sinä iltapäivällä olit? hän tiedusteli.

— Minä lähdin höyrylautalla Oaklandin puolelle, Joe vastasi välittämättä rikostansa lieventää vetoamalla kivistävään ruumiiseensa ja päähänsä.

— Sehän taitaa olla "kraapaamista", vai kuinka?

— Niin on, Joe vastasi.

— Tutkinnon edellisenä iltana, jolloin sinun olisi pitänyt lukea, sinä katsoit parhaaksi puikkia tiehesi ja ryhtyä tappeluun kaikenkaltaisten renttujen kanssa. Minä en puhunut siitä sillä haavaa mitään. Luulen, että sydämässäni olisin melkein antanut sen sinulle anteeksi, jos olisit menestynyt koulutyössäsi.

Joella ei ollut mitään sanottavaa. Hän tiesi, että asialla oli toinenkin puolensa, mutta tunsu, ettei isä sitä kuitenkaan ymmärtäisi — ei siitä siis kannattanut puhua.

— Sinun pahin vikasi, Joe, on huolimattomuus ja kykenemättömyys keskittää harrastuksiasi. Sinä kaipaat jotain, mitä minä en ole tähän asti ottanut huomioon: ankaraa kuria. Olen jonkun aikaa tuuminut, eikö olisi viisainta lähettää sinut johonkin sotakouluun, missä sinulle määrätään työt ja jok'ikinen hetki vuorokauden neljästäkolmatta tunnista on tarkoin käytettävä.

— Voi, isä, ette ymmärrä, ette saata ymmärtää! Joe puhkesi viimein puhumaan. — Minä koetan kyllä lukea — koetan oikein rehellisesti. Mutta se ei käy — en tiedä, mikä siihen on syynä, mutta se ei käy. Ehkei minusta ole sellaiseen. Ehkä minua ei ole luotu koulutyöhön. Minä tahtoisin päästä ulos maailmalle. Minä tahtoisin nähdä elämää — minä lähtisin mieluummin merille — vaikka minne hyvänsä, missä saatan jotain tehdä ja tulla joksikin.

Herra Bronson katsoi häneen ystävällisesti.

— Ainoastaan lukemalla sinä voit toivoa pääseväsi eteenpäin maailmassa ja toimittavasi jotain suurta, hän virkkoi.

Joe kohotti kätensä epätoivoissaan.

— Kyllä minä tiedän, miltä sinusta tuntuu, herra Bronson jatkoi. — Mutta sinähän olet vasta poika, hyvin suuressa määrin samanlainen kuin tuo pikku varpunen, jota me tuonnoin tarkastelimme. Ellet sinä kotona kykene hillitsemään itseäsi tarpeeksi, voidaksesi pysyä kirjain ääressä, niin ei sinulla ulkona maailmassakaan, jonne mielesi palaa, ole tarpeeksi malttia suorittaa sen tarjoomia töitä.

— Mutta olkoon menneeksi, Joe, olkoon menneeksi. Kun olet suorittanut lukion oppimäärän ja ennenkuin lähdet yliopistoon, päästän sinut joksikin aikaa maailmalle.

— Päästäkää minut nyt jo, Joe pyysi kiihkeästi.

— Ei, nyt olisi liian varhaista. Eivät sinun siipesi vielä kannu. Sinä et ole vielä valmiiksi muokattu, eivätkä sinun ihanteesi ja toimintatapasasi ole vakiintuneet.

— Mutta minä en voi lukea, Joe uhkasi. — Minä tiedän, etten voi lukea.

Herra Bronson katsoi kelloaan ja nousi lähteäkseen.

— Minä en ole vielä tehnyt mitään päätöstä asiasta, hän selitti. — En tiedä, mitä minun on tehtävä — annanko sinun vielä yrittää lukiossa vai lähetänkö sinut sotakouluun.

Hän pysähtyi hetkeksi ovelle ja katsahti taakseen.

— Mutta muistakin, Joe, hän virkkoi, etten ole sinulle vihoissani. Se surettaa minua enemmän kuin harmittaa. Ajattele nyt asiaa ja sano minulle illalla, mitä aiot tehdä.

Isä poistui, ja Joe kuuli ulko-oven lupsahtavan lukkoon hänen jälkeensä. Hän heittäytyi isoon nojatuoliin ja sulki silmänsä. Sotakouluun! Sitä hän pelkäsi kuin villi eläin sadinta. Ei, sellaiseen laitokseen ei hän ikinä lähtisi. Ja lukio sitten — hän huoautti syvään sitä ajatellessaan. Iltaan mennessä oli hänen ratkaistava, mitä halusi tehdä. Hyvä, hän tiesi, mitä halusi, eikä hänen tarvinnut odottaa iltaan asti päästäkseen asiasta selville.

Hän nousi kasvoillaan päättäväinen ilme, pani lakin päähänsä ja poistui pääovesta. Hän näyttäisi isälle, että hän pystyi suorittamaan osansa maailman vaatimasta työstä. Niin hän mietti eteenpäin

kulkiessaan. Niin, kyllä hän vielä näyttäisi...

Kouluun ennättäessään hänellä oli jo koko suunnitelma valmiiksi kehitettynä. Oli vain pantava se täytäntöön. Oli aamiaisloma, ja hän pääsi huomaamatta luokkahuoneeseen kirjojaan ottamaan. Pihatietä poistuessaan hän kohtasi Fredin ja Charleyn.

— Mitäs nyt? Charley kysyi.

— Ei mitään, Joe murahti.

— Mitäs sinä siellä hommasit?

— Kävin noutamassa kirjani. Mitäs sinä luulit minun tekevän?

— Älä nyt latele verukkeita, Fred väitti. — Mitä sinä niin salaperäinen olet? Mikset voi kertoa meille, mitä sinulle on tapahtunut.

— Kyllä te siitä aikananne saatte tietää, Joe virkkoi merkitsevästi — merkitsevämmin kuin oli aikonutkaan.

Ja peläten paljastavansa enemmänkin hän käänsi kummasteleville tovereilleen selkensä ja kiiruhti tiehensä. Hän lähti suoraa päätä kotiin omaan huoneeseensa, missä hän ryhtyi heti järjestämään kaikkea kuntoon. Kaapistaan hän valitsi parit alusvaatteet, muutamia pumpulipaitoja ja puoli tusinaa sukkaparia. Näiden lisäksi hän otti yhtä monta nenäliinaa, kamman ja hammasharjan.

Käärittyään tavarat luojaan paperiin hän tarkasteli myttyään tyytyväisenä. Sitten hän astui pöytänsä ääreen ja otti pienestä sisälaatikosta muutamien kuukausien säästöt, jotka tekivät yhteensä useita dollareita. Tätä summaa hän oli säästellyt heinäkuun neljänneksi päiväksi [Heinäkuun 4:s päivä on Yhdysvalloissa kansallinen juhlapäivä — muistona vuoden 1776 heinäk. 4:nnen p:n itsenäisyysjulistuksesta —, raketteja lennättämällä, leikkipyssyillä ampumalla y.m. tavoin silloin pidetään iloa. Suom. huom.], mutta työnsi sen nyt taskuunsa suuriakaan surematta. Lopuksi hän sieppasi paperiarkin ja istuutui kirjottamaan:

"Älkää etsikö minua. Minä en menesty koulussa, ja nyt minä lähden merille. Älkää olko huolissanne. Kyllä minä pystyn hoitamaan itseni. Minä tulen takaisin joskus, ja silloin te saatte kaikki olla ylpeät minusta. Hyvästi, isä ja äiti ja Bessie. Joe."

Arkin hän jätti pöydälleen, mistä sen saattoi helposti nähdä. Hän pisti käärön kainaloonsa, silmäsi huonettaan viimeisen kerran ja hiipi tiehensä.

VIII luku:

Friskon poika ja tulokas.

"Friskon poikaa" [*Frisko*, yleinen lyhennys San Francisco nimestä. Suom. huom.] harmitti — harmitti ja kyllästytti, mikä olisi tuntunut kerrassaan mahdolltomalta vekarosta, jotka istuivat laiturin reunalla onkimassa ja kadehtivat häntä sydämensä pohjasta. Tosin heillä oli puhtaammat ja paremmat vaatteet, oli myös isä ja äiti. Mutta Friskon poika sai viettää vapaata elämää lahdella, kulkea seikkailusta toiseen miesten parissa — he sitä vastoin olivat sidotut kotielämän ankaraan kuriin ja surkeaan yksitoikkoisuuteen. He eivät voineet uneksiakaan, että Friskon poika vuorostaan katseli heitä *Salaman* kannelta kuin korkeampia olentoja ainakin ja kadehti juuri sitä, mikä toisinaan heistä itsestään tuntui kaikkein inhottavimmalta. Aivan samoin kuin seikkailuhalu kuiski heidän korviinsa viekottelevia kuiskeitaan ja epämääräisiä viestejä oudoista maista ja reippaista teoista, samaten kodin salaperäisen ihana maailma hurmasi Friskon poikaa, ja hänen mielikuvituksensa kirkkaimmat haaveet koskivat veljiä, siskoja, isän ohjeita ja äidin suudelmia — seikkoja, jotka kaikki olivat hänelle tuiki tuntemattomia.

Hän rypisti otsaansa, nousi *Salaman* kajuutan katolta, missä oli paistattanut päivää, ja potkaisi jalastaan raskaat saappaansa. Sitten hän kyyristihe kapealle sivukannelle ja rupesi heiluttelemaan jalkojaan viileässä suolavedessä.

— Sepä vasta on vapautta, tuumivat pojat häntä tarkastellessaan. Lisäksi vielä nuo pitkävartiset merisaappaat, jotka olivat kiinnitetyt uumenia kiertävään nahkavyöhön, hurmasivat heitä aivan ihmeellisesti. He eivät tienneet, ettei Friskon pojalla ollut kenkään näköistäkään — että nuo saappaat olivat vanhaa "Ranskan Pekan" perua ja pojalle kolme numeroa liian suuret. Eivät he myöskään saattaneet aavistaa, kuinka epämukavat ne olivat kuumana suvipäivänä.

Friskon pojan tyytymättömyyden aiheena olivat juuri nuo samaiset poikaset, jotka istuivat häntä ihailmassa. Mutta hänen kyllästymisensä syy oli aivan toinen. *Salaman* miehistöstä uupui yksi mies, ja niin täytyi hänen suorittaa enemmän työtä kuin hänen osalleen oikeastaan kuului. Ruoanlaittoa vastaan ei hänellä ollut mitään, myöskin suostui hän pesemään kansia ja pumppua käyttämään. Mutta kun vielä oli raaputeltava pois vanhaa maalia ja pestävä astiatkin, oli siinä toki hänen mielestään liikaa. Hän arveli ansainneensa päästä vapaaksi moisista alentavista kokkipojan toimista. Sellaiset soveltuivat vasta-alkaville, mutta taisihan hän jo muutakin: osasi hoitaa purjeita, nostaa ankkurin, pitää perää ja laskea maihin.

— Pois tielt siell alhall!

"Ranskan Pekka", *Salaman* kapteeni ja Friskon pojan herra ja mestari, heitti kannelle käärön ja luisui itse perässä oikean puolen vanttia myöten.

— Tul päräss! hän huusi pojalle, joka oli käärön omistaja ja paraillaan seisoi epäröiden laiturilla. Sieltä oli aluksen kannelle runsaasti viisitoista jalkaa, eikä hän ulottunut käsiksi terästouviin, jota myöten oli hinauduttava alas.

— No! Yks, kaks, kolme! laski ranskalainen leikkisästi kapteenien tapaan, milloin miehiä arveluttaa.

Poika viskautui laiturilta ja sai kiinni vantista. Hetkistä myöhemmin hän tupsahti kannelle kädet hankauksesta kuumentuneina.

— Poika, täss on mejä uus märimies. Saanks lupa esittä. — Ranskan Pekka kumarsi virnistäen ja astui syrjään. — Härr Joe Bronson, hän lisäsi hetken perästä.

Kotvasen molemmat pojat tarkastelivat toisiaan äänettöminä. He olivat ilmeisesti jotensakin samanikäisiä, vaikka vieras näyttikin tukevammalta ja voimakkaammalta. Friskon poika työnsi esiin kätensä, ja toinen pudisti sitä.

— Vai aiot sinä lähteä merille, mitä? Friskon poika kysäisi.

Joe Bronson nyökkäsi päätään myöntymykseksi ja silmäili uteliaana ympärilleen, ennenkuin vastasi: — Niin aion. Koettelen jonkun aikaa merielämää täällä lahdella, ja kun sitten alan tottua siihen, niin lähden oikein merille etukannen katoksessa.

— Missä, häh?

— Etukannen katoksessa — missä merimiehet asustavat, Joe selitti punastuen, peläten sekaantuneensa merinimityksissä.

— Vai niin, kanssissa! Jokos sinä tunnet merielämää?

— Kyllä, tai en; tuota noin — sen verran kuin kirjoista oppii.

Friskon poika vihelsi, pyörähti kantapäällään ylpeästi ja lähti kajuuttaan.

— Lähtee merille, mokomakin, hän sanoi itsekseen nauraa hyrätellen tulta sytyttäessään ja valmistautuessaan illallista keittämään — Ja oikein "etukannen katoksessa", ja luulee viihtyvänsä mainiosti.

Sillä välin Ranskan Pekka opasteli tulokasta pitkin alusta, ikäänkuin tämä olisi ollut hänen vieraansa. Hän osottautui niin kohteliaaksi ja mielisteleväksi, että Friskon poika, pistäessään päänsä esiin luukusta kutsuakseen heidät illalliselle, oli tukehtumaisillaan, kun koetti pidättää nauruaan.

Illallinen maistui Joe Bronsonista hyvälle. Ruoka oli yksinkertaista, mutta maukasta, ja suolaisen meri-ilman sekä laivan tuoksu kiihotti hänen ruokahaluansa. Kajuutta oli puhdas ja siisti sekä ihmeteltävän mukava ahtaudesta huolimatta. Jok'ikinen tuuman ala siitä oli tarkoin käytetty. Pöytä oli saranoilla kiinnitetty senterboordilaatikkoon, joten se ei vienyt laisinkaan tilaa, milloin sitä ei käytetty. Molemmiin puolin, osittain kansiorsien alla, sijaitsi kaksi makuukojua. Makuuvaatteet oli kääritty kokoon, ja aterioidessaan pojat istuivat tyystin pestyillä pohjalaudoilla. Heiluva laivalamppu, jonka messinkiosat olivat kirkkaiksi hangatut, valaisi kajuutta, ja päivän aikaan taas saatiin valoa neljästä himmeälasisesta akkunasta, jotka oli sovitettu kajuutan seiniin. Toisella puolen ovea oli kamiini sekä puusäiliö, toisella kaappi. Kajuutan etuseinää koristi pari rihlapyssyä sekä haulikko, ja Ranskan Pekan kojussa näkyi huopakäärön takaa patruunavyö, johon oli pistetty kaksi revolveria.

Kaikki tämä tuntui Joesta kuin unennäöltä. Lukemattomia kertoja hän oli mielikuvituksessaan loihittanut esiin tämäntapaista. Mutta nyt hän oli keskellä todellisuutta, ja hänestä oli, kuin hän olisi tuntenut molemmat kumppaninsa vuosikautia. Ranskan Pekka hymyili hänelle iloisesti pöydän toiselta

puolen. Todellisuudessa hänen muotonsa oli roistomainen, mutta Joesta kasvot vain näyttivät ahavoituneilta. Friskon poika kuvaili ruokaa pureskellessaan viimeistä lounaismyrskyä, jota vastaan *Salama* oli saanut kamppailla, ja Joe alkoi tuntea yhä suurempaa kunnioitusta tuota poikaa kohtaan, joka oli elänyt laineilla niin kauan ja tiesi niin paljon merestä.

Kapteeni tyhjensi lasin viiniä, sitten toisen ja vielä kolmannenkin. Viimein hän ojentausi vuoteelleen, mustanpuhuvilla kasvoillaan illettävä puna, ja alkoi pian äänekkäästi kuorsata.

— Parasta panna pitkäkseen ja nukkua pari tuntia, virkkoi Friskon poika ystävällisesti, osottaen Joelle tämän kojun. — Me taidamme saada olla valveilla lopun yötä.

Joe noudatti neuvoa, mutta ei saanut unta yhtä pian kuin toiset. Hän makasi silmät avoimina, tarkaten kajuutassa riippuvan herätyskellon osottajia ja mietiskellen, kuinka nopeasti tapaus oli seurannut toistaan viimeisten kahdentoista tunnin kuluessa. Vielä samana aamuna hän oli ollut koulupoika, ja nyt hän oli meripoika *Salama* laivassa, tietämättä minne matka vei. Hänen tätä ajatellessaan tuntuivat hänen viisitoista vuottaan karttuvan kahdeksikymmeneksi, ja hän tunsu koko ruumiissaan olevansa mies — vieläpä merimieskin. Hän toivoi, että Charley ja Fred olisivat saattaneet nähdä hänet juuri tällä hetkellä. No, kyllä he pian saisivat kuulla hänestä. Hän saattoi kuvitella heidän keskustelevan asiasta, toisten poikain kerääntyessä ympärille. "Kuka?" — "Vai niin, Joe Bronson; hän lähti merille. Me oltiin hyviä tovereita."

Ylpeänä Joe ajatteli sitä. Sitten hänen mielensä heltyi, kun hän muisti äitiään, mutta jäykistyi jälleen, kun isä tuli mieleen. Eipä siksi, että isä olisi ollut ilkeä ja kova; mutta hän ei vain ymmärtänyt poikia, Joen mielestä. Siinä oli koko vika. Juuri sinä samaisena aamuna hän oli sanonut, ettei maailma ollut mikään leikkikenttä ja että pojat, jotka kuvittelivat sen sellaiseksi, pahasti erehtyivät ja kiittivät onneaan päästessään takaisin kotiin. No, kyllä hän omasta puolestaan tiesi, että maailmassa oli tarjona paljon raskasta työtä ja kovia kokemuksia, mutta hänen mielestään pojillakin oli jotain oikeuksia. Hän kyllä näyttäisi isälle, että saattoi pitää huolta itsestään. Ja muuten hän saattaisi kirjottaakin kotiin perehdyttyään jonkun verran uuteen elämäänsä.

IX luku:

Ensi matka.

Vene törmäsi hellävaroin *Salaman* kylkeen herättäen Joen unelmista. Hän kummasteli, ettei ollut kuullut airojen kolisevan hankaimissa. Sitten kaksi miestä hyppäsi "sarjan" ylitse ja saapasteli kajuuttaan.

— Tuhat tulimaista, täälläkös vasta kuorsataan, virkkoi ensimmäinen tulokkaista, kierittäen sukkelasti Friskon pojan vuoteesta toisella kädellään ja kurottaen toista pöydällä olevaa pulloa kohden.

Ranskan Pekka kohotti päätään senterboordin takaa silmät raukeina ja toivotti heidät tervetulleiksi.

— Kukas tämä sitten on? tiedusteli Cockney [Lontoolaisen pilkkanimi.

— Suom. huom.], joksi toista nimitettiin, maiskuttaen huuliaan tyhjennettyään lasin ja kierähyttäen Joen permannolle. — Matkustavainenko vai mitä?

— Ei suinkaan, Ranskan Pekka ehätti vastaamaan. — Uus märimies. Oiken hyvä poika.

— Hyvä tai ei, mutta suunsa hän saa pitää, murisi toinen tulijoista, joka ei ollut vielä puhunut. Ja hän tuijotti tuimasti poikaan.

— Mutta sanoppas, tiedusteli toinen mies, kuinka saalis jaetaan? Bill ja minä saamme tietysti hyvän osuuden.

— *Salama* saa yks osa, kolmas osa, niinkuin sanotan; sitten me jaka loppu viiten osan. Viis miestä, viis osa. Se on oiken.

Ranskan Pekka väitti itsepintaisesti ja mongertaen, että *Salamalla* oli kolmihenkisen miehistön oikeus, ja vetosi kannatusta sadakseen Friskon poikaan. Mutta tämä jätti heidät riitelemään asiasta ja ryhtyi kahvia keittämään.

Koko kinastelu oli Joesta käsittämätön. Sen verran hän kuitenkin ymmärsi, että riita oli aiheutunut hänestä. Lopulta Ranskan Pekka pääsi voitolle; tulokkaat taipuivat pahasti muristuaan. Kun kahvi oli juotu, lähti koko miehistö kannelle.

— Pysyttele sinä peräpuolella poissa jaloista, kuiskasi Friskon poika Joelle. — Kyllä minä opetan sinua tuntemaan köysiä ja taljoja sen verran kuin tarvitaan, kun ei satu olemaan pahaa kiirettä.

Joel sydämen täytti äkkiä kiitollisuus, sillä hän tunsu hädän tullen saattavansa toivoa apua ainoastaan Friskon pojalta, eikä keltään muulta aluksessa olevalta. Hänessä alkoi jo herätä vaistomainen, epämääräinen vastenmielisyys Ranskan Pekkaa kohtaan.

Taljat alkoivat kitistä, ja suunnaton isopurje kohosi hänen päänsä yläpuolelle yön pimeyteen. Bill irrotti etutouvin ja Cockney peräköyden, Friskon poika nosti halkaisijan, sillä välin kun Ranskan Pekka väänö peräsintä. Niin *Salama* sai tuulta purjeisiinsa ja liukui keskiväylää kohti. Joe kuuli sanottavan, ettei sivulyhtyjä pitänyt panna paikoilleen ja että oli tähysteltävä tarkoin. Hän ei kuitenkaan käsittänyt muuta, kuin että siten rikottiin purjehdussääntöjä vastaan.

Oaklandin rantavalot alkoivat liukua ohitse. Pian saattoi huomata tummia rämeipaikkoja telakoiden ja hämärinä häämöttävien laivojen välimailla, ja siitä Joe tiesi, että alus suuntausi San Franciskon lahtea kohti. Tuuli puhalsi pohjoisesta leppeästi, ja *Salama* halkoi hiljaa väylää, jota maa piiritti kaikilta puolin.

— Minne me lähdemme? Joe kysäisi Cockneyltä, koettaen olla ystävällinen ja samalla uteliaisuuttaan tyydyttääkseen.

— Oh, tämän Bill veljen pitäisi vain noutaa vähän tavaroita tehtaastaan, selitti arvon mies varsin häikäilemättä.

Joel mielestä Bill näytti peräti eriskummalliselta ollakseen oikein tehtaan omistaja. Mutta hän oli valmis kuulemaan oudompiakin seikkoja tässä uudessa maailmassa, eikä sen vuoksi virkkanut mitään. Hän oli jo paljastanut tietämättömyytensä Friskon pojalle puhuessaan etukannen katoksesta, eikä häntä haluttanut enää joutua naurun alaiseksi.

Hetken kuluttua hänet lähetettiin kajuuttaan lamppua sammuttamaan. *Salama* kääntyi tuuleen ja alkoi pyrkiä pohjoista kohti. Kaikki olivat ääneti, vain silloin tällöin Bill ja kapteeni vaihtoivat jonkun sanan kuiskaten. Lopulta alus pyörähti päin tuulta, ja halkaisija ja isopurje laskettiin varovaisesti.

— Ankkuritouvi lyhyeksi, Ranskan Pekka komensi kuiskaten Friskon pojalle, joka siirtyi keulaan ja laski ankkurin hellittäen touvia mahdollisimman vähän.

Salaman vene vedettiin aluksen viereen ja samaten pikku pursi, missä molemmat vieraat olivat saapuneet.

— Pitäkää huolta siitä, ettei tuo penikka rupea tyhmyyksiä tekemään, komensi Bill matalalla äänellä, laskeutuessaan tovereineen omaan purteensa.

— Osaatko soutaa? kysäisi Friskon poika, kun he astuivat toiseen veneeseen.

Joe nyökkäsi.

— Ota sitten aivot, mutta älä kolistele.

Friskon poika tarttui toiseen pariin, Ranskan Pekka asettui perää pitämään. Joe havaitsi, että airoissa oli köysisuojatimet ja että hankaimetkin olivat peitetyt nahalla. Oli mahdotonta synnyttää kolinaa, ellei vetänyt harhaan, ja Joe oli oppinut välttävästi soutamaan Merrit-järvellä [pienehkö luonnonjärvi San Franciskon lounaislaidassa — Suom. huom.]. He seurasivat ensimmäisen veneen vanavedessä, ja sivulle vilkaistessaan hän huomasi, että kuljettiin maasta ulospäin työntyvän satamalaiturin reunamitse. Laituriin oli ankkuroitu kaksi laivaa, joiden mastolyhdyt paloivat kirkkaasti, mutta he pysyttelivät valopiirin ulkopuolella. Friskon pojan käskevä kuiskaus saattoi Joel lopettamaan soutunsa. Sitten veneet livahtivat aaveiden tavoin pienen lahden pohjukkaan, ja he nousivat maihin.

Joe seurasi miehiä, jotka varovaisesti kapusivat parinkymmenen jalan korkuista rinnettä ylöspäin. Huipulle päästyään hän havaitsi, että oli jouduttu kapealle rautatielle, joka kulki suunnattomien rautaromu-kasojen lomitse, joita ratain halkomina ulottui joka taholle. Etäältä hän saattoi erottaa suuren tehdasmaisen rakennuksen hämähäät ääriiviivat. Miehet alkoivat kantaa romua alas rantaan, ja tarttuen häntä käsivarteen ja varottaen karttamaan melua Ranskan Pekka komensi häntä tekemään samaten. Rannassa kantamukset luovutettiin Friskon pojalle, joka ne latoi veneisiin. Kun paino sai veneet vaipumaan syvemmälle, hän työnsi ne yhä kauemmaksi rannasta, jotta ne eivät tarttuisi pohjaan kiinni.

Joe ahersi uutterasti, vaikka tämä puuha tuntuikin hänestä perin oudolta. Minkä vuoksi työ oli suoritettava niin salaisesti, miksi oli varottava melua? Hän oli juuri alkanut aprikoida sitä itsekseen ja vaistomaisesti tuntea ilkeää epäluuloa, kun kuuli rannasta päin huuhkajan huutoa. Kummastellen, miten ihmeessä moisessa paikassa saattoi olla huuhkajia, hän kumartui kokoamaan uutta taakallistaan.

Mutta äkkiä pimeästä syöksähti esiin mies, joka suuntasi salalyhdyn valon suoraan häntä kohti. Huikaistuneena hän horjahti taaksepäin. Samassa paukahti miehen kädessä oleva revolveri kuin tykin jyrähdys. Joe käsitti vain sen, että häntä ammuttiin, ja hänen jalkansa tuntuivat vastustamattoman halukkailta pakenemaan. Vaikka olisi mielikin tehnyt, ei ollut soveliasta jäädä antamaan selityksiä kiihtyneelle miehelle, jolla oli kädessään savuava revolveri. Hän alkoi sen tähden juosta rantaa kohti, törmäten matkallaan toiseen lyhdynkantajaan, joka juoksi esiin rautakasan takaa. Mies pääsi nopeasti pystyyn ja ampua pamautti Joen jälkeen tämän kiitäessä rinnettä alas.

Joe syöksähti veteen päästäkseen veneeseen. Ranskan Pekka istui etupenkillä ja Friskon poika peräairoissa odotellen tyynesti hänen tuloaan. Veneen keula oli jo käännetty ulapalle päin, ja airot olivat valmiina ensi vetoon, mutta he vartoivat hievahtamatta, vaikka molemmat miehet olivat alkaneet ammuskella heitä rannalta. Toinen pursi oli lähempänä rantaa osaksi kiinni pohjassa. Bill koetti työntää sitä irti ja kutsui Cockneytä avuksi. Mutta tämä sankarillinen mies oli joutunut aivan tolaltaan ja kahlasi parhaillaan Joen jälkeen. Tuskin Joe oli ennättänyt kavuta veneeseen peräpuolelta, kun toinen jo seurasi hänen esimerkkiään. Tämä lisäpaino sai raskaasti lastatun veneen melkein uppoamaan. Vettä virtasi tulvanaan sisään. Sillä välin olivat rannalle jääneet miehet ladanneet uudelleen revolverinsa ja rupesivat jälleen ampumaan, tällä kertaa tarkemmin tähdäten. Pitkin rantaa alkoi kuulua hälyytystä. Laivoista saattoi erottaa huutoja ja puhetta, satamalaiturilla näkyi juoksevia miehiä. Jossain etäällä soi yhtä mittaa poliisin vihellyspilli.

— Korjaa luusi! karjaisi Friskon poika. — Aiotko sinä upottaa meidät?
Mene auttamaan toveriasi.

Mutta Cockneyn hampaat kalisivat pelosta, ja hän oli liiaksi lamassa kyetäkseen puhumaan tai liikauttamaan.

— Häittä ulos se hullu mies! komensi Ranskan Pekka keulasta. Samassa tuokiossa luoti murskasi hänen kädessään olevan airon, ja hän ryhtyi tyynesti vaihtamaan sitä toiseen.

— Käyppäs kiinni, Joe, komensi Friskon poika.

Joe ymmärsi, ja yhdessä he tarttuivat pelon lamauttamaan mies poloiseen ja heittivät hänet veteen. Pari kolme luotia suhahti hänen korvissaan, juuri kun hän kohosi pinnalle — parahiksi päästäkseen Billin veneeseen, mikä oli jo irtautunut pohjasta.

— No nyt! käski Ranskan Pekka, ja muutamin aironvedoin he pääsivät luodin kantamilta pimeyden suojaan.

Vettä oli tullut veneisiin niin runsaasti, että pienempi oli vaarassa vajota milloin hyvänsä. Molempien toisten soutuessa Joe alkoi ranskalaisen määräyksestä heitellä mereen rautaa. Se pelasti heidät sillä haavaa. Mutta juuri kun he ennättivät *Salaman* viereen, vene kallistui ja kellahti ylösalaisin, niin että jäljellä olevakin rautaromu vajosi meren pohjaan. Joe ja Friskon poika kohosivat pinnalle rinnatusten, ja yhdessä he kapusivat laivan kannelle mukanaan veneen köysi. Ranskan Pekka oli jo pelastunut ja auttoi heitä.

Kun he olivat ennättäneet tyhjentää veneen vedestä saapui Bill tovereineen perille. Kaikki ryhtyivät nopeasti työhön, ja uskomattoman joutuisasti saatiin isopurje ja halkaisija nostetuiksi ja ankkuri kannelle, ja *Salama* kiiti väylää pitkin loitommalle. Aution rämeapaikan kohdalla Bill ja Cockney sanoivat jäähyväiset ja lähtivät pois veneessään. Kajuutassa Ranskan Pekka sadatteli huonoa onnea moninlaisilla kielillä ja etsi lohdutusta pullostaan.

X luku:

Rantarosvojen parissa.

Tuuli kävi navakammaksi, kun he selviytyivät maan suojasta, ja *Salama* kiiti pian suojapuoli kantta vedessä, joka kuohui aina istuma-aukon sarjaan asti. Sivulyhdyt olivat jo paikoillaan. Friskon poika hoiti peräsintä, ja hänen vieressään istui Joe mietiskellen yöllisiä tapahtumia.

Hän ei voinut enää olla näkemättä totuutta. Ankarasti häntä arvelutti äskeinen retki. Jos hän oli tehnyt väärin — niin hän mielti — niin se oli tapahtunut tietämättömyydestä; eikä häntä menneisyys hävettänyt niin suurella määrällä kuin tulevaisuus pelotti. Hänen kumppaninsa olivat varkaita ja ryöväreitä — rannikkorosvoja, joiden hurjista teoista hän oli kuullut hämäriä juttuja. Ja nyt hän oli itse heidän parissaan ja tunsikin seikkoja, jotka saattaisivat toimittaa heidät vankilaan. Hän ymmärsi, että juuri tämä pakotti heidät pitämään häntä tarkasti silmällä, ja se tekisi hänen pakonsa vaikeaksi. Mutta paeta

hän oli päättänyt, paeta aivan ensi tilassa.

Samassa hänen mietiskelynsä keskeytti voimakas puuska, joka painoi *Salaman* kyljelleen, niin että vettä syöksähti alukseen. Friskon poika käänsi nopeasti ylemmä tuuleen ja hellitti samalla isoapurjetta. Sitten hän ryhtyi omin voimin — sillä Ranskan Pekka pysyttelihe alhaalla — ja Joen toimetonna katsellessa reivaamaan purjeita.

Puuska, joka oli kaatamisillaan *Salaman*, kesti vain lyhyen hetken mutta se ennusti tuulen yltyvän, ja pian pohjoisesta karkasi viuhuva vihuri toisensa jälkeen heidän kimppuunsa. Isopurje "paloi" ja paukkui tuulessa, niin että olisi luullut sen lentävän siekaleiksi. Alus keikkui hurjasti myrskyn nostamassa kikkeräaallokossa. Kaikki näytti olevan sekaisin, mutta yksinpä Joenkin tottumaton silmä havaitsi, että tuossa sekasorrossakin oli järjestystä. Hän näki, että Friskon poika tiesi tarkalleen, mitä oli tehtävä ja miten kaikki oli tehtävä. Toveriaan tarkatessaan hän oppi erään seikan, jonka puuttuminen on tuhonnut monen ihmisen elämän — hän oppi käsittämään kuinka arvokasta on *oman kykynsä tunteminen*. Friskon poika tiesi, mihin hän pystyi, ja juuri tämän vuoksi hän luotti itseensä. Hän oli tyyni ja maltillinen, toimi joutuisasti mutta ei hätiköiden. Jok'ikinen reivinuora tuli tarkkaan kiinni. Tapaturmia saattoi kyllä tulla, mutta sitä ei ainakaan sattuisi että ensi puuskat irrottaisivat ainoakaan solmua.

Hän kutsui Joen keulemmaksi auttamaan itseään, sillä isoapurjetta oli kiristettävä halsseja tiukentamalla. Vatsallaan makaaminen pitkällä halkaisijapuomilla ja yhden ainoan reivin tekeminen halkaisijaan oli helppoa verrattuna siihen mitä jo oli suoritettu; ja niin he hetken kuluttua olivat jälleen alhaalla. Pojan ohjauksen mukaan Joe tiukensi hiukan halkaisijan kuuttia ja pistäytyi kajuuttaan laskemaan senterboordia jalan verran alemmaksi. Ponnistusten aiheuttama jännitys oli karkottanut hänen mielestään kaikki ikävät ajatukset. Seuraten toverinsa esimerkkiä hän oli säilyttänyt malttinsa. Hän oli täyttänyt määräykset hutiloimatta ja samalla liikoja vitkastelematta. Yhdessä he olivat ponnistaneet mitättömiä voimiaan valtaista luontoa vastaan taistellen ja yhdessä he olivat taitonsa avulla päässeet voitolle.

Hän palasi toverinsa luo ruoriin ja tunsu voivansa ylpeillä tämän ja itsensäkin puolesta. Ja lukiessaan Friskon pojan silmistä sanattoman kiitoksen, hän punehtui kuin tyttö. Mutta seuraavassa tuokiossa hänen mieleensä leimahti ajatus, että tuo poika oli varas, alhainen varas, ja vaistomaisesti hän vetäysi hänestä loitommalle. Ikänsä kaiken hän oli ollut suojassa elämän nurjilta puolilta. Hänen lukemansa kirjat, jotka olivat aina olleet mitä parhaimpia, olivat ylistäneet rehellisyyttä ja suoruutta, ja hän oli oppinut inhoamaan kaikkea rikollista.

Muuan seikka kuitenkin kummastutti häntä. Ajatus, että Friskon poika oli varas, tuntui hänestä vastenmieliseltä, mutta ei Friskon poika itse. Hänen olisi tietenkin pitänyt tuntea siveellistä paheksumista, mikä olisi saanut hänet karttamaan häntä; mutta sen sijaan toveri vetikin häntä puoleensa. Hän ei voinut mitään sille, että Friskon poika miellytti häntä, vaikka hän ei osannutkaan selittää syytä. Jos hän olisi ollut hiukan vanhempi, olisi hän ymmärtänyt, että pojan hyvät ominaisuudet ne vaikuttivat häneen niin voimakkaasti — hänen tyyneytensä ja itseluottamuksensa, miehekkyytensä ja rohkeutensa ja myöskin se ystävällisyys ja myötätunto, jota hän osotti vierasta kohtaan. Mutta tällä kertaa hän vain luuli, että hänen oma luontainen pahuutensa esti häntä kammoamasta Friskon poikaa. Kuitenkaan hän ei, vaikka häpesikin omaa heikkouttaan, voinut tukahuttaa sitä lämmintä tunnetta, mikä hänen sielussaan kasvoi yhä voimakkaammaksi tuota erikoista rantarosvoa kohtaan.

— Vedäppäs venettä pari kolme jalkaa lähemmäksi, komensi Friskon poika, jonka silmä ennätti kaikkialle.

Laivavene oli saanut köyttä liian pitkälti eikä sen tähden malttanut olla siivolla. Tuon tuostakin se jäi jäljelle, kunnes köysi pingottui, syöksyi sitten eteenpäin, kääntyi poikittain ja keikahti seuraavalla tempaisulla niin pahasti, että oli painua suunnattomien valkoharjaisten aaltojen alle, jotka ahnaina vyöryivät joka taholla. Joe kapusi livettävälle peräkannelle ja lähenei rautaa, johon vene oli kiinnitetty.

— Pidä varasi, varotti Friskon poika, kun voimakas puuska kallisti *Salamaa* arveluttavasti. — Kierrä köysi kerralleen raudan ympäri ja hinaa aina silloin, kun se löystyy.

Työ oli mutkallista "maamoukalle". Joe irrotti köyden niin, että jäljellä oli vain yksi kierros, jota hän piteli toisella kädellä, koettaen toisella hinata köyttä lyhemmäksi. Mutta samassa tuokiossa se tiukkeni hurjasti nykäisten, kun vene kapsahti suuren aallon harjaan. Köysi heltisi hänen kädestään ja alkoi liukua perälaidan ylitse. Hän tarrautui siihen vimmatusti kiinni ja laahautui sen mukana luisua kantta myöten.

— Päästä irti! Päästä irti! huusi Friskon poika.

Joe hellitti juuri kun oli syöksymäisillään laidan ylitse, ja vene liukui nopeasti pois päin. Hän vilkaisi nolona toveriinsa, jonka hän odotti nuhtelevan häntä saamattomaksi. Mutta Friskon poika vain hymyili

suopeasti.

— Ei sillä ole väliä, hän virkkoi. — Luut ehjinä ja kaikki miehet tallella! Parempi on menettää vene kuin mies, se on minun mielipiteeni. Eikä minun olisi pitänytkään lähettää sinua sille asialle. Ei ole vielä tapahtunut mitään vahinkoa. Kyllä me tämän pian korjaamme. Käyppäs alentamassa senterboordia vielä pari jalkaa ja tule sitten tänne ja tee minun määräykseni mukaan. Mutta älä hätäile. Rauhallisesti ja varmasti!

Joe alensi senterboordia ja palasi kannelle, jonka jälkeen hän sai asettua halkaisijan kuuttia hoitamaan.

— Ruori alas! huusi Friskon poika painaen peräsimen varren syrjään koko ruumiinsa voimalla.

— Irrota kuutti! Kas niin. Nyt käsiksi isoonpurjeeseen!

Yhdessä he hinasivat reivatun isonpurjeen tiukemmalle. Joe alkoi lämmitä työstä. *Salama* kääntyi päin tuulta kuin kilparatsu nousee takajaloilleen; purje paukkui ja kuutit suomivat kuin rakeet.

— Vedä sisään halkaisijakuutti!

Joe noudatti käskyä, ja kun isopurje täyttyi tuulesta, kallistui alus voimakkaasti toiselle laidalle. Tämä liike oli muuttanut Ranskan Pekan vuoteen tuulen alta tuulilaidalle ja keikahuttanut hänet alas lattialle, missä hän paraillaan virui humalaisen tiedottomassa tilassa.

Friskon poika, joka seisoj selkäänsä peräsinpuuhun nojaten ja antoi aluksen painua tuuleen, jotta se pysyisi entisellä urallaan, silmäili päämiestään inhon ilme kasvoillaan ja mutisi:

— Senkin sika! Ei piittäisi rahtuistakaan, vaikka tästä mentäisiin suoraa päätä pohjaan.

He laskivat tuuleen kaksi kertaa, koettaen pysyä vanhassa suunnassaan, ja sitten Joe huomasi tähtikirkkaassa yössä veneen keikkuvan aalloilla tuulen puolella.

— Ei kiirettä! varotti Friskon poika ohjaten alusta ylemmä tuuleen, niin että vauhti vähitellen hiljeni.
— Nyt!

Joe kumartui laidan ylitse, kaappasi kiinni köydestä ja sitoi sen rautaan. Sitten he käänsivät jälleen sivumma tuuleen ja jatkoivat matkaansa. Joe häpesi vieläkin, että oli tuottanut lisää vaivoja, mutta Friskon poika karkotti pian harmistumisen hänen mielestään.

— Ei siitä kannata olla millänsäkään, hän virkkoi. — Vahinko voi sattua kelle hyvänsä näin alussa. Muutamat kyllä unohtavat, kuinka vaikeata heidän oli oppia, ja kiukustuvat kauheasti, kun joku alkavainen tekee erehdyksen. Mutta se ei ole minun tapaistani. Näes, minä muistan kyllä...

Ja hän kertoi Joelle useista hairahduksista, joita hänelle itselleen oli sattunut, kun hän pienenä poikana ensin joutui merille, ja miten ankarasti häntä oli muutamia kertoja rangaistu. Hän oli kiertänyt kuutin vapaan pään peräsinpuun ympäri, ja jutellessaan he istuivat rinnatusten, lähekkäin painautuneina istuma-aukon suojassa.

— Mikäs paikka tuo on? Joe kysyi, kun he kiitivät majakan ohitse, joka vilkkui kallioniemekkeen nenässä.

— Vuohisaari. Sen toisella rannalla on sotalaivastolla laivapoikain harjoitusasema ja torpeedovarasto. Siellä vasta on hyvä kalastella — saa kalliokaloja. Me laskemme suojan puolelta saarta ja ankkuroimme kauemmas Enkelisaaren suojaan. Siellä on karanteeniasema. Jahka Ranskan Pekka selviää, niin saadaan tietää, minne matka pitää. Sinä voit nyt mennä alas nukkumaan. Kyllä minä tulen toimeen yksinkin.

Joe pudisti päätään. Häntä ei nukuttanut laisinkaan, sillä mieli oli niin kiihottunut äskeisistä tapahtumista. Eikä hän olisi voinut nukkua, kun *Salama* kiiti eteenpäin ja murskasi laineet hyrskysateeksi keulallaan. Hänen vaatteensa olivat nyt puoleksi kuivuneet, ja hänestä oli mieluisampaa pysyä kannella ja nauttia purjehduksesta.

Oaklandin valot olivat himmentyneet, kunnes näyttivät vain taivasta vasten heijastuvalta utuiselta kajastukselta. Mutta etelässä San Franciskon tulet loistivat virstan leveydeltä, kohoten kukkuloiksi ja kaartuen laaksoiksi. Antaen katseensa alottaa suuresta lautta-asemasta ja siirtyä Sähkölennätinkukkulalle Joe saattoi pian määrittellä kaupungin tärkeimmät kohdat. Jossain tuolla valojen ja varjojen kaaoksessa oli hänen isänsä koti, missä kenties parhaillaan muisteltiin häntä ja huolestunein mielin ajateltiin hänen kohtaloaan. Ja siellä Bessie nukkui rauhallisesti herätäkseen aamulla ihmettelemään, miksi ei Joe veikko saapunutkaan alas aamiaiselle. Poikaa puistatti. Oli jo melkein aamu. Sitten hänen päänsä painui verkalleen Friskon pojan olkapäätä vasten, ja hän vaipui

sikeään uneen.

XI luku:

Kapteeni ja miehistö.

— Hei! Herää! Me laskemme ankkurin.

Joe heräsi kavahtaen pystyyn, ymmällä omituisesta ympäristöstään; sillä uni oli karkottanut hänen huolensa, eikä hän muistanut, missä parhaillaan oli. Sitten se selvisi hänelle. Tuuli oli yön kuluessa lientynyt. Meri aaltoili vielä voimakkaana, mutta *Salama* lipui juuri erään kalliosaaren suojaan. Taivas oli pilvetön ja ilmassa varhaisen aamun raikas tuntu. Laineiden harjat kimmelsivät auringossa, joka parhaillaan nousi itäiselle taivaanrannalle. Etelässä sijaitsi Alcatraz-saari, ja sen tykkien reunustamalta harjalta tervehti torvien toivotus alkavaa päivää. Lännessä ammitti Golden Gate Tyvenen valtameren ja San Franciskon lahden välissä. Nousuveden mukana liukui verkalleen sisään täystamineinen laiva, kaikki purjeet, yksinpä äärimmäiset prammipurjeetkin koholla.

Joe hieroi unen silmistään ja nautti tuosta kauniista, loistavasta näystä, kunnes Friskon poika käski hänen mennä keulapuulle ja valmistua laskemaan ankkurin.

— Vedä valmiiksi auki noin viisikymmentä syltä ketjua ja pidä sitten ankkuri varalla, komensi tilapäinen kapteeni. Hän pyörsi laivan lievästi tuuleen päin, hellittäen samalla haavaa halkaisijan kuutin. — Heitä irti viistipurjeen valli ja kiristä alasvetäjää!

Joe oli edellisenä iltana nähnyt saman toimituksen ja kykeni nyt suorittamaan sen kunnollisesti.

— No nyt! Mereen mutakoukku! Pidä varasi käännöksessä! Joutuin!

Ketjut soluivat mereen huimaavaa vauhtia, ja *Salama* pysähtyi paikalleen. Friskon poika siirtyi keulapuolelle auttamaan, ja yhdessä he laskivat alas isonpurjeen, korjasivat sen merimiestapaan ja työnsivät haarukan puomin alle.

— Tästä saat sangon, sanoi Friskon poika sitten, ojentaen Joelle astian. — Huuhto nyt kansi, äläkä arastele vettä tai likaakaan. Ja tässä on luuta. Ala nyt hangata, niin että laiva kiiltää kuin kulta. Kun se on tehty, niin tyhjennä vene vedestä, se alkoi yöllä vähän ryypiskellä liitoksistaan. Minä lähden aamiaista keittämään.

Pian vesi loiskuili hilpeästi pitkin kantta, sillä välin kuin kajuutan lakeisesta kohoava savu ennusti aamiaiseksi koituvan herkkuja. Aika ajoin Joe kohotti päätään kesken työtään, ympäristöä tarkastaakseen. Se oli omiaan viehättämään jokaista reipasta poikaa, eikä hän suinkaan ollut mikään poikkeus. Siinä piilevä romanttisuus ja seikkailun tuntu hurmasi hänet omituisella tavalla, ja hänen onnensa olisi ollut täydellinen, jos hän vain olisi saattanut olla muistamatta, keitä ja minkälaisia hänen toverinsa olivat miehiään. Mutta ajatellessaan tätä ja varsinkin alhaalla humalassa nukkuvaa Ranskan Pekkaa hän tunsu kaiken tuon ihanuuden himmenevän. Hän ei ollut tottunut moisiin asioihin, elämän karu todellisuus häntä inhotti. Jos hän olisi ollut luonteeltaan heikompi, olisi se vaikuttanut häneen vahingollisesti, mutta näin ollen se vain vahvisti hänen puhtaana ja voimakkaana pysymisen haluaan. Hän tahtoi aina säilyttää kunnioituksen omaa itseään kohtaan. Hän vilkaisi ympärilleen ja huokasi. Miksi eivät ihmiset saattaneet olla rehellisiä? Oikein tuntui pahalta, että tästä täytyi suorita tiehensä ja jättää kaikki hauskuudet; mutta yölliset tapahtumat vaikuttivat vereksinä hänen muistissaan, ja pysyäkseen uskollisena itselleen hänen täytyi miettiä pakoa.

Tällöin hänet kutsuttiin aamiaiselle. Hän huomasi Friskon pojan yhtä kunnolliseksi kokiksi kuin merimieheksikin ja kiiruhti osottamaan hyväksymystään. Pöydällä oli puuroa ja tina-astiassa säilytettyä maitoa, pihvipaistia ja paistettuja perunoita ja lisäksi vielä oivallista ranskanleipää, voita ja kahvia. Ranskan Pekka ei ottanut osaa ateriaan, vaikka Friskon poika koetti parikin kertaa saada hänet hereille. Hän mutisi ja murisi, avasi puoleksi tahmeat silmänsä ja rupesi sitten jälleen kuorsaamaan.

— Ei sitä tiedä koskaan, milloin hän saa tuon puuskansa, Friskon poika selitti, kun Joe astiat pestyään saapui kannelle. — Väliin hän kestää kokonaisen kuukauden, ja väliin taas hän ei jaksa pysyä siivolla viikonkaan aikaa. Toisinaan hän on hyvänahkainen, toisinaan vaarallinen. Niin että sinun on parasta jättää hänet rauhaan ja pysytellä poissa tieltä. Äläkä ärsytä häntä, sillä siitä saattaa koitua ikävyyksiä. — Mutta käydäänpäs uimaan, hän lisäsi, valiten äkisti miellyttävämmän puheenaiheen. — Osaatko sinä uida?

Joe nyökäytti päätään.

— Mikä tuo paikka on? hän tiedusteli seisoessaan valmiina hyppäämään veteen. Hän osotti erästä saaren poukamaa, jonka rannalla oli useita rakennuksia ja joukoittain teltoja.

— Karanteenilaitos. Kiinan laivoilla saapuu nykyään paljon isoonrokkoon sairastuneita, ja ne toimitetaan tuonne, kunnes lääkärit antavat niille luvan päästä maihin. Ja siinä ne ovatkin kauhean tarkkoja. Tiedätkös, kun —

Loiskis! Jos Friskon poika olisi lopettanut lauseensa viivytellen hyppäämistään vielä hetkisen, niin Joe olisi pelastunut monesta harmista. Mutta sitä hän ei tehnyt, ja Joe syöksähti veteen hänen jälkeensä.

— Kuuleppas, Friskon poika ehdotti puolta tuntia myöhemmin, kun he riippuivat vesitaakissa kavutakseen jälleen alukseen. — Pyydetäänpä kaloja päivälliseksi ja käydään sitten nukkumaan, että saadaan korvausta yöllisestä valvonnasta. Mitäs siihen sanot?

He pyrkivät kilvan kannelle, mutta Joe pulpahti jälleen veteen. Kun hän lopulta pääsi ylös, oli toinen poika jo tuonut esiin parin ongensimoja, joissa oli raskaat lyijypainot ja isot koukut, sekä nelikollisen suolaisia sardiineja.

— Siin' on syöttejä, hän selitti. — Pane vain ne kokonaisina. Eivät ne sumeile rahtuakaan, nielaisevat syötin ja koukun kaikkineen päivineen ja uivat sitten tiehensä. Nyt koetetaan kilpaa — se, joka ei saa ensimmäistä kalaa, peratkoon koko saaliin.

Molemmat koukut alkoivat samalla haavaa painua syvyyteen, ja siimaa suollettiin seitsemänkymmentä jalkaa, ennenkuin ne pysähtyivät. Mutta samassa kuin onki ennätti pohjaan, Joe tunsu siimansa jännittyvän ja nykivän koukkuun tarttuneen kalan ponnistuksista. Ruvetessaan sitä kiskomaan hän vilkaisi Friskon poikaan ja huomasi, että tämäkin nähtävästi oli jo saanut kalan koukkuunsa. Kilpailu kävi jännittäväksi. Märät siimat siukuivat nopeasti käsien välitse kannelle. Mutta Friskon poika oli tottuneempi ja hänen kalansa lennähti ensimmäisenä kuiville. Seuraavassa tuokiossa Joen saalis seurasi esimerkkiä — se oli kolmen naulan painoinen kallioturska. Hän oli aivan haltioissaan riemusta. Miten komea saalis — suurin kala, minkä hän koskaan oli pyydystänyt tai nähnyt pyydystettävän. Mereen sujahtivat siimat jälleen, ja taas ne vedettiin kilpaa kannelle ja toivat mukanaan parin kalaa edellisten kumppaneiksi. Tämä oli oikein ruhtinaallista urheilua. Joe olisi varmaankin jatkanut sitä, kunnes oli tyhjentänyt lahden kaloista, ellei Friskon poika olisi taivuttanut häntä lopettamaan.

— Meillä on nyt riittävästi kolmeksi ateriaksi, hän selitti. — Tarpeetonta on kiskoa niitä mätänemään. Ja sitä paitsi, mitä enemmän sinä pyydystät, sitä enemmän sinulla on perattavaa. Parasta kun heti käyt käsiksi. Mutta minäpäns panen maata.

XII luku:

Joe yrittää karata.

Perkaustyö ei suinkaan ollut Joesta vastenmielistä. Hän oli päinvastoin iloissaan siitä, ettei ollut ensimmäiseksi saanut kalaa, sillä siten hän saattoi helpommin toteuttaa pienen suunnitelmansa, joka oli juolahtanut hänen mieleensä uintiretkellä. Hän heitti peratun kalan vesisankoon ja vilkaisi ympärilleen. Karanteeniasema ei ollut kilometrinkään päässä, ja hän saattoi erottaa sotamiehen, joka vartijana asteli rannalla edes ja takaisin. Pistäytyen kajuuttaan hän kuunteli nukkuvain raskasta hengitystä. Saadakseen vaatemytynsä hänen olisi täytynyt kulkea niin läheltä Friskon poikaa, että hän päätti antaa sen jäädä. Palattuaan jälleen kannelle hän veti veneen varovaisesti laivan luo, laskeutui siihen mukanaan airopari ja irrotti köyden.

Ensinnä hän sousti varsin rauhallisesti asemaa kohti, varoen synnyttämästä kolinaa, joka olisi voinut herättää nukkujat. Mutta vähitellen hänen vetonsa kävivät voimakkaammiksi, kunnes vene kiiti eteenpäin melkoista vauhtia. Suoritettuaan puolet matkasta hän vilkaisi taakseen. Pako oli onnistunut, sillä hän tiesi, että vaikka hänet keksittäisiinkin, ei *Salama* kuitenkaan ennättäisi lähteä liikkeelle ja tavottaa häntä, ennenkuin hän jo oli joutunut rantaan ja tuon miehen suojaan, joka kantoi Samuli sedän [Samuli setä — Yhdysvaltain vertauskuva. Suom. huom.] sotapoikain univormua.

Rannalta kajahti kiväärin pamaus, mutta hän istui selin maihin eikä viitsinyt kääntyä ympäri. Kuului toinenkin laukaus, ja luoti suhahti veteen parin jalan päähän hänen airostaan. Tällä kertaa hän käännähti. Rannalla seisova sotamies suuntasi kiväärin häntä kohti ampuakseen kolmannen kerran.

Joe oli pulassa, vieläpä varsin tukalassa. Muutaman minuutin voimakas soutu veisi hänet rantaan ja turvaan; mutta juuri tuolla rannalla seisoi muuan Yhdysvaltain sotamies, joka aivan käsittämättömästi

syystä itsepintaisesti uhkasi häntä pyssyllään. Nähdessään kiväärin kolmannen kerran kääntyvän kohti Joe alkoi kiireisesti huovata. Vene pysähtyi ja sotilas antoi kiväärin vaipua tarkastellen häntä kiinteästi.

— Minä tahdon päästä rantaan! Minulla on tärkeätä asiaa! Joe huusi hänelle.

Sotamies pudisti päätään.

— Mutta se on ylen tärkeätä! Antakaa nyt minun päästä rantaan!

Kiireisesti hän vilkaisi *Salamaan* päin. Laukaukset olivat ilmeisesti herättäneet Ranskan Pekan, sillä isopurje oli ylhäällä, ja vielä hänen katsellessaan nostettiin ankkuri ja halkaisija vedettiin paikoilleen.

— Tänne ei saa tulla! karjui sotamies. — Isoarokkoa!

— Mutta minun täytyy! Joe huusi, tukahuttaen rinnasta nousevan nyyhkytyksen ja valmistautuen soutamaan.

— Silloin minä ammun, kajahti rohkaiseva vastaus, ja jälleen kivääri kohosi olkapäähän varaan.

Joe mietti nopeasti. Saari oli laaja. Kenties ei kauempana ollut sotilaita, ja kunhan hän vain pääsisi rannalle, ei olisi laisinkaan väliä, vaikka vangitsisivatkin hänet. Häneen saattoi kyllä tarttua isorokko, mutta mieluummin hän otti senkin kuin palasi takaisin rosvojen pariin. Hän käänsi veneen puoliksi oikealle ja rupesi tarmonsä takaa soutamaan. Lahti oli melkoisen suuri, ja lähin kohta, minne hänen oli pyrittävä, sijaitsi aikamoisen matkan päässä. Jos hänessä olisi ollut enemmän merimiestä, hän olisi suunnannut veneensä toiselle taholle ja siten pakottanut ahdistajansa pyrkimään vastatuuleen. Mutta näin ollen *Salama* sai purjeisiinsa kyllin tuulta saavuttaakseen hänet.

Jonkun aikaa kumminkin vauhti pysyi samanlaisena. Tuuli oli heikko ja hieman epätasainenkin, niin että toisinaan hän oli voitolla, toisinaan purjehtijat. Kerran se yltyi, ja alus pääsi jo satakunnan metrin päähän hänestä. Sitten tuuli lientyi äkkiä tykkäänään, niin että *Salaman* isopurje lepatti veltona puolelta toiselle.

— Ahaa! Sinä varasta paatti! Ranskan Pekka karjui hänelle juosten kajuuttaan kivääriä noutamaan. — Minä sinu neyttä! Tule heti takasin tai minä tappa sinu! — Mutta hän tiesi sotamiehen vartioivan heitä rannalta eikä uskaltanut ampua edes pojan ylitse.

Joe puolestaan ei tullut ajatelleeksi tätä, sillä hän, jota ei ollut koskaan ennen elämässä ammuttu, oli jo neljänkolmatta tunnin kuluessa saanut olla kahdesti tulella. Kerta enemmän tai vähemmän ei merkinnyt suuria. Ja niin hän veteli ripeästi edelleen Ranskan Pekan raivotessa kuin hullu, uhatessa häntä kaikenkaltaisilla rangaistuksilla, kunhan kerran saisi hänet uudelleen käsiinsä. Päälle päätteeksi Friskon poikakin rupesi osottamaan kapinallista mieltä.

— Ampukaa vain, jos uskallatte, niin kyllä minä toimitan teidät hirteen siitä hyvästä — se on varma se, hän uhkaili. — Kyllä teidän on parasta antaa hänen livistää. Hän on kunnan poika, hän ei ole luotu tällaiseen roskaelämään, jota me molemmat vietämme.

— Jassoo, sinä möös! kirkui ranskalainen suunniltaan raivosta. — Kyllä minä sinu neyttä, sinä koira!

Hän hyökkäsi kohti, mutta Friskon poika juoksutti häntä aika vauhtia pitkin kantta. Kun juuri silloin sattui tulemaan voimakas tuulenpuuska, Ranskan Pekka katsoi parhaaksi luopua siitä ajosta toiseen tärkeämpään ryhtyäkseen. Hän riensi ruorin ääreen ja hellitti isoapurjetta — sillä tuuli peräpuolelta — ja käänsi sitten aluksen karkuria kohti. Viimeksi mainittu ponnisti vielä voimainsa takaa, mutta luopui sitten epätoivoisena kilpailusta ja veti aivot veneeseen. Ranskan Pekka päästi isonpurjeen valloilleen ja pyörsi aluksensa liikkumattoman veneen viereen, mistä hän sitten kiskoi Joen kannelle.

— Pidä kielesi hampaiden takana, kuiskasi Friskon poika hänelle sillä välin kuin kiukustunut ranskalainen joutuisasti sitoi kiinni köyttä. — Älä vastaa! Anna hänen puhua, mitä haluaa, pysy vain ääneti. Silloin pääset helpommalla.

Mutta Joen anglosaksilainen veri oli joutunut kuohuksiin, hän ei kallistanut korvaansa neuvoille.

— Kuulkaa nyt, herra Ranskan Pekka — tai mikä teidän nimenne lieneekin, hän alkoi puhua — Minä tahdon ilmottaa teille, että minua haluttaa päästä täältä pois, ja minä aionkin päästä. Niin että teidän olisi parasta laskea minut heti maihin. Jollette tee sitä, niin minä toimitan teidät vankilaan, niin totta kuin nimeni on Joe Bronson.

Friskon poika odotteli kauhuissaan tulosta, ja Ranskan Pekka töllisteli kummissaan. Häntä uhmailtiin hänen omalla aluksellaan — ja sen teki mokoma nulikka! Sellaista ei ollut koskaan ennen tapahtunut.

Hän tiesi menettelevänsä vastoin lakia, kun pidätti pojan vallassaan, mutta samalla häntä arvelutti päästää poikaa menemään, kun tämä jo tiesi yhtä ja toista aluksesta ja sen toiminnasta. Poika oli lausunut varsin epämiellyttävän totuuden, kun kehui voivansa toimittaa hänet vankilaan. Muuta keinoa ei ollut kuin nolata hänet perin pohjin.

— Vai toimitta? — Hänen kimakka äänensä kohosi korkeimmilleen. — Silloin saa sinä möös söurata mukana. Sinä oli souttamassa vänettä viime öön — mitäs sinä sihe sano! Sinä varasti kans rautta — mitäs sihe sano! Sinä jooksi pakko, — mitäs sihe sano! Ja sitt sinä sano, ett sinä toimitta minu fangiute? Pyh-hyh!

— Mutta enhän minä tietänyt koko hommasta mitään, Joe vastusteli.

— Hah-hah! Onks sinä hullu? Kärto vaa se toomarille; ehken hän möös naura?

— Mutta minä en tietänyt, Joe toisti miehuullisesti. — En tietänyt, että minä joutuisin tällä laivalla varasten pariin.

Friskon poika hätkähti tämän nimityksen kuullessaan, ja jos Joe olisi katsahtanut toveriinsa, hän olisi nähnyt, kuinka tämän kasvot lehahtivat hehkuvan punaisiksi.

— Ja nyt, kun minä sen tiedän, niin tahdon päästä maihin, hän jatkoi. — Lakipykälästä minä en kyllä tiedä mitään, mutta kyllä minä tiedän hiukkasen siitä, mikä on oikein ja mikä väärin. Ja kyllä minä myöskin vastaan jokaisen tuomarin edessä, jos olen tehnyt jotain väärin — tulkoot vain kaikki Yhdysvaltain tuomarit samalla haavaa, niin minua ei pelota. Mutta sitäpä te ette uskalla sanoa, herra Ranskan Pekka.

— Vai niinks sinä luule? No hyvä. Mutta sinä on yks suurvaras —

— Enkä ole — ja uskaltakaappas sanoa se vielä kerta! Joen kasvot olivat kalpeat, ja hän vapisi koko ruumiiltaan, mutta ei suinkaan pelosta.

— Varas! Ranskan Pekka härnäili.

— Se on valetta!

Joe ei ollut turhan tautta elänyt poikana poikain parissa. Hän tiesi, mikä rangaistus tulisi hänen äsken lausumistaan sanoista, ja hän odotti sitä. Senpä vuoksi hän ei ollutkaan suuresti kummissaan, kun hetkistä myöhemmin sai kömpiä pystyyn kannelta pään vielä humistessa iskusta, joka oli osunut hänen silmänsä väliin.

— Sano se karta veel, uhmaili Ranskan Pekka nyrkki koholla iskemään uudelleen.

Kiukun kyöneleet kohosivat Joen silmiin, mutta hän pysyi tyynenä ja kuoleman vakavana.

— Kun te sanotte minua varkaaksi, niin valehtelette, Pekka, te valehtelette. Vaikka tappaisitte minut, niin sanon sittenkin, että valehtelette.

— Antakaa olla! — Friskon poika oli kissan tavoin syöksähtänyt väliin, ehkäisten toisen lyönnin, ja painoi ranskalaista syrjään.

— Antakaa sen pojan olla rauhassa! hän jatkoi riistäytyen äkisti irti ja asettui molempain väliin, siepaten käteensä raskaan rautaisen ruorinvarren. — Tämä saa jo riittää. Ettekö näe, hölmö, mitä maata tuo poika on? Hän puhuu totta. Hän on oikeassa, ja hän tietää sen, ja te saisitte tappaa hänet saamatta häntä peruuttamaan sanojaan. Kas tässä on käteni, Joe, — Hän kääntyi ja ojensi kätensä Joelle, joka tarttui siihen lujasti. — Sinussa on sisua, etkä sinä arkaile näyttää sitä.

Ranskan Pekan suu vääristyi imelään hymyyn, mutta silmien häijy välke todisti hymyn petollisuuden. Hän kohautti olkapäitään ja virkkoi: — Ah, vai nii? Hän ei tykkä hyväilynimi. Hahhah! Se on vaa märimieste leikki. No pojat, annettan sitt antteks, ei panna — mitä sitä nyt sanottan — hamppan kolon. Justin nii, ei panna mittä hamppan kolon.

Hän ojensi kätensä, mutta Joe ei tarttunut siihen. Friskon poika nyökkäsi hyväksyvästi päätään, ja sitten Ranskan Pekka poistui kajuuttaan, yhä vielä kohautellen hartioitaan ja hymyillen.

— Hellittä isoseili, hän komensi, ja kääntä Hunter's Pointti päin. Tällä kärta minä keittä päivällisen, ja sitt te saa söödä oikken hyvä rookka. Franskan Pekka ole oikken ärinomanen kokki!

— Sillä lailla hän aina tekee — rupeaa oikein ystävälliseksi ja keittää, kun haluaa sovitella, huomautti Friskon poika, työntäen ruorin varren paikalleen ja totellen määräystä. — Mutta ei häneen sittenkään voi luottaa.

Joe nyökäytti päätään, mutta ei puuttunut puheeseen. Hänen ei tehnyt laisinkaan mieli keskustella. Äskeinen jännitys vavisutti häntä yhä vielä, ja sisimmässään hän harkitsi, kuinka hän oli käyttäytynyt. Mutta hän teki sen johtopäätöksen, ettei hänellä ollut mitään syytä hävetä omasta puolestaan.

XIII luku:

Ystävykset.

Iltapuolella tuuli alkoi puhaltaa ulapalta ja saapui jo navakoina puuskauksina Tyvenen valtameren puolelta. Enkelisaari jäi nopeasti peräpuolelle, ja San Franciskon satamaosa alkoi tulla näkyviin *Salaman* pyrkiessä siihen suuntaan. Pian he olivat joutuneet keskelle laivaliikennettä ja etenivät puikkelehtien alusten lomitse, joita oli tullut kaikilta maailman ääriä. Vähäistä myöhemmin he liukuivat San Franciskon ja Oaklandin välisen höyrylauttaväylän poikitse. Eräs lautoista sattui kulkemaan niin läheltä, että matkustajat kerääntyivät reunalle katselemaan tuota sievää pikku alusta ja sen perässä istuvia poikia.

Joe tuijotti kademielin kasvoihin, jotka tarkastelivat häntä ylhäältä päin. Kaikki nuo ihmiset olivat nyt matkalla kotiinsa; hän taas — hänen tiensä kulki ties minne, Ranskan Pekan mielen mukaan. Häntä melkein halutti huutaa apua. Mutta hän tajusi, kuinka mieletöntä se olisi ollut, ja siksi hän pysyi äänetönnä. Hän käänsi päätään ja antoi katseittensa harhailta kaupungin savuisilla kukkuloilla. Ja sitten hän alkoi mietiskellä ihmisten ja alusten merkillisiä vaihteita.

Friskon poika tarkkasi häntä salavihkaa ja seurasi hänen ajatuksiaan aivan yhtä selvästi, kuin jos hän todella olisi lausunut ne ilmi.

— Onko sinulla koti jossain tuolla päin? hän kysäisi äkisti viitaten kädellään kaupunkia kohti.

Joe hätkähti, sillä toveri oli arvannut hänen ajatuksensa aivan kohdalleen. — On, hän vastasi yksinkertaisesti.

— Kerroppas siitä.

Nopeasti Joe kuvasi kotinsa, mutta toverin uteliaat kysymykset pakottivat hänet syventymään yksityiskohtaisempaan selontekoon. Kaikki herätti mielenkiintoa Friskon pojassa, mutta ennen kaikkea rouva Bronson ja Bessie. Viimeksi mainittuun hän ei näyttänyt laisinkaan kyllästyvän, vaan tiedusteli hänestä tiedustelemistaan. Eräät kysymyksistä olivat niin eriskummallisia ja yksinkertaisia, että Joe tuskin saattoi pidättää hymyään.

— Mutta kerroppas nyt sinäkin minulle omasta kodistasi, hän virkkoi päästyään viimein loppuun.

Friskon poika näytti äkkiä jäykistyvän, ja hänen kasvoilleen ilmestyi peräti vakava ilme, jommoista Joe ei ollut koskaan ennen huomannut. Hän heilutteli toista jalkaansa ja tirkisteli ilmeettömästi suurmaston taljoihin, jotka kuitenkin olivat täysin kunnossa.

— No annappas nyt kuulua, toinen rohkaisi.

— Ei minulla olekkaan kotia.

Nuo neljä sanaa heltisivät hänen suustaan, ikäänkuin ne olisi pakolla töytäisty ulos, ja hänen ne lausuttuaan huulet sulkeutuivat melkein lupsahtaan.

Joe tajusi koskettaneensa arkaan kohtaan ja koetti peräytyä pulmasta niin hyvin kuin taisi. — Kerro sitten kodista, joka sinulla ennen oli. — Hän ei saattanut uneksiakkaan, että maailmassa oli poikia, joilla ei ole koskaan ollutkaan kotia, tai että täten oli työntänyt okaan entistä syvemmälle.

— Minulla ei ole milloinkaan ollut kotia.

— Oh! — Hänen mielenkiintonsa oli herännyt, ja hän heitti varovaisuuden tuulen teille. — Entäs siskoja?

— Ei ole ollut niitäkään.

— No entäs äitiä sitten?

— Minä olin hänen kuollessaan niin nuori, etten enää muista häntä.

— Entäs isää?

— Häntä en ole nähnyt paljoakaan. Hän lähti merille — katosi jonnekin.

— Älä! — Joe ei tietänyt, mitä sanoisi, ja sitten syntyi painostava hiljaisuus, jota häiritsi vain keulasta kuuluva kuohujen kohina.

Juuri silloin Pekka saapui vapauttamaan heidät vahdista, jotta he pääsisivät syömään. Molemmat pojat tervehtivät hänen tuloaan helpotuksen tuntein, ja äskeinen hämmennys haihtui aterian ääressä, joka vastasi täysin laivurin kerskausta. Sen jälkeen Friskon poika asettui Pekan tilalle, ja tämän syödessä Joe puhdisti astiat ja siivosi kajuutan. Sitten kaikki kerääntyivät peräpuolelle, missä laivuri koetti pitää mielialaa edelleenkin hyvänä kertomalla heille Etelämeren helmensukeltajain elämästä.

Tällä tapaa iltapäivä saatiin kulumaan. San Francisco oli jo aikoja sitten jäänyt taakse, Hunter's Point kierretty, ja parailaan purjehdittiin San Mateon rannan sivuitse. Kerran Joe erotti vilahdukselta joukon pyöräilijöitä, jotka livahtivat esiin San Bruno tien mutkasta, ja hän muisti ajan, jolloin hän oli omalla pyörällään kiitänyt pitkin samaista rataa. Siitä oli vain kuukausi tai pari, mutta oli kuin olisi siitä kulunut vuosikausia, sillä niin paljon oli ennättänyt sen jälkeen tapahtua.

Kun illallinen oli syöty ja astiat pesty, he olivat ennättäneet kauas lahdelle, sille kohdalle rämemaita, jonka takana sijaitsee Redwood City. Päivän laskiessa tuuli oli liehtynyt, ja *Salama* eteni vain verkalleen. Tällöin he havaitsivat aluksen, joka suuntausi heitä kohti heikkenevän tuulen kuljettamana. Friskon poika tunsi sen heti *Peuraksi*, ja sen totesi Ranskan Pekkakin asiata perinpohjin tutkittuaan. Kohtaus tuntui olevan hänelle erinomaisesti mieleen.

— Sitä johtaa Puna-Nelson, Friskon poika ilmotti Joelle. — Ja siinä vasta on kamala mies. Minua aina pelottaa, kun hän saapuu lähistölle. Niillä on varmaan jotain suurempaa merrassa täällä päin, ja sitten ne tulevat aina Ranskan Pekkaa hakemaan avuksi. Saatpa nähdä, että hänellä on jotain vihiä asiasta.

Joe nyökkäsi ja tarkasteli uteliaana tuota lähenevää alusta. Se oli tosin hiukkasen isompi *Salamaa*, mutta muuten rakennettu samaan tapaan — toisin sanoen, ennen kaikkea mahdollisimman nopeakulkuiseksi. Isopurje oli niin laaja, että se soveltui pikemmin kilpapurjehdusalukseseen, ja siihen oli varattu kokonaista kolme reiviä rajusäätä varten. Kannella ja mastoissa oli kaikki mitä parhaimmassa kunnossa, ei näkynyt mitään tarpeetonta tai kelvotonta. Köydet, taljat, purjeet, kaikki todistivat, että aluksella vallitsi perinpohjainen järjestys ja hyvä kuri.

Verkalleen *Peura* lähenei yhä tummenevassa hämärässä ja laski ankkurin kivenheiton päähän. Ranskan Pekka seurasi esimerkkiä ja lähti sitten veneessään vierailulle naapurin luo. Pojat laskeutuivat pitkälle kajuutan katolle odotellen siinä häntä palaavaksi.

— Pidätkö sinä tästä elämästä? Joe tiedusteli katkaisten äänettömyyden.

Toinen kääntyi kyynärpäänsä varaan. — Niin että pidätkö? Kyllähän minä tuota, mutta en sentään aina. Raikas ilma ja suolavesi ja muu sellainen ja sitten tämä vapaus — kyllä ne ovat poikaa. Mutta ikävää minusta on olla — tuota noin —. — Hän vaikenä hetkiseksi, ikäänkuin kieli olisi kieltäytynyt toimimasta, ja töytäisi sen jälkeen esiin: — Varas.

— Miksi et sitten jätä koko hommaa? Joe uteli, ja toveri miellytti häntä enemmän kuin hän uskalsi itselleen tunnustaa. Hän tunsi äkkiä joutuvansa käännetyksinnon valtaan.

— Sen teenkin heti, kun voin ryhtyä johonkin muuhun.

— Mutta miksi et tee sitä heti paikalla?

Nyt on otollinen aika, kaikui Joen korvissa, ja jos kerran Friskon poika haluaisi lähteä tiehensä, niin olipa vahinko, ettei hän tehnyt sitä — ja viipymättä.

— Minne minä voisın lähteä? Mitäs minä voisın tehdä? Ei ole koko maailmassa ainoatakaan ihmistä, joka minua auttaisi — ei ole tähänkään asti ollut. Kerran koetin, mutta siitä opin toki niin paljon, etten yritäkkään uudelleen ensi vilauksessa.

— Mutta minäpä lähdän kotiin, kun pääsen tästä leikistä. Isä taisi sittenkin olla oikeassa. Enkä minä oikein ymmärrä — tuota noin, mikset sinä voisi tulla minun kanssani? Hän esitti tämän ehdotuksen ajattelematta, äkillisen mielijohteen tuomana, ja Friskon poika älysi sen.

— Sinä et tiedä, mitä puhut, hän vastasi. — Ettäkö minä lähtisin sinun kerallasi? Mitäs sinun isäsi siihen sanoisi — ja — ja kaikki muut? Mitäs luulet hänen ajattelevan minun kaltaisestani? Ja mitäs luulisit hänen tekvän?

Joen sydäntä viilsi pahasti. Hän tajusi hetken innostuksen valtaamana esittäneensä kutsun, jonka hän tiesi järkevämmin ajatelllessaan mahdottomaksi toteuttaa. Hän koetti kuvitella, kuinka isä ottaisi

vastaan Friskon pojan kaltaisen ventovieraan — ei, se oli aivan mahdotonta. Unohtaen sitten oman pulansa hän alkoi vaivata päätään miettimällä toista keinoa, jonka avulla Friskon pojan voisi pelastaa nykyisestä tilasta.

— Hän jättäisi minut ehkä poliisin kynsiin, toveri jatkoi, ja lähettäisi minut vielä kasvatuslaitokseen. Mutta ennen minä kuolisin kuin alistuisin sellaiseen. Ja enhän minä sitä paitsi olekkaan samaa maata kuin sinä, Joe, ja kyllä sinä sen hyvin tiedät. Minä olisin kuin kala kuivalla maalla, niin on minulle outoa sinun maailmasi. Ehei, kyllä kai minun täytyy vielä odottaa vähän, ennenkuin pötkin täältä. Mutta sinun taas on parasta päästä suoraa päätä kotiin. Toimitan sinut maihin aivan ensi tilassa, ja sitten kyllä selvitän Ranskan Pekalle.

— Siitä ei tule mitään, Joe keskeytti kiihkeästi. — Minä en aio jättää sinua pulaan, kun kerran lähden. Niin että ei sinun kannata koettaakaan mitään sellaista. Älä pelkää, minä pääsen kyllä tieheni, ja kun keksin hyvän keinon, niin tahtoisin saada sinut mukaan. Taikka tule mukaan joka tapauksessa, kyllä asia sitten selviää itsestään. Mitäs siihen sanot?

Friskon poika pudisti päätään, ja tuijottaen tähtien kirjailemaan taivaaseen hän antautui uneksimaan elämästä, jota hän olisi kernaasti viettänyt, mutta jonka ovet tuntuivat pysyvän hänelle armottomasti suljettuina. Joe tunsu sydämessään elämän vakavuuden entistään syvemmin, ja hän makasi äänetönnä, ankarasti mietiskellen. *Peuralta* kuului karkeiden äänten sorinaa; ja maalta päin kajahti ulapan poikki kirkon kellon juhllallinen sointu, kun kesäinen yö verkalleen verhosi heidät leppeään hämäräänsä.

XIV luku:

Osterisärkkäin äärillä.

Aika ja ympäristö haihtuivat hämärään, kunnes Ranskan Pekan karkea ääni herätti heidät unesta, johon he olivat vaipuneet.

— Alkaka jouttu! hän karjui. — Sinä, Shoe! Päästä irti seissingi! Jouttun! Jouttun! Hej, Poikka, laita kuntton klyyvari!

Joe toimi kömpelösti pimeässä, hän ei tuntenut kojeiden nimiä eikä tiennyt, mistä niitä etsisi. Mutta hän suoriutui lopulta verraten hyvin, ja heitettyään seisingit kannelle, hän sai määräyksen auttaa isoapurjetta nostettaessa. Tämän jälkeen ankkuri kiskottiin merestä ja halkaisija pantiin paikoilleen. Sitten kierrettiin kokoon vallit ja asetettiin kaikki järjestykseen, ennenkuin palattiin peräpuolelle.

— Oikken hyvä, oikken hyvä, ranskalainen kiitteli, kun Joe kapusi sarjan ylitse istuma-aukkoon. — Ärinomast! Sinä tule hyvä märimies, se on ihan vissi asja.

Friskon poika kohotti erään arkun kantta ja vilkaisi kysyvästi Ranskan Pekkaan.

— Tietysti, laivuri vastasi. — Pannan sivulyhdyt palaman.

Friskon poika vei punaiset ja vihreät lyhdyt kajuuttaan, sytytti ne ja lähti sitten Joen kera keulapuolelle, ripustaakseen ne köysistöön.

— Eivät ne aiokaan ryhtyä siihen, Friskon poika virkkoi matalalla äänellä.

— Mihin sitten? Joe kysyi.

— Pyydystämään sitä suurta saalista, jonka sanoin niillä olevan tiedossa jossain täällä päin. Se taitaa olla niin suuri, että Ranskan Pekkaa melkein pelottaa käydä siihen käsiksi. Puna-Nelson ei haikailisi rahtuistakaan, mutta hän ei tunne asiaa kyllin hyvin. Ei hänen auta muuta kuin odottaa, kunnes Pekka antaa merkin.

— Minne me nyt lähdemme? Joe tiedusteli.

— Enpä tiedä; varmaankin osterisärkille, jos voi päätellä suunnasta.

Matka sujui vaihteluitta. Heidän takanaan olevasta pimeydestä kohosi tuuli, joka puhalsi toista tuntia tasaisena. Sitten se lientyi ja kävi oikulliseksi, puuskaten milloin miltäkin taholta. Ranskan Pekka pysyi ruorin ääressä, Joe ja Friskon poika taas vuoroin hellittivät, vuoroin tiukensivat kuuotteja.

Joe istui kummastellen, että Ranskalainen saattoi tietää, minne ohjasi. Hänen omasta mielestään näytti siltä, kuin he olisivat eksyneet läpitunkemattomaan pimeyteen, joka heitä ympäröisi.

Valtamereiltä oli vyörynyt lahdelle sankka usva, tunkeutuen heidän ja tähtien väliin ja riistäen siten niidenkin vähäisen valon.

Mutta Ranskan Pekka näytti tuntevan vaistomaisesti, mihin suuntaan oli laskettava, ja kerran, kun Joe häneltä uteli asiaa, hän kerskasi kykenevänsä kulkemaan tunnon mukaan.

— Minä tunte vooovesi, tuuli ja fauhti, hän selitti. — Ja tunte minä maankin. Se on ihan vissi asja. Että mistä? Minä ei voi tietä. Minä van tietä, että minä tunte maa, justis kuin minun käsi kasvais pitkä, monta maili pitkä, ja minä laske käsi maan päälle ja tunte, siälä se on.

Joe katsahti epäileväenä Friskon poikaan.

— Kyllä se pitää paikkansa, tämä vakuutti. — Kunhan olet liikkunut kyllin kauan merellä, niin opit tuntemaan maan. Ja jos sinun nokkasi kelpaa mihinkään, niin tavallisesti voit sen haistaakkin.

Toista tuntia myöhemmin Joe arvasi ranskalaisen hommista, että he lähenivät päämääräänsä. Hän näytti käyvän perin valppaaksi ja tuijotti tuon tuostakin pimeyteen, ikäänkuin odottaen milloin hyvänsä saavansa nähdä jotain. Joekin tirkisteli tiukasti, mutta erotti vain mustaa.

— Peila tangolla, Poikka, laivuri komensi. — Minä luule, että nyt ole jo aika.

Friskon poika irrotti kajuutan katolle sidotun pitkän ja ohuen salon ja seisoen looringin ääressä työnsi sen toisen pään veteen upottaen sen suoraan alaspäin.

— Noin viisitoista jalkaa, hän virkkoi.

— Minkälain pohja?

— Mutaa, kuului vastaus.

— Varto vähä, sitten me koittetan uudestan.

Viittä minuuttia myöhemmin salko syöstiin taas mereen.

— Kaksi syltä, selitti Friskon poika — ja osterinkuoria.

Ranskan Pekka hieroi käsiään tyytyväisenä. — Oikken hyvä, hän sanoi. — Joka karta minä löitä paikka. Vanha miäst ei voi luurata; se on vissi asja.

Friskon poika käsitteli edelleen salkoa ja ilmotti tulokset. Joe sitä kummasteli, sillä hän ei voinut ymmärtää, kuinka he saattoivat niin tarkoin tuntea lahden pohjan.

— Kymmenen jalkaa — kuoria, Friskon poika jatkoi yksitoikkoisella äänellä. — Yksitoista jalkaa — kuoria. Neljätoista jalkaa — pehmeätä. Kuusitoista jalkaa — mutaa. Ei pohjaa.

— Aha, kanali, Ranskan Pekka virkkoi tämän johdosta.

Muutaman minuutin aikana "ei ollut pohjaa", ja sitten kajahti äkkiä Friskon pojan huuto: — Kahdeksan jalkaa — kovaa!

— Piissa jo, komensi Ranskan Pekka. — Sinä, Joe, jookse köulan ja laske klyyvari. Poikka, ankkuri valmis.

Joe löysi halkaisijan vallin ja irrotti sen, ja purjeen luisuessa alas hän korjasi sen nopeasti molemmin käsin.

— Antta männä! kajahti käsky, ja ankkuri loiskahti mereen vetäen vain vähän kettinkiä mukanaan.

Friskon poika suolti lisää muutamia syliä ja kiinnitti ketjun. Sitten käärittiin purjeet kokoon, pantiin kaikki järjestykseen ja käytiin kannen alle nukkumaan.

Kello kuudelta Joe heräsi ja lähti kannelle tarkastamaan. Tuuli oli yltynyt kohottaen meren kuohuilemaan, *Salama* keikkui ja kohoili, kiskaisten silloin tällöin voimakkain tempaisuin ankkuriketjuaan. Hänen täytyi pidellä kiinni puomista pysyäkseen vakavasti seisomassa. Sää oli lyijynharmaa, nousevasta auringosta ei näkynyt merkkiäkään, ja taivasta pimittivät suuret kiitävien pilvien joukot.

Joe etsi katseillaan maata. Parin kilometrin päässä näkyi pitkänä juovana hiekkainen rannikko, jolle vyöryi kohisevia kuohuja. Taempaa erotti autiota rämemaata, ja kauimpana kohosivat Contra Costan kukkulat.

Siirrettyään katseensa toiselle taholle Joe havaitsi hätkähtäen pienen kutterin, joka keinui ankarasti ankkurissa tuskin sadan metrin päässä. Se oli tuulen puolella, ja kun se kääntyi hiukkasen, Joe erotti sen keulasta nimen *Lentävä Hollantilainen*; se oli eräs niitä laivoja, jotka hän oli nähnyt Oaklandin satamassa. Jonkun matkaa vasemmalla hän näki *Aaveen*, ja ulompana oli puolikymmentä muuta alusta ankkurissa.

— Mitäs minä sinulle karto?

Joe katsahti nopeasti taakseen. Ranskan Pekka oli saapunut kajuutasta ja tarkasteli ympärilleen voitonriemuisena.

— Mitäs minä sinulle karto? Ei vanha miestä voi narrata, se on vissi asja. Minä ossa pimmeällä just yhtä hyvin kuin peivällä. Minä tunte — minä tunte.

— Nouseeko myrsky? Friskon poika tiedusteli kajuutasta, missä hän sytytteli tulta.

Ranskalainen tutkisteli merta ja taivasta parin minuutin ajan.

— Ehken lakka — ehken kasva, hän julisti epävarmasti. — Laitta joutun suurus, niin ruvetan sitten troolaman.

Toistenkin laivojen kajuutoista kohosi savua, joka ilmotti kaikissa valmisteltavan päivän ensi ateriala. *Salamassa* siitä oli pian suoriuduttu, ja sitten lyötiin isoonpurjeeseen yksi reivi ja oltiin valmiit nostamaan ankkuri.

Joe oli varsin utelias. Epäilemättä nyt oltiin osterisärkillä; mutta kuinka ihmeessä he saattoivat pyydystä ostereita niin ankarassa aallokossa? Pian hän sai sen oppia. Nostaen pois osan istuma-aukon lattiaa Ranskan Pekka otti esille kaksi kolmikulmaista teräskehystä. Toisen kolmion kärkeen hän kiinnitti sitä varten varattuun renkaaseen tukevan köyden, josta lähti kaksi noin neljän jalan pituista haaranuoraa; nämä sidottiin kolmion toisiin kärkiin, jotka muodostivat pyydystimen pohjan. Itse kaapimena oli laakea teräslevy, noin metrin pituinen, johon oli juotettu sarja teräviä piikkejä, nekin teräksestä. Tähän teräslevyyn ja kehyksen reunoihin oli kiinnitetty hienosilmuinen verkko. Joe otaksui aivan oikein, että tämän oli määrä pidättää ne osterit, jotka kaapimisen hampaat repivät irti merenpohjasta.

Kun kumpaiseenkin kaapimeen oli sidottu köysi, ne pudotettiin mereen *Salaman* kummaltakin puolelta. Ennätettyään pohjaan ja laahatessaan sitten perässä melkoisen välimatkan päässä ne hidastuttivat varsin huomattavasti aluksen vauhtia. Joe kosketti toista köyttä kädellään ja saattoi selvästi tuntea, kuinka se pohjaa raapiessaan täräsi ja nyhti.

— Haala sissän! Ranskan Pekka huusi.

Pojat kävivät käsiksi köyteen ja kiskoivat kaapimisen kannelle. Verkko oli täynnä mutaa ja limaa ja pieniä ostereita, joukossa sentään jokunen suurempikin. He kaasivat koko läjän kannelle ja ryhtyivät sitten poimimaan ostereita, laskettuaan kaapimisen sitä ennen uudestaan mereen. Isot osterit heitettiin istuma-aukkoon, ryönä lapioitiin takaisin mereen. Lepoon ei ollut aikaa, sillä samassa oli toinen kaavin vuorostaan tyhjennettävä. Ja kun se oli tehty, täytyi kiskoa molemmat kaapimet merestä, jotta Ranskan Pekka saattoi kääntää *Salaman* toiselle suunnalle.

Toisetkin alukset olivat jo liikkeellä ja kaapivat pohjaa samalla tapaa. Väliin niitä saapui aivan lähelle heitä, ja tällöin tervehdittiin ja vaihdettiin lyhyitä lauseita tai laskettiin karkeata pilaa. Mutta enimmäkseen oltiin ankarassa työssä, ja tunnin kuluttua Joen selkää oikein kolotti tottumattomuudesta, ja sormista vuoti verta, hän kun oli pidellyt teräväsyjäisiä kuoria varomattomasti.

— Oikken hyvä, Ranskan Pekka virkkoi rohkaisevasti. — Sinä oppi pian. Kyllä sinä kohta ossa just niinkun pittää.

Joe irvisti happamasti ja toivoi, että päivällisaika joutuisi pian. Silloin tällöin, kun oli tullut huono saalis, pojat saivat aikaa hiukan henkäistä ja vaihtaa pari sanaa.

— Tuolla on Asparagus-saari, Friskon poika ilmotti osottaen rantaa. — Ainakin kalastajat ja merimiehet käyttävät sitä nimeä. Sen asujamet sanovat sitä Bay Farm-saareksi. — Hän viittasi enemmän oikealle. — Ja tuolla puolen on San Leandro. Sitä ei näe, mutta siellä se on.

— Oletko käynyt siellä? Joe kysyi.

Friskon poika nyökäytti päätään ja viittasi häntä avuksi kaavinta nostamaan.

— Näitä sanotaan autiosärkiksi, hän virkkoi jälleen. — Näitä ei omista kukaan, ja sen vuoksi

osterirotot saapuvat tänne ja ovat pyydystävänä täällä.

— Miksi ovat *pyydystävänä*.

— No, kun ne ovat rosvoja, ja kun kannattaa paremmin rosvoilla yksityisten särkkiä.

Hän viittasi umpimähkään itään ja kaakkoon päin. — Yksityiset särkät ovat tuolla taholla, ja ellei yöllä satu nousemaan myrskyä, niin koko laivasto lähtee sinne rosvoamaan.

— Mutta jos nousee myrsky? Joe tiedusteli.

— No, silloin ei rosvota, ja Ranskan Pekka ärtyy aivan hulluksi. Häntä harmittaa aina, kun sää tekee hänelle kepposet. Mutta ei näytä rupeavan lientymään, ja tämä on kaikkein pahinta tienoota lounastuulella. Pekka saattaa kyllä pysytellä itsepintaisena ja vetelehtiä täällä, mutta parasta olisi pötkiä pakoon, ennenkuin rupeaa vinkumaan.

Ensinnä näytti siltä, kuin sää olisi käynyt paremmaksi. Tuikea lounastuuli lauhtui huomattavasti, ja puolenpäivän aikaan, kun he laskivat ankkurin päivällistä saadakseen, aurinko pilkisteli aika ajoin pilvien lomitse.

— Kylläpä tämä näyttää kauniilta, selitti Friskon poika ennustellen. — Mutta en minä ole turhan tautta elellyt tällä lahdella. Tämä on vain pikku lepoa ennen ankaraa ponnistusta.

— Minä luule, sinä on oikein, Poikka, myönteli Ranskan Pekka; — mutta *Salama* pyssy sitkin täällä. Viime karta se jooksi pakkon, ja sitten tuli senttä ärinomanen öö. Tällä karta se ei jookse pakkon. Hoh! Ei sittä tule mittän.

XV luku:

Myrskyn temmellyksessä.

Kaiken iltapäivää *Salama* keikkui ankkuripaikallaan, ja illan tullen tuuli petollisesti lientyi. Tämä seikka ja Ranskan Pekan esimerkki rohkaisi muitakin osterialuksia siinä määrin, että ne päättivät jäädä paikoilleen yöksi. Mutta kaikkialla tutkittiin tarkoin touveja ja laskettiin mereen vara-ankkureita.

Ranskan Pekka komensi molemmat pojat purteen, ja vaikka he olivatkin yhtä mittaa saamaisillaan sen täyteen vettä he kuljettivat mukanaan toisen ankkurin, joka laskettiin mereen melkein suorakulmaisesti ensimmäiseen verraten. Sitten Ranskan Pekka suolti ulos melkoisen mitan ketjua ja köyttä, niin että *Salama* peräytyi toista sataa jalkaa talttuen siitä hiukan rauhallisemmaksi.

Katsellessaan sitten kajuutan suojasta Joe näki edessään hurjana kuohuvan vesiaavikon. Osterisärkät sijaitsivat ulkona aukealla lahdella kerrassaan suojattomina, ja tuuli, joka sai vapaana pyyhältää ulapan poikki melkein parin penikulman matkan, nostatti meren niin hurjiksi vyöryiksi, että näytti siltä, kuin nuo keikkuvat alukset saattaisivat milloin hyvänsä kallistaa mastonsa mereen. Juuri ennen hämärän tuloa ilmestyi tuulen puolelle purjelaikku; se suureni suurenemistaan, kunnes se viimein osottautui *Peuran* suunnattomaksi isoksi purjeeksi.

— Se hullu miäs! huusi Ranskan Pekka rientäen kajuutasta katsomaan. — Yks' kaunis peivä — ah, yks' kaunis peivä, se on vissi — se mene noin van, puf! — ja siin se on, puf! — ja sitten ei enä ole mitän Nelsoni, ei mitän *Pöira* ei yhtikän mittä.

Joe katsahti kysyvästi Friskon poikaan.

— Kyllä se pitää paikkansa, tämä vakuutti. — Nelsonin pitäisi panna ainakin yksi reivi. Kaksi olisi vieläkin parempi. Mutta nyt hän vain ajaa täysin purjein, ikäänkuin paholainen olisi kintereillä. Liian kovaa hän ajaa; hän on liian häikäilemätön, vaikka ei ole vähintäkään pakkoa. Minä olen purjehtinut sen miehen kanssa ja tunnen hänen tapansa.

Suunnattoman linnun lailla *Peura* kohosi ja liiteli heitä kohti aallon vaahatoryöppyisellä harjalla.

— Älä piittaa siitä, varotti Friskon poika. — Hän koettaa vain, kuinka lähelle pääsee meitä iskemättä yhteen.

Joe nyökkäsi myöntymykseksi ja tuijotti silmät suurina tuota kammottavaa näkyä. *Peura* hypähti ilmaan, kohottaen keulaansa taivasta kohti, niin että emäpuun etuosa paljastui vaahdon ympäröimänä. Sitten se syöksähti alaspäin kannen peittyessä kuohuihin ja kiiti huimaavaa vauhtia heidän ohitseensa niin läheltä, että puomi suhahti *Salaman* köysistöstä vain jalan päässä.

Ohi livahtaessaan ruorin ääressä seisova Nelson heilutti kättään ja nauroi hilpeästi päin silmiä Ranskan Pekalle, jota tuo vaarallinen temppu suuresti suututti.

Alapuolelle päästyään oivallinen alus kääntyi ja kallistui niin pahasti, että sen ruskea pohja paljastui senterboordia myöten, oikaisihe jälleen ja syöksähti edelleen kuin pahalaisen riivaamana. Se kulki ohitse oikealta puolen. He näkivät halkaisijan humahtaan lehahtavan alas ja ankkurin heilahtavan mereen; ja kun alus sitten peräytyi isonpurjeen palaessa paukkuen, he huomasivat toisenkin ankkurin leiskahtavan kaukana edellisestä. Sitten isopurje lipui alas kannelle, se kierrettiin kokoon ja kiinnitettiin asemilleen, ja kaikki tämä ennätti tapahtua, ennenkuin alus oli päässyt pingottamaan molempia ankkuritouvejaan.

— Ah, ah! Siin vasta on miesten miäs! Ranskalaisen silmät kiiluivat hänen katsellessaan moista ihailtavaa purjehdustaitoa, ja Friskon pojankin katseisiin ilmestyi lämpöä.

— Ihan kuin huvijahti, hän vakuutti kajuuttaan palatessaan — ihan kuin huvijahti, taikka vielä parempikin.

Yön koittaessa tuuli alkoi jälleen yltyä, ja kello yhdeltätoista se oli paisunut sellaiseksi, että Friskon poika selitti sen "ulvovan". Vähän nukuttiin *Salamassa* sinä yönä. Ainoastaan hän kykeni ummistamaan silmänsä. Ranskan Pekka nousi tuon tuostakin tarkastamaan. Kahdesti hän käväisi kannella suoltamassa ankkurille enemmän köyttä. Joe makasi kojussaan kuunnellen ja koettaen turhaan saada unesta kiinni. Hän ei suinkaan ollut peloissaan, mutta hän ei ollut tottunut nukkumaan moisessa mylläkässä ja kohinassa. Ei hän myöskään ollut kuvitellut, että alus saattaisi kappaleiksi hajoamatta tehdä sellaisia hurjia hyppyjä kuin nyt *Salama* teki. Useasti se kierähti syrjälleen niin ankarasti, että hän uskoi sen varmasti kaatuvan. Toisinaan se hypähti korkealle ilmaan ja paiskautui sitten takaisin aaltoja vastaan jymähtäen niin, että olisi luullut pohjan murtuvan muruiksi. Sitten se taas jännitti ankkuriköyksiä niin äkisti, että koko runko vapisi ja kitisi liitoksistaan.

Friskon poika heräsi kerran ja hymyili hänelle virkkaen:

— Tätä sanotaan meidän kesken rimpuilemiseksi. Mutta odotappas, kunhan päivä koittaa ja me irrotamme koukut: Ellei joku laivoista silloin ajaudu rannalle, niin saat sanoa minua vaikka maamyyräksi.

Ja sen sanottuaan hän vääntäysi toiselle kyljelleen ja vaipui taasen uneen. Joe kadehti häntä. Kello kolmen vaiheilla hän kuuli Ranskan Pekan ryömivän keulapuolelle ja hommailevan jotain kanssissa. Joe katseli uteliaana hänen toimiansa ja näki hurjana keikkuvan laivalampun heikossa valossa, kuinka hän kiskoi sieltä esiin kaksi kimppua varaköyttä. Nämä hän kuljetti kannelle, ja Joe tiesi hänen jatkavan niillä ankkuriköyksiä.

Puoli viideltä Ranskan Pekka hommaili lieden ääressä, ja kello viisi hän kutsui pojat kahville. Tämän juotuaan he ryömivät kannelle katselemaan kaameata näytelmää. Päivä koitti koleana ja harmaana yli hurjana vyöryvän vesiaavikon. He erottivat hämärästi Asparagus-saaren rantaviivan, mutta saattoivat selvästi kuulla vyöryjen kohisevan sitä vastaan. Ja valon käytyä selemmäksi he huomasivat, että alus oli yön kuluessa raahautunut aaltojen painosta ainakin puoli kilometriä ankkuripaikaltaan.

Samoin oli käynyt muidenkin alusten. *Peura* oli melkein heidän rinnallaan, *La Caprice* keikkui muutaman sadan metrin päässä, ja heidän ja rannan välissä oli viisi muuta kamppailevaa osterialusta.

— Kaksi on kateissa, ilmotti Friskon poika kohottaen kaukoputken silmilleen ja tutkien rantaa.

— Tuolla onkin yksi! hän huusi. Ja tarkasteltuaan sitä huolellisesti hän lisäsi: — Se on *Antaa mennä*. Pian se murtuu kappaleiksi. Toivottavasti miehet ennättivät maihin.

Ranskan Pekkakin käytti kaukoputkea ja sitten vuorostaan Joekin. Hän saattoi selvästi nähdä, kuinka tuo poloinen alus keikkui rantahyrskyissä, ja hietikolla hän erotti sen miehistönkin.

— Missä on *Aave*? uteli Ranskan Pekka.

Friskon poika etsi sitä turhaan rannalta. Mutta suunnattuaan sitten putken ulapalle hän havaitsi sen keinuvan turvallisena kilometrin päässä.

— Lyönpä vetoa, ettei se ole siirtynyt tänä yönä sataakaan metriä, hän sanoi. — Taisi tavata hyvän ankkuripaikan.

— Muta, julisti Ranskan Pekka. — Siälä on yksi pikku paikka muta. Kyllä se on menny kalua, jos se kynttä sen läpi, se on vissi asja. Sillä on päin köikäin ankkuri, kelppa van mutan. Minä sano pojille: hankki raskampi ankkuri, mutta ne van naura. Kyllä viälä itkevät yks' kaunis päivä, se on vissi asja.

Muuan aluksista nosti purjetilkun ja alkoi hirvittävästi kamppailen pyrkiä ulommaksi tuhon ja kuoleman kynsistä. He tarkastelivat jonkun aikaa, kuinka se keikkui ja kallistihe kammottavasti päästen vain hituisen eteenpäin.

Ranskan Pekka teki lopun heidän joutilaasta katselustaan. — Hej, tenne! hän huusi. — Pistä kaks' reivi isopurjen. Pian pois täältä!

Tätä toimittaessaan he kuulivat äkkiä huudon, joka käänsi heidän huomionsa ulapalle. Kohottaessaan katseensa he näkivät *Aaveen* aivan lähimailloilla raahautuvan hurjaa vauhtia heitä kohti. Ranskan Pekka livahti keulapuolelle ketterästi kuin kissa, ottaen samalla esiin puukkonsa, ja yhdellä iskulla hän katkaisi köyden, joka pidatti vara-ankkuria. Tämä sai *Salaman* painautumaan koko painollaan pääankkurin varaan. Siitä se kääntyi vasemmalle, mikä tapahtui juuri viime tuokiossa; sillä seuraavassa silmänräpäyksessä *Aave* liukui perä edellä yli sen paikan, jolta he olivat siirtyneet.

— Kas, sillähän on neljä ankkuria ulkona! huusi Joe nähdessään neljän köyden pingottuvan veteen melkein kohtisuorasti sen keulasta.

— Kaksi on haraa, irvisti Friskon poika, ja tuossa menee uuni.

Hänen puhuessaan kannelle ilmestyi kaksi nuorukaista, jotka pudottivat mereen keittouunin köyteen sidottuna.

— Hyh! Friskon poika huusi. — Katsokaas Nelsonia. Hän on pistänyt yhden reivin, ja silloin tietää varmasti, että korvissa suhisee!

Vaahdoten kiiti *Peura* heitä kohti uhmaillen myrskyä kuin mahtava merieläin. Peräpuolitse kiitäessään Puna-Nelson heilutti kättään, ja viittätoista minuuttia myöhemmin, kun he parhaillaan nostivat ainoata jäljellä olevaa ankkuriaan, hän ajoi jälleen ohitse melkoisen matkan päässä tuulen puolelta.

Ranskan Pekka seurasi ihailen hänen kulkuaan, vaikka virkkoikin ennustavasti: — Yks' kaunis peivä, puf! se mene pohjan, se on vissi asja.

Hetkistä myöhemmin nostettiin *Salaman* reivattu halkaisija, ja alus antautui vuorostaan taisteluun. Hidasta ja ankaraa ja vaarallista työtä oli, kun oli pyrittävä ulommaksi rannasta, ja Joe kummasteli monet kerrat, että niin pieni alus saattoi laisinkaan kestää luonnonvoimien raivoa. Mutta vähä vähältä se ponnisteli kauemmaksi syvemmillä vesillä, missä kuuttia hiukan höllennettiin, ja sitten alus liukui suojaan Alamedan aallonmurtajan paasimuurin taakse, joka sijaitti muutaman kilometrin päässä. Siellä he tapasivat *Peuran* rauhallisena ankkurissa, ja sinne kamppailivat seuraavina tunteina laivaston jäännökset, paitsi *Aave*, joka oli kaikesta päättäen ajautunut maihin toisen haaksirikkoutuneen seuraksi. Iltapäivällä tuuli oli lientynyt kummastuttavan äkisti, ja sää muuttui melkein kesäiseksi.

— Tämä ei näytä hyvältä, Friskon poika virkkoi illalla, kun Ranskan Pekka oli soutanut purrellaan Nelsonin luo vierailemaan.

— Mikä ei näytä hyvältä? kysyi Joe.

— Mikä — ilma tietysti. Se lauhtui liian äkisti. Se ei saanut puhaltaa itseään puhtaaksi, eikä se nyt heitä, ennenkuin on saanut itsensä tyhjiin. Saattaa yltyä ulvomaan minä hetkenä tahansa — mikäli minä ymmärrän näitä asioita.

— Minne me täältä lähdemme? tiedusteli Joe. — Mennäänkö takaisin osterisärkille?

Friskon poika pudisti päätään. — En minä tiedä, mitä Ranskan Pekka aikoo tehdä. Se rautayritys meni myttyyn, osterin pyynti meni myöskin myttyyn, ja nyt hän on niin harmissaan, että voi ryhtyä vaikka kuinka hurjaan yritykseen tahansa. Enpä kummastelisi, vaikka tästä lähdettäisiin Nelsonin kera kohti Redwood Cityä, missä niillä on se suuri homma, niinkuin minä sinulle mainitsin. Jossain siellä päin se on.

— Mutta minä en rupea sellaisiin yrityksiin, ilmotti Joe päättäväisesti.

— Etpä tietenkään, myönteli Friskon poika. — Enkä minä luule, että siellä sinua tarvitaankaan, kun Ranskan Pekalla on apunaan Nelson ja hänen molemmat miehensä.

XVI luku:

Friskon pojan aarteet.

Keskustelun tauottua molemmat pojat makasivat kajuutan katolla parin tunnin ajan. Sitten Friskon poika lähti sanaakaan sanomatta alas ja raapaisi tulitikulla tulta. Joe kuuli hänen hapuilevan kajuutassa ja hetkistä myöhemmin kutsuvan lempeällä äänellä. Kajuuttaan siirryttyään hän näki Friskon pojan istuvan kojun laidalla, polvillaan merimiehen rihkamalaatikko ja kädessään huolellisesti taitettu kuvalehden lehti.

— Onko hän tämän näköinen? Friskon poika kysyi silitellen lehteä ja kääntäen sen niin, että toinenkin saattoi nähdä.

Kuva esitti poikaa ja kahta tyttöä, jotka istuivat vanhanaikuisessa tilavassa ullakkokamarissa jonkinlaista neuvottelua pitäen. Se tytöistä, joka parhaillaan puhui, oli katsojaan kääntyneenä, molemmat toiset sitä vastoin selin.

— Kuka? Joe uteli siirtäen kummeksien katseensa kuvasta Friskon pojan kasvoihin.

— Sinun — sinun — sisaresi — Bessie.

Sanat tuntuivat tunkeutuvan hänen huuliltaan vastahakoisesti, ja hän lausui ne arastelevan kunnioittavasti, ikäänkuin olisi puhunut jostain sanomattoman pyhästä.

Joe joutui hetkiseksi aivan ymmälleen. Hän ei voinut havaita mitään yhteyttä sisarensa ja taulun välillä, ja olivathan tytöt sitä paitsi jotensakin typeriä olentoja, joihin ei kannattanut tuhлата aikaansa. Aivanhan hän punastuu, hän mietti huomatessaan toverin poskilla lievän hehkun. Hän tunsu vastustamatonta halua purskahtaa nauruun, mutta hillitsi itseään.

— Ei, ei — anna olla! huusi Friskon poika siepaten paperin ja työntäen sen vapisevin sormin takaisin laatikkoonsa. Sitten hän lisäsi verkemmin: — Minä luulin — tuota noin — minä luulin, että sinä ymmärtäisit ja — tuota noin —

Hänen huulensa värisivät ja silmiin ilmestyi outo kiilto, kun hän käänsi nopeasti päänsä.

Seuraavassa tuokiossa Joe istui hänen rinnallaan kojun laidalla käsivarsi kierrettynä hänen hartiainsa ympäri. Vaistomaisesta kehotuksesta hän oli tehnyt sen jo, ennen kuin mielessä ennätti muodostuakkaan sellaista ajatusta. Viikkoa varemmin hän ei olisi voinut kuvitellakkaan itseään moisessa luonnottomassa asemassa — istumassa käsi toisen pojan kaulassa. Mutta nyt se tuntui maailman luonnollisimmalta teolta.

Hän ei tajunnut sitä, mutta tiesi kuitenkin, että se merkitsi peräti paljon hänen toverilleen.

— Kerro minulle, hän pyyteli. Anna tulla! Kyllä minä ymmärrän.

— Et sinä ymmärrä — etkä voisikaan ymmärtää.

— Ymmärrän ihan varmasti. Anna tulla vain!

Friskon poika nieleskeli ja pudisti päätään. — Enkä minä luule, että osaisinkaan kertoa. Minä vain tunnen sillä lailla, enkä kykene saamaan sitä sanoiksi.

Mutta Joen käsi taputti rohkaisevasti hänen olkapäätään, ja niin hän jatkoi:

— No niin, asia on näes tällä lailla. Minä en tiedä paljoakaan maaelämästä ja ihmisistä ja muista semmoisista, eikä minulla ole koskaan ollut veljiä tai sisarta tai leikkitovereita. Minä en tietänyt sitä, mutta tunsin itseni kumminkin kaiken aikaa yksinäiseksi — minussa ikäänkuin jokin täällä oleva kaipasi sitä. — Hän laski kätensä rinnalleen. — Oletko koskaan ollut oikein nälissäsi? No, juuri sellaista minäkin tunsin, nälkä oli vain toisenlaista, enkä minä tietänyt mitä se oli. Mutta eräänä päivänä — oh, siitä on jo pitkä aika — eräänä päivänä minä sain käsiini kuvalehden ja näin siinä kuvan — juuri tuon kuvan, jossa kaksi tyttöä ja poika juttelee keskenään. Minusta tuntui, että mahtaisi olla hauskaa sellaisessa seurassa, ja minä aloin ajatella, mitä ne sanoivat ja tekivät, kunnes olo kävi äkkiä niin tukalaksi ja tiesin, että se johtui pelkästään yksinäisyydestä. Mutta kaikkein enimmäin ihmettelin sitä tyttöä, joka katselee kuvassa suoraan eteenpäin. Minä ajattelin häntä kaiken aikaa, ja vähitellen hän muuttui minusta aivan eläväksi. Eihän se ollut muuta kuin kuvittelua, ja minä käsitin sen kyllä kaiken aikaa, mutta en vain päässyt siitä irti. Aina kun ajattelin miehiä ja työtä ja kovaa elämää, niin minusta tuntui siltä, ettei se ollutkaan totta; mutta kun ajattelin häntä, niin silloin se oli totta. En minä tiedä oikein — enkä minä osaa sitä selittää sen paremmin.

Joen mieleen muistuiivat kaikki omat seikkailut, jotka hän oli mielikuvituksessaan kokenut maalla ja merellä, ja hän nyökäytti päätään. Sen verran hän ainakin ymmärsi.

— Tietysti tuo oli aivan typerää, mutta minä en tietänyt sen suurempaa onnea, kuin että olisin saanut

sellaisen tytön toveriksi ja ystäväksi. Siitä on jo pitkä aika, ja minä olin vielä vain lapsi. Otin yhtä mittaa kuvan esille ja katselin tyttöä, ja viimein kävi niin, etten enää kehdannut katsella häntä, jos olin tehnyt jotain sopimatonta. Sitten, kun kävin vanhemmaksi, aloin katsella kuvaa toisella tapaa. Minä ajattelin: entä jos tapaisitkin joskus sellaisen tytön, mitä hän mahtaisi ajatella sinusta? Mahtaisiko hän ollenkaan ruveta sinun ystäväksesi? Ja sitten päätin parantaa tapojani, elää niin, etteivät hän tai hänen kaltaisensa ihmiset häpeisi minun tuttavuuttani.

— Sen vuoksi minä opettelin lukemaan. Sen vuoksi minä lähdin karkuunkin. Nikky Perrata, eräs kreikkalainen poika, opetti minulle aakkoset, ja vasta sitten kun olin oppinut lukemaan, minä huomasin, että rantarosvon elämä olikin kovin kehoa. Minä olen tottunut siihen aina pienestä pitäen, ja melkein kaikki ihmiset, mitkä minä tunsin, elättivät itseään sillä tavoin. Mutta kun se selvisi minulle, silloin lähdin karkuun ja aioin luopua siitä ikiajoiksi. Minä kerron koko jutun sinulle joskus toiste — sen ja kuinka sitten jouduin takaisin entiseen elämäni.

— Tietysti hän tuntui minusta oikealta työltä, kun olin vielä pikku poika, ja vielä nytkin tuntuu välistä siltä — minä olen ajatellut häntä niin paljon. Mutta kun nyt juttelen sinulle, niin koko asia selvenee minulle, ja hän näyttää minusta juuri kuin jonkinlaiselta ajatukselta, paremmalta, puhtaammalta elämältä kuin tämä, sellaiselta elämältä, jota minä tahtoisin elää. Ja jos minä voisin elää sillä lailla, niin silloinhan oppisin tuntemaan sellaisia tyttöjä ja muita ihmisiä — sellaisia kuin sinä, sitä juuri tarkoitan. Siksi minä tässä tulini ajatelleeksi sinun sisartasikin, ja siksi — niin, en minä tiedä, minä vain ajattelin. Mutta sinä taidat tuntea paljon sellaisia tyttöjä, vai kuinka?

Joe nyökäytti myöntävästi.

— Kerroppas minulle niistä — jotain, mitä hyvänsä, toinen lisäsi huomattessaan toverin kasvoilla lievän epäröinnin ilmeen.

— Oh, se ei ole vaikeata, Joe alkoi urheasti. Jossain määrin hän käsitti kyllä toisen pojan janon, ja tuntui varsin helpolta tyydyttää sitä ainakin osaksi. — Ensinnäkin ne ovat — hm! — tuota noin, ne ovat — tyttöjä, ihan tavallisia tyttöjä. — Hän keskeytti selityksensä tuntien peräti epäonnistuneensa.

Friskon poika odotti kärsivällisenä kasvoillaan jännittynyt ilme.

Joe ponnisteli urheasti järjestääkseen voimansa. Hänen mieleensä palasivat nopeana sarjana tytöt, joita hän oli tavannut koulussa — tuttujen poikien sisaret ja oman sisaren ystävättäret: joukossa oli hentoja tyttöjä ja tytöntallukoita, solakoita tyttöjä ja lyhyitä tyyppöitä, sinisilmäisiä ja ruskeasilmiä, kiharakutrisia, mustatukkaisia, keltakutrisia, — lyhyesti sanoen, kaikenkalaisia ja -muotoisia tyttöjä. Mutta hän ei kuolemukseen osannut sanoa heistä yhtään mitään. Hän ei ollut milloinkaan ollut "hamepoika", ja minkä vuoksi hänen olisi pitänyt tietää niistä jotain? — Kaikki tytöt ovat samanlaisia, hän päätti epätoivoisena. — Ne ovat ihan samanlaisia kuin nekin, jotka sinä tunnet — aivan varmasti.

— Mutta enhän minä tunne ainoatakaan.

Joe vihelsi. — Etkö ole koskaan tuntenutkaan?

— Yhden olen tuntenut. Charlotta Gispardin. Mutta hän ei osannut puhua englantia, enkä minä osannut italiaa — ja sitten hän kuoli. Sama se — vaikka en ole koskaan tuntenutkaan ketään, niin taidan tietää niistä yhtä paljon kuin sinäkin.

— Ja minä taidan tietää enemmän kaiken maailman seikkailuista kuin sinä, vastasi Joe.

Molemmat nauroivat. Mutta hetkistä myöhemmin Joe vaipui syviin mietteisiin. Hänessä oli äkkiä herännyt ajatus, ettei hän ollut osottautunut kyllin kiitolliseksi niistä hyvistä antimista, joita elämä oli hänelle suonut. Koti, isä ja äiti olivat jo päässeet hänen ajatuksissaan suurempaan arvoon. Mutta hän huomasi lisäksi antavansa enemmän henkilökohtaista arvoa sisarelleen ja tovereilleen ja ystävilleen. Hän ei ollut koskaan arvioinut heitä oikeudenmukaisesti — siltä hänestä tuntui — mutta tästä lähtien, no niin, se asia korjautuisi varmasti tästä lähtien.

Samassa kajahti Ranskan Pekan ääni. Keskustelu päättyi, ja molemmat pojat riensivät kannelle.

XVII luku:

Friskon pojan tarina.

— Haala ylös isoseili ja vetä ankkuri! huusi ranskalainen. — Pitä sitten kurssi *Pöiran* mukkan! Otta pois sivulyhtyjä!

— Tule! Irrota seisingit — joutuin, komensi Friskon poika.

— Vedä nyt tuosta vallista — tuosta köydestä — irrota se vaarnapenkistä. Älä vedä nopeammin kuin minä. Kas niin! Kiinni se! Me pingotamme sitä myöhemmin. Juokse perään ja tiukenna isonpurjeen kuuttia! Työnnä ruori ylös!

Isonpurjeen äkillisestä painosta *Salama* pingotti ja nyki ankkuriaan malttamattoman hevosen lailla, kunnes rautainen rauta irrottui nytkähtäen pohjasta ja alus vapautui.

— Hellitä kuutti! Tule takaisin ja auta kiskomaan kettinkiä!
Halkaisija paikoilleen!

Poika, joka huokaili kuvalehtien tyttöjä katsellessaan, oli kadonnut, ja kannella puuhaili voimakkaana ja käskevänä merimies. Hän juoksi perään ja antoi aluksen kääntyä, kun halkaisija lensi ratisten ylös Joen nostamana. Juuri silloin liukui *Peura* suunnattoman lepakon lailla heidän ohitsean hämärään.

— Voi, ne poika, ne tartte koko öö! he kuulivat Ranskan Pekan ärisevän. Ja sitten virkkoi Puna-Nelsonin yrmeä ääni:

— Älä sinä, franseesi, vikise! Minä olen itse opettanut Pojan purjehtimaan, eikä minun ole vielä koskaan tarvinnut hävetä hänen puolestaan.

Peura oli näistä kahdesta aluksesta nopeampi, mutta he eivät antaneet tuulen täyttää purjeita kokonaan ja pysyttelivät sen vuoksi niin lähellä, että pojat saattoivat kaiken aikaa nähdä heidät. Tuuli puhalsi tasaisena lännestä, luvaten ennen pitkää yltyä. Ajelehtivat pilvet peittivät tähdet näkyvistä ja ilmaisivat siten, että ylemmissä ilmakerroksissa vallitsi voimakkaampia virtauksia. Friskon poika tarkasteli taivasta.

— Saamme aika puuskan ennen aamua, hän selitti — juuri niin kuin sanoin sinulle.

Muutaman tunnin kuluttua alukset joutuivat lähelle San Mateon rantaa ja laskivat ankkuriin kaapelinmitan päähän. Rannasta työntyi ulos pieni aallonmurtaja, ja he saattoivat erottaa vähäisen jahdin, joka kellui pohjaan ankkuroituna lähellä.

Tavan mukaan järjestettiin kaikki valmiiksi äkillisen lähdön varalle. Ankkurit voitiin nostaa ja purjeet levittää tuossa tuokiossa. *Peurasta* saapui äänettömästi lipuen kaksi purtta. Puna-Nelson oli luovuttanut toisen apumiehistään Ranskan Pekalle, joten kummassakin purressa oli kaksi henkeä. Nämä eivät suinkaan olleet mitään miellyttävää joukkoa — eivät ainakaan Joen mielestä — sillä heidän kasvoillaan oli vimmatun vakava ilme, joka saattoi hänet melkein värisemään. *Salaman* kapteeni kiinnitti uumenilleen pistoolivyönsä ja sijoitti veneeseen kiväärin sekä lujan taljan, jossa oli kaksi väkipyörää. Sitten hän kaatoi viiniä koko joukolle, ja seisoen pimeässä kajuutassa miehet joivat yrityksensä onneksi. Myöskin Puna-Nelson oli varannut mukaansa ampuma-aseita, hänen miehillään taasen oli vyöllään tavallinen meripuukko. Veneisiin laskeutuessaan he liikkuiivat varsin verkalleen ja äänettömästi. Ranskan Pekka varotti vielä poikia pysymään hiljaa laivassa ja karttamaan kaikkia metkuja.

— Jolleivät ne olisi ottaneet venettä, niin nyt sinä voisit päästä pakoon, Joe, kuiskasi Friskon poika, kun veneet olivat kadonneet pimeyteen rannan suojaan.

— Miksei *Salamalla* yhtä hyvin? kuului odottamaton vastaus. — Me voisimme nostaa purjeet ja ennättää tiehemme, ennenkuin he joutaisivat pääätänsäkään kääntämään.

Friskon poika epäröi. Toverihenki eli hänessä voimakkaana, ja hänestä tuntui vastenmieliseltä pettää päämiehensä.

— En luule, että olisi kaunista jättää heidät pinteeseen, hän virkkoi. — Tietysti minä tiedän, hän jatkoi nopeasti, että he hommaavat jotain luvatonta; mutta muistathan tuon ensimmäisen yön, jolloin sinä juoksit vedessä venettä kohti ja rannalta paukuteltiin yhtä mittaa? Emmehän me silloin jättäneet sinuakaan pulaan, vai kuinka?

Joe myönsi vastahakoisesti, ja sitten hänen mieleensä juolahti uusi ajatus.

— Mutta he ovat rosvoja — ja varkaita — ja pahantekijöitä. He rikkovat lakia, eikä meitä haluta tehdä rikoksia. Eivätkä he kuitenkaan jää avuttomiksi. Onhan heillä *Peura*. Ei mikään estä heitä pääsemästä pakoon sillä, eivätkä he saa meitä kiinni pimeässä.

— No, lähdetään sitten. — Friskon poika oli nyt taipunut, mutta yritys ei ollut oikein hänen mielensä mukainen, sillä se tuntui yhä kavallukselta.

He ryömivät keulapuolelle ja alkoivat nostaa isoapurjetta. Ankkurin he saattoivat jättää jälkeensä, jos

oli tarpeen säästää aikaa. Mutta niin pian kuin vallit alkoivat ratista levykaroissa, kuului pimeässä varottava sähähdys "pst!" ja sitten kuiskasi joku: — Antakaa olla!

Vilkaistessaan siihen suuntaan, mistä ääni kuului, he havaitsivat kasvot, jotka tuijottivat heihin toisen aluksen laidan ylitse.

— Oh, se on vain *Peuran* laivapoika, selitti Friskon poika. — Anna mennä vain!

Jälleen heidät keskeytettiin heti, kun väkipyörät alkoivat kalista.

— Kuulkaas, veijarit, hellittäkää ne vallit ajoissa, tai minä näytän teille toisen tempun!

Kun tätä uhkausta seurasi pistoolinhanan napsahdus niinkuin romaaneissa ja näytelmissä tapahtuu, totteli Friskon poika ja siirtyi muristen takaisin kajuutan puolelle. — Oh, kyllä me vielä saamme yllin kyllin tilaisuuksia, hän kuiskasi lohduttavasti Joelle. — Kylläpä se Ranskan Pekka oli ovela. Hän arveli, että sinä saattaisit taas karata, ja pani meille vahdin.

Rannalta ei kuulunut mitään, mikä olisi ilmottanut rosvojen puuhista. Ei yksikään koira haukkunut, ei ainoatakaan valoa tuikahtanut. Kuitenkin tuntui siltä, kuin ilmassa olisi ollut rauhattomuutta, joka ennen pitkää puhkeisi myrskyksi. Yö ikäänkuin odotti jännittyneenä, aivan kuin olisi hautonut kaikenkaltaisia hirmuja. Pojat tunsivat tämän selvästi kyyristyessään istuma-aukossa toistensa turviin.

— Sinun piti kertoa minulle siitä, kuinka karkasit, rohkeni Joe viimein lausua — ja miksi sitten tulit takaisin.

Friskon poika ryhtyi heti kertomaan, puhuen hillityllä äänellä aivan toisen korvaan.

— Näes, kun päätin paeta entisestä elämästäni, niin ei minulla ollut ainoatakaan tuttavaa, joka olisi auttanut minua. Mutta sen tiesin, että maihin minun piti pyrkiä ja siellä etsiä jonkinlaista työtä, niin että voisin sitten ruveta lueskelemaan. Arvelin myöskin, että maaseudulla olisi parempi tilaisuus siihen kuin kaupungissa. Ja niin minä livahdin Nelsonin kynsistä. Minä olin näes silloin *Peuralla*. Eräänä iltana minä laittauduin Alamedan osterisärkillä oltaessa maihin ja livistin lahden seutuvilta niin joutuin kuin kintut kykenivät. Nelson ei saanut minua kiinni. Mutta siellä päin asusti pelkästään portugalilaisia farmareita, eikä yhdelläkään ollut antaa työtä minulle. Oli sitä paitsi onneton vuodenaika — talvi. Siitä näet, kuinka paljon minä tunsin maaelämää.

— Minä olin säästänyt itselleni pari dollaria, ja kuljin sitten eteenpäin, yhä syvemmälle sisämaahan, haeskelin työtä ja ostin leipää ja juustoa ja muuta sen tapaista kauppamiehiltä. Usko pois, että oli öisin kylmä, kun täytyi nukkua ulkosalla ilman peitettä; ja minä olin aina iloissani, kun aamu koitti. Mutta kaikkein pahinta oli se, että jokainen katseli minua niin eriskummallisesti. Ne olivat kaikki niin epäluuloisia, eikä yksikään pelännyt sen ilmaisemista, ja toisinaan ne usuttivat koiransa minun kimppuuni ja käskivät minut tieheni. Näytti siltä, kuin ei minua varten olisikaan tilaa maalla. Sitten loppuivat rahat, ja juuri kun olin pahimmin nälissäni, minut otettiin kiinni.

— Otettiin kiinni! Minkä vuoksi?

— Aivan syyttä. Tai varmaankin siksi, että elin. Ryömin eräänä yönä heinäsuovaan nukkumaan, siellä kun oli lämpimämpi, ja silloin tuli kylän poliisi ja vangitsi minut muka maankiertäjänä. Ensinnä he luulivat minua karkulaiseksi ja ilmottivat sähköteitse tuntomerkkini joka taholle. Minä kerroin, ettei minulla ollut mitään omaisia, mutta sitä he eivät ottaneet uskoakseen pitkään aikaan. Ja sitten, kun ei kukaan vaatinut minua huostaansa, tuomari lähetti minut erääseen poikain kasvatuslaitokseen San Franciskoon.

Hän vaikeni ja tuijotti kiinteästi rannalle päin. Pimeys ja äänettömyys, johon miehet olivat kadonneet, oli kerrassaan läpitunkematon. Ei kuulunut muuta kuin yltyvän tuulen tohina.

— Minä jo luulin, että heittäisin henkeni siinä kasvatuslaitoksessa. Oli kuin olisin joutunut vankilaan. Meitä vartioitiin kuin pahantekijöitä. Mutta kyllä se olisi mennyt mukiin, jos olisin vain sietänyt niitä toisia poikia. Mutta he olivat enimmäkseen kaikkein kehoimpia katupoikia — valehtelivat, matelivat ja menettelivät raukkamaisesti, ei heissä ollut rahtuistakaan miestä eikä vähintäkään aavistusta suorasta pelistä. Siellä ei ollut mitään muuta, mikä olisi ollut minulle mieleen, kuin kirjat. Silloin minä lueskelinkin aika lailla, usko pois! Mutta se ei voinut korvata kaikkea. Minä kaipasin vapautta ja päivänpaistetta ja suolaista vettä. Ja mitä minä sitten olin tehnyt joutuakseni vankilaan sellaisten poikien pariin? Olin koettanut luopua kehnosta elämästä ja ryhtyä parempaan, olin tehnyt aivan oikein, ja sen nyt sain palkakseni. Näes, minä en ollut kyllin vanha ymmärtääkseni asiata perin pohjin. — Välistä saatoin nähdä, kuinka auringon paiste kimalteli aalloilla ja valkaisi purjeet aivan huikaiseviksi, ja *Peura* pyyhkähti loisteen halki ihan mielensä mukaan — ja silloin tunsin itseni aivan hulluksi ikävästä.

Ja sitten pojat tekivät minulle jotain kehoja kepposiaan, ja minä rupesin löylyttämään koko joukkoa. Vartijat sulkivat minut tyrmään ja kurittivat minua. No niin, en voinut kestä kauempaa, odotin sopivaa tilaisuutta ja sitten lähdin kypälämäkeen. Siltä näytti, ettei maissa ollut tilaa minulle, ja niin liityin Ranskan Pekan seuraan ja palasin takaisin lahdelle. Siihen se yritys päättyi, mutta kyllä minä koetan uudestaan, kunhan tulen vanhemmaksi — kyllin vanhaksi, että voin pitää puoliani.

— Sinun pitää palata maihin minun kanssani, virkkoi Joe käskevästi, laskien kätensä toverin olkapäälle. — Juuri niin sinun pitää tehdä. Kun tästä —

Päh! Rannalta kajahti revolverin laukaus. Päh! Päh! Joukko revolvereita äänsi terävästi ja nopeasti. Kuului hurja huuto, mikä häipyi samassa. Joku alkoi parkua apua. Molemmat pojat kavahtivat silmänräpäyksessä jaloilleen, nostivat isonpurjeen ja laittautuivat valmiiksi lähtemään. *Peuran* poika menetteli samein. Jahdissa heräsi muuan mies unestaan, työnsi skailletista esiin päänsä, mutta vetäysi äkkiä takaisin nähdessään kaksi outoa alusta. Odotuksen jännitys oli päättynyt, toiminnan aika oli käsissä.

XVIII luku:

Uusia velvollisuuksia.

Friskon poika ja Joe kiskoivat laivaan ankkuriketjun. Kaikki oli valmiina, heidän tarvitsi vain kohottaa halkaisija päästäkseen liikkeelle. He terottivat katseitaan tähystellen maalle päin. Melu oli vaiennut, mutta siellä ja täällä alkoi välähtää valoja. Kuului väkipyörän vikinää, ja he erottivat Puna-Nelsonin äänen komentavan: "Laskekaa alemmaksi!" ja "heittäkää irti!"

— Ranskan Pekka unohti öljyä ne, huomautti Friskon poika väkipyöriä tarkottaen.

— Eipä niillä ole kiirettä, vai mitä! huusi *Peuran* poika heille aluksestaan, missä hän istui kajuutan katolla pyyhkien kasvoistaan hikeä, hän kun oli aivan yksinään saanut ponnistella isonpurjeen kimpussa.

— Kai tietävät aikansa, arveli Friskon poika. — Onko kaikki valmiina?

— On — selvä on.

— Kuulkaappas te, huusi jahdissa oleva mies skailletista, uskaltamatta pistää esiin päätään. — Teidän olisi parasta lähteä tiehenne.

— Ja sinun olisi parasta pysyä alhaalla ja aloillasi, kuului vastaus.

— Kyllä me hoidamme itsemme. Tee sinä samoin.

— Kyllä minä teille näyttäisin, ellen olisi täällä! hän uhkaili.

— Onneksi sinulle, että olet, missä olet, vastasi *Peuran* poika; ja sen jälkeen oli mies ääneti.

— Tuolla tulevat! virkkoi Friskon poika äkkiä Joelle.

Molemmat purret sukelsivat esiin pimeydestä ja suuntausivat aluksen luo. Niissä oli syntynyt jonkinlainen kinastelu, kuten Ranskan Pekan ääni kyllin selvästi todisti.

— Ei, ei! hän huusi. — Pannan se *Salaman*. *Pöirä* seila liika pian ja mene pakon, oh liika pian, eikä minä saa koskaan enä nähdä se. Pannan se *Salaman*. Häh? Mitä sinä sano?

— No, olkoon menneeksi, myönteli Puna-Nelson. — Selvitetään se asia myöhemmin. Mutta alkakaa nyt joutua. Ulos sieltä, pojat, nostamaan. Minulta taittui käsivarsi.

Miehet kapusivat alukseen, veneeseen heitettiin köysiä, ja kaikki kävivät niihin käsiksi paitsi Joe. Rannalta päin kuului huutoja, airojen kolinaa ja purjeiden ja väkipyörien pauketta, mikä ilmaisi, että hankittiin takaa-ajoa.

— No nyt! komensi Puna-Nelson. — Kaikki samalla haavaa! Älkää päästäkö sitä takaisin, muuten murskaatte veneen. Nyt se lähtee! Vetäkää luojaan! Vielä kerta! Ja vielä kerta! Tarttukaa tuohon joku ja huoatkaa vähän.

Vaikka työ oli vasta puoliksi suoritettu, he olivat jo hengästyksissään ankarasta ponnistuksesta. Joe vilkaisi laidan ylitse nähdäkseen, mikä tuo raskas esine mahtoi olla. Hän erotti pienen konttorikassakaapin epämääräiset ääriiviat.

— Nyt taas kaikki yhdessä! alotti Puna-Nelson uudelleen. — Vetäkää yhtä mittaa, älkääkä päästäkö sitä pysähtymään! Hei-juu, hei-juu! Vielä kerta! Ja vielä kerta! Ylös siitä, senkin rumilas!

Miehet ponnistivat jännittynein lihaksin ja huohottaen ja saivat lopulta tuon painavan kapineen aluksen tasalle, väänsivät sen laidalle ja laskivat siitä istuma-aukkoon. Kajuutan ovet reväistiin sepposen selälleen, ja esinettä siirrettiin eteenpäin, kunnes se saatiin sovitetuksi kajuutan lattialle senterboordilaatikon päähän. Puna-Nelson oli seurannut mukana ikäänkuin työnjohtajana. Hänen vasen kätensä riippui hervotonna, ja sormenpäistä tipahteli verta. Hän ei kuitenkaan näyttänyt välittävän siitä enempää kuin myrskynmyllästä, minkä oli rannalla synnyttänyt ja mikä kaikista merkeistä päättäen parhaillaan uhkasi yllättää heidät.

— Laske kohti Kultaista porttia, hän virkkoi Ranskan Pekalle valmistuessaan siirtymään omaan alukseensa. — Minä koetan pysytellä lähettyvillä, mutta jos joudumme eroon pimeässä, niin tavataan sitten huomenna merellä, Farralonesin luona. — Hän hyppäsi purteensa miesten jälkeen ja vahingoittumatonta kättään heiluttaen huusi hilpeästi: — Ja sitten Meksikoon, pojat — Meksikoon päivää paistattamaan.

Juuri kun *Salama* ankkurista vapautuneena painautui lähtemään halkaisijan viemänä, ilmestyi heidän peräpuolelleen tumma purjealus, joka oli ajamaisillaan perässä uivan purren upoksiin. Sen istuma-aukko oli täynnä miehiä, jotka huusivat kiukusta nähdessään merirosvot. Joen teki melkein mieli juosta keulapuolelle ja viiltää poikki vallit, niin että *Salama* joutuisi takaa-ajajain käsiin. Hän ei ollut tehnyt mitään häpeällistä, kuten oli Ranskan Pekallekin sanonut edellisenä päivänä, eikä häntä pelottanut tuomioistuimen eteen joutuminen. Mutta muistaessaan Friskon poikaa hän hillitsi itseään. Hän halusi viedä toverinsa kerallaan maihin, mutta ei suinkaan tahtonut toimittaa häntä vankilaan. Ja siksi hänkin alkoi sydämestään toivoa, että *Salama* pääsisi pakoon.

Takaa-ajava alus laski nopeasti ylemmä tuuleen, päästäkseen edelle heistä, mutta pimeässä se törmäsi jahtiin, joka kellui ankkurissa. Sitä vartioiva mies luuli viimeisen päivänsä tulleen, ulvahti surkeasti, juoksi kannelle ja syöksyi sitten suin päin mereen. Törmäyksen aiheuttamassa hämmyssä ja takaa-ajajain ryhtyessä poloista pelastamaan Ranskan Pekka ja pojat livahtivat yön pimeyteen.

Peura oli jo kadonnut näkyvistä, ja Friskon pojan ja Joen selviteltyä köydet ja saatua kaikki kuntoon kannella, oli *Salama* jo ehtinyt ulapalle. Tuuli yltyi yltymistään, ja alus kiisi hyvää vauhtia verraten tyventä vettä. Ei ollut kulunut tuntiakaan, kun Hunter's Pointin valot jo olivat joutuneet oikealle puolen. Friskon poika lähti keittämään kahvia, mutta Joe jäi kannelle katselemaan, kuinka eteläiset San Franciskon tulet kirkastumistaan kirkastuivat, ja mietiskeli Meksikon-matkaa. Lähtisivätkö he aavalle merelle niin hauraalla aluksella? Mahdotonta! Siltä ainakin tuntui hänestä, sillä hänen käsityksensä mukaan saattoi valtamerimatkoja tehdä vain höyrylaivoilla ja täysin rikatuilla aluksilla. Hän alkoi jo puolittain katua, ettei ollut katkonut valjeja, ja hänen mielensä teki kysellä Ranskan Pekalta tuhansia asioita. Mutta juuri kun ensimmäinen oli pujahtamassa hänen suustaan, tuo arvon mies määräsi hänet kajuuttaan kahvia juomaan ja sitten makuulle. Jonkun ajan kuluttua Friskon poika noudatti hänen esimerkkiään, Ranskan Pekka taas jäi kannelle ohjaamaan alusta yksinään lahdelta ulos aavalle merelle. Kahdesti hän kuuli aaltojen pauhaten murtuvan jonkun aluksen keulaan, ja kerran hän näki tuulen alla purjeen, joka pyrki luovien vastakkaiselle taholle. Mutta se hävisi pimeyteen, eikä siitä kuulunut sen enempää — kenties sen vuoksi, että *Salama* laski ylemmäksi tuuleen niin tiukasti, että isonpurjeen peräpuoli rupesi lepattamaan.

Heti aamun sarastaessa molemmat pojat herätettiin, ja he kapusivat unisina kannelle. Päivä oli koittanut kylmänä ja harmaana, ja tuuli oli yltynyt puolimyrskyksi. Joe havaitsi kummastuneena Angelsaaren tarkastusaseman valkoiset teltat. San Francisco oli jäänyt savuisena ja harmaana eteläiselle taivaanrannalle, yö, joka vielä viipyi maailman läntisellä kulmalla, häipyi verkalleen heidän näköpiiristään. Ranskan Pekka oli juuri päättämäisillään pitkän Hacooväylää kohti tekemänsä luovin ja tarkasteli samalla haavaa tutkivasti muuatta jahtia, joka keikkui aallokossa kilometrin verran jäljempänä.

— Ne luule, ne saa kiin *Salama*! Pyh! — Ja hän käänsi aluksensa, suunnaten sen suoraan Kultaista porttia kohden.

Takaa-ajava jahti kääntyi myös. Joe tarkasteli sitä jonkun hetken. Ilmeisesti se pysytteli samassa suunnassa kuin hekin ja purjehti paljoa nopeammin.

— Mutta sehän saa meidät kiinni tuossa tuokiossa! hän huusi.

Ranskan Pekka nauroi. — Jasso, sinä luule sen. Hohhoh! Se seila vikkelmämpi — me seila korkeampi. Se pelkä tuuli — me otta koko tuuli. Oh, vartto van, niin saa näke.

— Niin, me nousemme joka kerta ylemmäksi kuin he, vakuutti Friskon poika — ja lopulta me kyllä

viemme heistä voiton, vaikka uskaltaisivatkin lähteä matalalle, mihin ei heillä taida olla sisua. Katsos!

Edessään he näkivät valtameren mahtavat vyöryt, jotka syöksähtivät taivasta kohti ja murtuivat pauhaten hyrskyryöpyiksi. Niiden keskitse pyrki muuan rannikkohöyry aivan kuin hoippuileva humalainen satamaa kohti, milloin kierähtäen sivulle, niin että pohja paljastui vettä valuvana, milloin painuen kuohuihin, niin että kannelle kasattu lautalasti peittyi syvälle veteen. Suurenmoiselta näytti tuo ihmisen ja luonnonvoimien taistelu. Arkuus haihtui Joen mielestä, hänen sieramensa laajenivat, ja silmät alkoivat loistaa uhkaavan kamppailun lähetessä.

Ranskan Pekka käski noutaa öljyvaatteet ja sadelakin, ja Joekin puki ylleen samanlaisen asun. Sitten hän ja Friskon poika saivat mennä alas kajuuttaan naulaamaan ja köyttämään kassakaappia paikoilleen. Kesken työtä Joe sattui vilkaisemaan nimeen, joka loisti kultakirjaimin sen oversa. Siinä oli: Bronson & Tate. Mutta sehän oli hänen isänsä ja tämän yhtiökumppanin nimi. Kassakaappi oli heidän, rahat heidän! Friskon poika, joka parhaillaan naulasi viimeistä puupalikkaa kajuutan lattiaan, kohotti päätään ja seurasi hänen kummastunutta katsettaan.

— Kissa vieköön, hän kuiskasi. — Taitaa olla sinun isäsi?

Joe myönsi. Nyt hän ymmärsi koko jutun. He olivat purjehtineet San Andreakseen, missä hänen isällään oli suuria kivilouhimoita, ja varmaankin kassakaapissa oli hänen työmiestensä palkka — ja heitä oli toista tuhatta miestä.

— Älä hiisku mitään, hän varotteli.

Friskon poika nyökäytti päätään asian ymmärtäen. — Ranskan Pekka ei osaa lukea, hän mutisi — eikä ole luultavaa, että Puna-Nelson tietää sinun nimeäsi. Mutta ikävä juttu, kissa vieköön. He murtavat sen auki ja jakavat rahat keskenään, niin pian kuin sopii, enkä minä ymmärrä, mitä sinä sille mahdat?

— Odota, niin saat nähdä.

Joe oli päättänyt puolustaa isänsä omaisuutta viimeiseen saakka. Pahimmassa tapauksessa se olisi mennyttä kalua, ja niin olisi käynyt aivan varmasti, ellei hän olisi ollut mukana. Mutta jos hän jäisi alukseen, silloin oli ainakin mahdollista taistella siitä tai hankkia se jollain tavoin takaisin. Vastuunalaisuutta karttui hänelle vain yhä enemmän. Muutamia päiviä varemmin ei hänen ollut tarvinnut huolehtia muuta kuin itsestään; sitten hän alkoi tuntea olevansa jossain määrin vastuunalainen Friskon pojan vastaisesta menestyksestä ja sitten hän oli vieläkin eriskummallisemmin joutunut tuntemaan, että hänellä oli velvollisuuksia itseään, sisartaan, tovereitaan ja ystäviään kohtaan; ja nyt aivan arvaamattomien seikkojen sarja pakotti hänet auttamattomasti yrittämään jotain isänsä hyväksi. Tässä vedottiin hänen parhaisiin voimiinsa, ja hän oli valmis urheana noudattamaan vaatimusta. Tulevaisuus saattoi olla epävarma, mutta oman itsensä suhteen hän ei tuntenut vähintäkään epäilystä; ja juuri tämä mielentila, tämä itseluottamus, lujitti kuin lumous hänen päättäväisyyttään. Hän tajusikin hämärästi sielussaan sen totuuden, että luottamus synnyttää luottamusta, voima voimaa.

XIX luku:

Pakosuunnitelma.

— Nyt sitä mennän! huusi Ranskan Pekka.

Molemmat pojat juoksivat istuma-aukkoon. Oli jouduttu matalikon äärimmäiseen päähän. Suunnaton neljänkymmenen jalan korkuinen aalto kohousi vaahtopäisenä korkealle heidän ylitseen, riistäen heiltä hetkeksi tuulen ja uhaten murskata tuon pienen aluksen kuin munankuoren. Joe pidatti henkeään. Se oli valtava hetki. Ranskan Pekka laski suoraan kohti, ja *Salama* ryntäsi jyrkkää rinnettä ylöspäin, seisahtui hetkiseksi päätä huimaavalle harjamalle ja vaipui sitten alapuolella ammottavaan syvänteeseen. Kääntäen toisinaan aaltojen lomasta alemma tuuleen ja ohjaten sitten suoraan päin vaahtoharjoja, he ponnistelivat eteenpäin tuon vaarallisen vyöhykkeen poikki. Kerran kohahti erään aallon hyrsky suoraan alukseen ja oli aivan tukahuttamaisillaan heidät, mutta muuten alus keinui ja hyppei kevyesti kuin korkki.

Joesta tuntui siltä, kuin hänet olisi nostettu irralleen itsestään — erilleen maailmasta. Tämä oli sittenkin elämää, tämä oli toimintaa! Varmaankaan ei tämä kuulunut tuohon vanhaan arkipäiväiseen maailmaan, missä hän oli elänyt niin kauan! Höyrylaivan vettä valuvalle kansilastille kerääntyneet merimiehet heiluttivat öljylakkejaan, ja yksinpä komentosillalla oleva kapteenikin ilmaisi ihastustaan tuolle reippaalle miehistölle.

— Oh, katto, katto! Ranskan Pekka viittasi taaksepäin.

Huvijahti ei uskaltanut antautua samaan leikkiin, vaan liikuskele edes ja takaisin matalikon sisäreunan vaiheilla. Ajojahti oli päättynyt. Muuan luotsikutteri, joka pakeni suojaan lähestyvän myrskyn tieltä, lensi heidän ohitseensa pelästyneen linnun lailla ja sivuutti höyrylaivan, ikäänkuin tämä olisi pysynyt paikallaan.

Puolta tuntia myöhemmin *Salama* kiiti vapaaksi viimeisen ryöppyävän hyrskyn syleilystä ja liukui nousten ja laskien Tyvenen meren pitkiä aaltoja myöten. Tuuli oli yltynt ja pakotti reivaamaan sekä halkaisijan että isonpurjeen. Sitten laskettiin taas täyttä vauhtia oikealle kohti Farralonesta, joka sijaitsi noin neljän penikulman päässä. Kun aamiainen oli keitetty ja syöty, he ehättivät *Peuran*, joka oli pantu pihin ja joka ajelehti lounaaseen rannasta. Ruori oli köytetty paikoilleen, eikä kannella näkynyt ainoatakaan sielua.

Ranskan Pekka moitiskeli katkeroituneena moista huolimattomuutta. — Se ole Puna-Nelsonin suur vika. Hän ei välittä. Hän ei pelkä mitä. Yks' kaunis päivä hän kohta kuale — oikken pian! Minä ole vissi.

Kolme kertaa he kiersivät *Peuran* ympäritse ja huusivat yhteen ääneen, ennenkuin saivat ketään kannelle. Aluksessa nostettiin viipymättä purjeet ja yhdessä molemmat kaarnankappaleet laskivat äärettömälle valtamerelle. Friskon poika selitti Joelle sen välttämättömäksi, koska täytyi saada kyllin runsaasti tilaa, ennenkuin myrsky kävisi täysin raivoin heidän kimppuunsa. Muussa tapauksessa he saattaisivat ajautua alas Kalifornian rannikolle. Ruokaa ja vettä, hän virkkoi, voi hankkia laskemalla jossain maihin, kunhan sää ensin parantuisi. Hän toivotti onnea Joelle sen johdosta, ettei tämä tuntenut merikipua; se seikka tuotti hänelle myöskin Ranskan Pekan kiitokset ja teki tämän suopeammaksi kapinallista matruusiaan kohtaan.

— Kuuleppas, mitä meidän on tehtävä, kuiskasi Friskon poika päivällistä keittäessään. — Me raastamme kajuuttaan Ranskan Pekan ja —

— Raastamme kajuuttaan Ranskan Pekan?

— Niin, ja sidomme hänet käsistä ja jaloista, kunhan tulee pimeä. Sitten sytytämme tulet ja laskemme rantaa kohti, koetamme päästä satamaan, saman tekevää minne, kun vain pääsemme pois Puna-Nelsonin kynsistä.

— Niin, sanoi Joe mietittyään asiaa — se olisi aivan paikallaan, jos minä kykenisin tekemään sen yksin. Mutta kun sinun täytyy auttaa — niin, näes, silloin sinä kavaltaisit Ranskan Pekan.

— Maltappas nyt, kun minä selitän. Minä autan sinua, jos lupaat minulle yhden asian. Ranskan Pekka otti minut alukseensa, kun karkasin "ojennuslaitoksesta", kun näin nälkää enkä tietänyt minne menisin, enkä minä juuri voi palkaksi toimittaa häntä vankilaan. Se ei olisi suoraa peliä. Eihän isäsi pakottaisi sinua syömään sanaasi, vai kuinka?

— Ei, ei tietenkään. — Joe tiesi, kuinka pyhänä hänen isänsä piti kunniasanaansa.

— Sen tähden sinun täytyy luvata, ettei Ranskan Pekka joudu syytteeseen — ja isäsi täytyy suostua siihen myös.

— Hyvä on. Entä sinä itse? Ethän sinä sen jälkeen enää voi lähteä hänen mukanaan *Salamassa*.

— Oh, älä sinä minusta välitä. Ei minua kukaan kaipaa. Minä olen jo kyllin vahva ja tarpeeksi merielämään perehtynyt, niin että voin ruveta tavalliseksi merimieheksi. Minä lähdän jonnekin toiselle maailman kulmalle ja alotan alusta.

— Sitten meidän täytyy antaa asian raueta.

— Minkä asian?

— Koko pakosuunnitelman.

— Joutavia! Siitä on jo sovittu.

— Kuuleppas nyt, veikkonen, minä en rupea semmoiseen kauppaan. Ennen minä lähdän vaikka Meksikoon, ellet lupaa yhtä asiaa.

— No, mikä se on?

— Niin pian kuin päästään maihin, sinä antaudut minun valtaani ja luotat minuun. Ethän sinä tiedä mitään maamyyräin touhuista — niin sinä sanoit itsekkin. Ja minä puhun isälleni — se käy vallan helposti — niin että sinä saat oppia tuntemaan kunnan ihmisiä ja opiskella ja hankkia sivistystä ja ruveta

joksikin muuksi kuin rantarosvoksi tai merimieheksi. Eikö sinua enimmäin haluttaisikin sellainen elämä?

Friskon poika ei virkkanut mitään, mutta kasvojen ilme osotti varsin selvästi, että häntä kyllä halutti.

— Eikä se olisi muuta kuin oikeata ja kohtuullista, Joe jatkoi. — Sinä olet auttanut minua kaiken aikaa, ja nytkin sinä autat minua hankkimaan takaisin isän rahat. Sen hän on velkaa sinulle.

— Mutta en minä pidä semmoisista kaupoista. Minun mielestäni ei sellainen mies ole minkään arvoinen, joka auttaa toista vain palkkaa saadakseen.

— Ole nyt vaiti. Kuinka paljon luulet isän saavan maksaa salapoliiseille ja muille sellaisille, jos haluaa saada takaisin kassakaappinsa? Lupaa nyt vain, ja jos eivät minun puuhani sitten miellytäkään sinua, niin voitthan peruuttaa. Tänne käsi, tämä on rehellinen kauppa.

He löivät kättä kaupantekijäisiksi ja alkoivat rakennella suunnitelmaa yön varalta.

Mutta myrsky, joka ulvoen pyyhälsi luoteesta, oli varannut aivan toisenlaisia seikkailuja *Salamalle* ja sen miehistölle. Päivällisen syötyään heidän oli pakko pistää kaksinkertaiset reivit sekä halkaisijaan että isoonpurjeeseen, eikä myrsky ollut kuitenkaan vielä yltynyt hurjimmilleen. Se oli mylleröinyt meren sellaiseen raivoon, että ulappa oli yhtämittäisenä vesivuorten joukkona. Siinä oli edessä komea, mutta kaamea näky pienen aluksen matalalta kannelta katsottuna. Molempien alusten miehistöt erottivat toinen toisensa vain silloin, kun laivat viskautuivat samalla haavaa aaltojen harjamille. Toisinaan hulahti vesiryöppyjä istuma-aukkoon tunkeutuen aina kajuuttaan asti, ja Joe sai käydä pieneen pumppuun käsiksi, jotta ruuma pysyisi tyhjänä.

Kello kolmelta Ranskan Pekan onnistui merkein ilmoittaa *Peuraan*, että hänellä oli aikomus panna pihhin ja laskea ajoankkuri. Tämä näytti leveältä, matalalta purjekangassäkiltä, jonka suuta piti ammoltaan kolmikulmainen kehys. Siihen kiinnitettiin vetoköydet samoin kuin leijaan, niin että sen vastustavin puoli tuli kääntyneeksi aaltoja vasten. Vinhaa vauhtia ajautuva alus pysyisi sen avulla päin tuulta ja aallokkoa, mikä oli moisessa myrskyssä turvallisin asento. Puna-Nelson heilutti kättään ilmaistakseen, että hän ymmärsi ja aikoi menetellä samalla tapaa.

Ranskan Pekka siirtyi keulapuolelle laskeakseen itse ankkurin ja jätti Friskon pojan toimeksi kääntää aluksen oikealla hetkellä päin tuulta. Ranskalainen seisoivat livettävällä kannella odotellen otollista tilaisuutta. Mutta juuri silloin *Salama* kohosi tavattoman suuren hyöyn nostamana, ja kun se pääsi harjalle, hyökkäsi ankara tuulenpuuska sen kimppuun juuri sen suoristautuessa. Tämä vastaliike esti sitä taipumasta niin sukkelasti sivulle, jotta se olisi voinut antaa myöten tuulen äkkiä painaessa purjeita ja mastoa vastaan.

Kuului ankara paukahdus, jota seurasi rusahdus. Tuulenpuolen taljaköydet olivat katkenneet, ja masto, halkaisija, isopurje, väkipyörät, taakit, ajoankkuri, Ranskan Pekka — kaikki lennähtivät mereen. Aivan kuin ihmeen kautta kapteeni kaappasi kiinni vesitaakista ja sai kietäistuksi käsivartensa halkaisijapuomin ympäri. Pojat riensivät keulapuolelle vetääkseen hänet turvaan, ja Puna-Nelson, joka oli huomannut tapaturman, käänsi aluksensa ja laski kohti pelastamaan.

XX luku:

Vaaran hetkenä.

Ranskan Pekka ei ollut vahingoittunut pudotessaan mereen *Salaman* maston pyyhkäisemänä, mutta ajoankkurin, joka oli mennyt samalla kertaa, oli käynyt huonommin. Isonpurjeen kahveli oli iskenyt sen puhki, eikä se ottanut enää toimiakseen. Laitaa vastaan jyskivä köysistö piteli alusta vinosti aaltoja vastaan, mikä asento ei ollut kaikkein vaarallisimpia, mutta ei myöskään varsin turvallinen.

— Ajös, ajös, vanha *Salama*. Ei sinä koskaan enä puske pein tuuli. Ei sinä koskaan enä neytä pitkä nenä härrojen huvijahti.

Näin valitteli kapteeni seisoen istuma-aukossa ja tarkastellen vaurioita silmät kosteina. Joekin, joka vihasi häntä sydämestään, tunsu tällä hetkellä sääliä häntä kohtaan. Voimakas vihuri sieppasi mukaansa aallon hirskeisen harjan ja heitti sen avuttomaan alukseen.

— Eikö sitä voi pelastaa? tiedusteli Joe suolavettä syljeskellen.

Friskon poika pudisti päätään.

— Eikö kassakaappiakaan?

— Mahdotonta, hän vastasi. — Ei tähän voisi saada toista alusta rinnalle, vaikka maksaisi koko maailman kullat. Nyt ei auta muuta kuin ajatella omaa pelastustaan.

Uusi aalto pyyhälsi heidän ylitseen, ja laivavene, joka oli jo aikoja sitten täyttynyt vedellä, lensi murskaksi perää vastaan. Sitten ilmestyi *Peura* heidän yläpuolelleen vesivuorella keinueen. Joe kavahti taaksepäin, sillä hänestä tuntui, kuin se syöksyisi seuraavassa tuokiossa suoraan heidän päälleen. Mutta samassa se vaipuihin ammottavaan kuiluun, ja he saivat vuorostaan katsella sitä ylhäältä päin. Näky oli valtava, eikä Joe voinut sitä koskaan unohtaa. *Peura* kiikkui lumivalkeisessa vaahdossa, ja vesi virtasi sen kannen ylitse kuohuvina koskina. Ilma oli täynnä tupruavaa vihmaa, joka sai kaiken näyttämään utuiselta ja epätodelliselta. Muuan miehistä oli tarrautunut kiinni vaaralliselle peräkannelle koettaen irrottaa veden täyttämää laivavenettä. Poika kurottausi kauas istuma-aukon sarjasta, johon hän oli iskenyt toisen kouransa, ja ojensi hänelle puukkoa. Toinen miehistä seisoi ruorin ääressä käännellen sitä vikkelin käsin ja pakottaen aluksen laskemaan tuuleen. Hänen rinnallaan oli Nelson haavottunut käsi siteessä, öljylakki tuulen teillä ja vaalea tukka liimautuneena sotkuisiksi kiemuroiksi yltympäri kasvoja. Koko hänen olemuksensa osotti lannistumatonta rohkeutta ja voimaa. Melkein tuntui siltä, kuin yliluonnollinen mahti olisi henkinyt hänestä.

Joe katseli häntä äkillisen kunnioituksen valtaamana. Hän käsitti, mitä suunnattomia mahdollisuuksia tuossa miehessä piili, ja suri sitä, että niitä oli niin kurjasti tuhlatu. Varas ja rosvo! Tuona hetkenä Joen mielessä leimahti totuuden välähdys, hän aavisti elämän menestyksen ja tappion salaisuuden. Elämä siirsi syrjään esiripun, jotta hän saisi lukea siitä kuin kirjasta ja ymmärtää. Puna-Nelsonin kaltaisista aineksista luotiin sankareita; mutta heillä oli, mitä häneltä puuttui — valitsemiskykyä, mielen tasaisuutta, hengen tervettä hillitsemisvoimaa, lyhyesti sanoen juuri niitä ominaisuuksia, joista isä oli niin usein hänelle "saarnailut".

Nämä ajatukset täyttivät Joen mielen silmänräpäyksen ajan. Sitten *Peura* lennähti pilviä kohti ja kiisi heidän keulansa editse mahtavan aallon harjamalla.

— Se villi miäs! Se villi miäs! huusi Ranskan Pekka hämmästyneenä katsellen. — Se usko, että hän voi kiippa! Hän kuale! Me kaikki kuale! Hän täyty keenty. Oh, se hullu, se hullu!

Mutta aika oli täpärellä, ja Puna-Nelson uhmasi vaaraa. Oikealla hetkellä hän kiippasi isonpurjeen toiselle laidalle ja käänsi jälleen tiukasti päin tuulta.

— Nyt se tulee! Pidä varasi ja hyppää veneeseen! huusi Friskon poika Joelle.

Peura hurautti heidän peräpuolitseen kallistuen niin, että kajuutan akkunat peittyivät veteen, ja laskien niin läheltä, että yhteentörmäyksen välttäminen näytti melkein mahdottomalta. Mutta vellova vesi heitti molemmat alukset erilleen. Nähdessään yrityksen epäonnistuneen Puna-Nelson valmistausi heti toiseen. Peräsin työnnettiin sivulle, *Peura* pyörähti kuin takajaloilleen kohoten ja heilautti täten isonpurjeen puomin lähemmäksi *Salamaa*. Ranskan Pekka oli likinnä sitä, eikä tämä otollinen tilaisuus kestänyt silmänräpäystä kauempaa. Hän ponnahti ilmaan kissan lailla tarttuen molemmin käsin aliköyteen. Sitten *Peura* syöksähti edelleen kastaen hänet joka heilahduksella mereen. Mutta hän piteli yhä kiinni ja laahautui alusta kohti joka kerta, kun kohosi jälleen ilmaan, kunnes saattoi pudottautua istuma-aukkoon, juuri kun Puna-Nelson valmistautui uudistamaan liikkeensä.

— Nyt on sinun vuorosi, virkkoi Friskon poika.

— Eipä, sinun vuorosi, Joe vastasi.

— Mutta minä olen tottuneempi merellä, Friskon poika väitti.

— Ja minä osaan uida yhtä hyvin kuin sinäkin, toinen intti.

Vaikeata olisi ollut päättää, miten väittely olisi loppunut, mutta kävikin niin, että nopeasti toisiaan seuraavat tapahtumat tekivät ratkaisun tarpeettomaksi. *Peura* oli taas kiipannut ja kiiti takaisin huimaa vauhtia. Se kallistui niin hirvittävästi, että kaatumisen välttäminen tuntui kerrassaan mahdottomalta. Siinä oli suurenmoinen näky. Juuri silloin myrsky puhkesi täyteen raivoonsa, ulvova tuuli velloi ryöppyäviä aallonharjoja, niin että ne kiehuiivat. *Peura* katosi näkyvistä suunnattoman vesivyöryn taakse. Aalto vierähti edelleen, mutta seuraavassa tuokiossa pojat näkivät hämmästykseseen aluksen entisellä paikalla vain raivoisaa vettä. Epäillen he katsoivat toisen kerran. *Peuraa* ei vain näkynyt. He olivat yksinään myrskyn myllertämällä valtameren ulapalla.

— Herra olkoon armollinen heidän sieluilleen, virkkoi Friskon poika juhlallisesti.

Äkillinen onnettomuus oli kauhistuttanut Joen siihen määrään, ettei hän saanut sanaakaan suustaan.

— Purjehti suoraa päätä kumoon ja meni pohjaan painolasteineen, huohotti Friskon poika. Kiinnittäen sitten huomionsa heidän omaan vaaranalaiseen asemaansa hän virkkoi: — Nyt saamme tulla omin neuvoin toimeen. Tuo puuskaus taittoi myrskyltä selän, mutta meri ärtyy vieläkin vihaisemmaksi, kun tuuli lientyy. Auta nyt toisella kädellä ja pitele lujasti kiinni toisella. Meidän täytyy saada se päin laineita.

Veitsi kädessä pojat ryömivät keulapuolelle, missä laitaan jyskivä masto hylkykappaleineen haittasi pahasti aluksen liikkeitä. Friskon poika toimi johtajana tässä tukalassa työssä, mutta Joe noudatti neuvoja kuin vanha merikarhu. Tuon tuostakin hyökyaalto pyyhälsi keulalaidan ylitse viskelles poikia edestakaisin kuin sukkuloita.

Ensinnä sidottiin suurin osa veteen joutunutta sälyä keulapuolen ristipollariin; sitten he viiltelivät ja hakkasivat hengästyneinä huohottaen ja yhtä usein veden alla kuin sen päällä noita yhteen sotkeutuneita valleja, kuutteja, taakeja ja köysiä. Istuma-aukkoon tulvi runsaasti vettä, ja elleivät he ehtisi suoriutua työstään ajoissa, painuisi alus varmasti pohjaan. Lopulta oli kuitenkin vapauduttu kaikesta muusta paitsi vasemmanpuoleisesta köysistöstä. Friskon poika viilsi silloin poikki taljaköydet, myrsky suoritti lopun. *Salama* ajautui nopeasti hylkysälyn alapuolelle, kunnes keulaan kiinnitetty nuora pingottui ja pakotti keulan kääntymään päin tuulta ja aallokkoa.

Pojat herkesivät hetkiseksi työstä hurratakseen menestykselleen, mutta riensivät sitten peräpuolelle, missä kajuutta oli puolillaan vettä ja tavarat uiskentelivat sinne tänne. Ottaen perälaatikoista pari sankoa he alkoivat ammentaa vettä mereen. Se oli ankaraa ja masentavaa työtä, sillä moni sangontäysi viskausi uudelleen heidän ylitseen. Mutta he pysyivät itsepintaisina, ja yön saapuessa *Salama*, joka hilpeästi keikkui vallattomana aalloilla ajoankkureineen, saattoi taas ylpeillä siitä, että sen pumpput toimivat moitteettomasti. Myrskyltä oli taittunut selkä, kuten Friskon poika oli ennustanut. Tuuli oli kääntynyt länteen ja puhalsi vielä varsin navakasti.

— Jos sitä kestää, selitti Friskon poika, niin me ajaudumme huomenna Kalifornian rannikolle. Ei tässä auta muu kuin odottaminen.

Heidän mielensä oli alakuloinen toverien kuolemasta ja lamassa ylenmääräisistä ponnistuksista. Sen vuoksi he eivät virkkaneet montakaan sanaa, vaan painautuivat toisiaan vastaan lämpöä ja seuraa etsien. Yö oli kurja, ja kylmä puistatti heitä yhtämittaa. Aluksessa ei ollut ainoatakaan kuivaa paikkaa, suolavesi oli kastellut ruokavarat, huopavaipat, kaiken. Toisinaan he vaipuivat unenhorrokseen. Mutta sitä kesti vain lyhyeltä, sillä kumpikin havahtui vuoron perään äkillisesti hätkähtäen, niin että toinenkin siitä heräsi.

Viimein päivä koitti, ja he alkoivat tarkastella ympäristöään. Tuuli ja aallokko olivat vaimentuneet melkoisesti, eikä tarvinnut enää olla levotonna *Salaman* turvallisuudesta. Rannikko oli lähempänä kuin he olivat odottaneet, sen kalliot kohousivat tummina ja uhkaavina harmaassa sarastuksessa. Mutta auringon noustessa he saattoivat nähdä keltaiset hietikot, joita reunusti valkoinen kuohusarja, ja takana — se näytti melkein liian hyvältä ollakseen totta — hämöttivät kaupungin taloryhmät ja savuavat uuninpiiput.

— Santa Cruz! Friskon poika huusi — nyt ei tarvitse pelätä, että hukumme rantahyrskyihin.

— Onko kassakaappi siis pelastettu? kysyi Joe.

— Pelastettu! Onpa tietenkin. Eihän siellä tosin ole paljoa suojaa isoimmille aluksille, mutta tällä tuulella me laskemme suoraa päätä San Lorenzo joen suuhun. Siellä on vähäinen järventapainen ja venehuone. Vesi on sileätä kuin lasi ja me ulotumme melkein pohjaan jaloillamme. Näes, minä olen käynyt täällä kerran Puna-Nelsonin kanssa. Käy kiinni. Me pääsemme perille aamiaiseksi.

Noutaen kaapeista hiukan varaköyttä hän satoi sen ajoankkurin jäännökseen ja kuljetti uuden touvin perään, missä hän kiinnitti sen pollariin. Sitten hän irrotti keulasta vanhan touvin. *Salama* kääntyi niin, että keula suuntausi maihin päin. Kahdesta vara-airosta ja kastuneista huopapeitteistä heidän onnistui valmistaa hätäpurjeet. Kun kaikki oli kunnossa, Joe irrotti aluksen perässä uiskentelevista hylkytavarain jäännöksistä, ja Friskon poika tarttui ruoriin.

XXI luku:

Joe isänsä luona.

— Kas niin! huudahti Friskon poika kiinnitettyään *Salaman* sekä keulasta että perästä ja istuutuen pienen satamalaiturin pollarille. — Mitäs nyt tehdään, kapteeni?

Joe katsahti häneen kummastuneena. — Mitä — tuota noin — mitä sinä tarkoitat?

— No, etkö sinä mukamas ole kapteeni nyt? Mehän olemme päässeet maihin. Tästä alkaen minä olen matruusi, enkö olekin? Mitä sinä käsket, kapteeni?

Jee älysi hänen tarkotuksensa. — Joka mies aamiaiselle — toisin sanoen — maltappas vähän.

Hän katosi kajuuttaan ja otti esille ne rahat, mitkä hän oli alukseen tullessaan kätkenyt vaatemyttyynsä. Sitten hän lukitsi kajuutan oven, ja he lähtivät kaupunkiin ravintolaa etsimään. Aamiaista syötyessä Joe suunnitteli, mitä oli tehtävä edelleen, ja aterian jälkeen hän ilmaisi aikeensa Friskon pojalle.

Kassanhoitajalta hän sai tietää, milloin aamujuna lähti San Franciskoon. Hän vilkaisi kelloaan.

— Minä ennätän vielä juuri ja juuri siihen, hän ilmotti toverilleen. — Pidä kajuutan ovi lukittuna äläkä päästä ketään alukseen. Tässä on rahaa; käy ravintolassa syömässä. Kuivaa peitteet ja nuku istumaukossa. Minä palaan huomenna. Mutta älä päästä ketään kajuuttaan. Hyvästi nyt.

Puristettuaan kiireesti ystävän kättä hän riensi katua myöten asemaa kohti. Pilettiä leimatessaan junailija silmäili häntä kummastellen. Ja siihen olikin syytä, sillä matkustajilla ei ollut tapana esiintyä merisaappaissa, öljylakki päässä. Mutta Joe ei ollut milläänkään. Hän ei edes huomannut sitä. Hän oli ostanut sanomalehden ja syventyi sitä lukemaan. Hetken kuluttua hänen silmiinsä osui varsin mielenkiintoinen uutinen:

Otaksuttava merionnettomuus.

Hinaajalaiva *Meren kuningatar*, jonka on vuokrannut toiminimi Bronson & Tate, on palannut tuloksettomalta tiedusteluretkeltä. Rosvoista, jotka niin häikäilemättömästi ryöstivät toiminimen kassakaapin San Andreaksesta viime tiistaiyönä, ei ole saatu mitään merkittäviä tietoja. Farralonesin majakan vartija ilmottaa nähneensä keskiviikko-aamuna molempien alusten pyrkivän merelle ankarassa myrskyssä. Kokeneet merimiehet arvelevat heidän vääryydellä hankittuine aarteineen joutuneen tuhon omiksi. Kerrotaan, että kassakaappi kymmenen tuhannen dollarin ohella sisälsi erittäin tärkeitä asiakirjoja.

Tämän luettuaan Joe hengähti helpotuksesta. Ilmeisesti ei kukaan ollut saanut surmaansa, San Andreaksessa olisihan siitä muuten mainittu sanomalehdessä. Ja jos olisi ollut pienintäkin vihiä hänen omasta kohtalostaan, ei lehti myöskään olisi ollut siitä kertomatta.

San Franciskon asemalla saattoivat uteliaat katselijat nähdä pojan, joka merimiehensaappaat jalassa ja öljylakki päässä nousi ajuriin ja kiirehti hyvää vauhtia matkoihinsa. Joe tiesi isänsä työajan ja pelkäsi, ettei saisikaan tavata häntä, ennenkuin hän ennätti lähteä aamiaiselle.

Toimistossa juoksupoika nyrpisti nenäänsä, kun hän työnsi oven auki ja ilmotti haluavansa puhutella herra Bronsonia. Eikä konttoripäällikkökään tuntenut tuota epäilyttävää tunkeilijaa, kun tämä kääntyi hänen puoleensa.

— Ettekö tunne minua, herra Willis?

Herra Willis katsoi toistamiseen. — Mitä, Joe Bronsonko? Mistä kummasta te tulette? Menkää vain sisään. Isänne on kyllä siellä.

Herra Bronson herkesi sanelemasta pikakirjottajalleen ja kohotti katseensa. — Kas vain! Missä sinä olet ollut? hän virkkoi.

— Merillä, Joe vastasi nöyrästi ja lakkiaan hermostuneesti hypistellen, sillä hän ei tietänyt varmasti, miten hänet otettaisiin vastaan.

— Kovinpa oli matkasi lyhyt, vai mitä? Miltä maistui?

— Kyllähän se mukiin meni. — Hän oli huomannut vilkkeen isän silmäkulmassa ja tiesi, että reitti oli selvä. — Eihän se ollut hullumpaa — tuota noin — kun ottaa huomioon —

— Mitä sitten?

— Niin, tuota noin — olisihan voinut olla kurjempaakin, mutta ei toisaalta olisi voinut käydä paremminkaan.

— Sepä kuulostaa mielenkiintoiselta. Paina puuta. — Isä kääntyi pikakirjottajan puoleen: — Te voitte lähteä, herra Brown, ja — hm — minä en tarvitsekkaan tänään enää teidän apuanne.

Tuskin Joe saattoi hillitä itkuaan, niin ystävällisesti ja luonnollisesti oli isä ottanut hänet vastaan — aivan kuin ei olisi tapahtunut mitään erikoista. Tuntui siltä, kuin hän olisi juuri palannut lomalta tai mieheksi varttuneena joltakin liikematkalta.

— No, annappas nyt kuulla, Joe. Sinä puhuit minulle äsken arvotuksin ja teit minut tavattoman uteliaaksi.

Ja Joe istuutui ja kertoi, mitä oli tapahtunut — juurta jaksain — maanantai-illasta aina nykyhetkeen asti. Jokaisen pikkuseikankin hän selitti — yksityiskohtiaan myöten — unohtamatta edes keskusteluja ja niitä suunnitelmia, joita oli tehnyt Friskon pojan varalta. Hänen kasvoilleen kohosi puna, ja hän innostui yhä enemmän. Herra Bronson oli melkein yhtä kiihtynyt, kannustaen häntä kertomaan edelleen, milloin vauhti hiljeni, mutta pysyen muutoin äänetönnä.

— Niin että kai ymmärrätte, Joe päätti, ettei minun olisi juuri voinut käydä paremmin.

— Saattaapa olla niin, virkkoi herra Bronson mieltäpäisesti. — Saattaapa olla, mutta on asialla toinenkin puoli.

— Sitä minä en ymmärrä. — Joe tunsu suurta pettymystä, kun isän arvostelu ei ollutkaan ehdottomasti hyväksyvä. Hänen mielestään kassakaapin pelastamisesta kannatti saada hartaammat kiitokset.

Ilmeisesti herra Bronson käsitti selvästi, miltä Joesta tuntui, sillä hän jatkoi: — Mitä kassakaappiin tulee, niin siitä sinä ansaitset täyden tunnustuksen. Herra Tate ja minä olemme jo kuluttaneet viisi sataa dollaria koettaessamme saada sitä takaisin. Se on niin tärkeä, että me olemme myöskin luvanneet viiden tuhannen dollarin palkinnon, tuumimmepa tänä aamuna korottaakkin summaa. Mutta, poikaseni, — herra Bronson nousi ja laski kätensä hellästi Joen olkapäälle — tässä maailmassa on eräitä seikkoja, jotka ovat tärkeämpiä kuin kulta tai paperit, joita voi vaihtaa kullaksi. Miten on sinun itsesi laita? Se on tässä pääasia. Tahdotko myydä juuri nyt elämäsi parhaat mahdollisuudet yhdestä miljoonasta dollarista?

Joe pudisti päätään.

— Se on pääasia, kuten jo sanoin. Ihmiselämää ei voi ostaa kaiken maailman rikkauksilla. Eikä kullalla voi korvata kulunutta elämää; se ei myöskään saata tehdä rikkaaksi ja kauniiksi elämää, joka on kutistunut, hukkaan mennyt ja ruma. Miten on sinun itsesi laita? Mitä nämä eriskummalliset seikkailut vaikuttavat sinun elämääsi — juuri *sinun* elämääsi, Joe? Aiotko palata siihen elämään huomenna uusin innoin tai ylihuomenna tai seuraavana päivänä? Ymmärrätkö? Luuletko sinä, Joe, että minä asettaisin hetkeksikään poikani parhaita elämänmahdollisuuksia vaaraan vaivaisen kassakaapin vuoksi? Ja *voinko* minä sanoa, ennenkuin aika on sen näyttänyt, ettei tämä sinun retkesi olisi saattanut muodostua paremmaksikin? Sellainen kokemus vaikuttaa sekä hyvää että pahaa. Dollari on tarkalleen toisensa kaltainen — maailmassa niitä on lukemattomia: mutta ei yksikään Joe ole minun Joeni kaltainen, eikä maailmassa ole ainoatakaan hänen tilalleen asetettavaksi. Etkö nyt ymmärrä, Joe? Etkö käsitä tarkotustani?

Herra Bronsonin ääni värähti, ja seuraavassa tuokiossa Joe nyhkytti sydän pakahtumaisillaan. Hän ei ollut koskaan ennen ymmärtänyt isäänsä, ja tällöin hän tajusi, kuinka paljon tuskaa hän oli mahtanut tuottaa isälle — puhumattakaan äidistä ja siskosta. Mutta äskeiset neljä järkyttävää päivää olivat opettaneet hänet näkemään maailman ja ihmiset selvemässä valossa, ja hän oli aina pystynyt pukemaan ajatuksensa sanoiksi. Niinpä hän alkoi nyt puhua näistä asioista ja siitä, mitä oli oppinut maailmalla — kertoi, mitä johtopäätöksiä oli tehnyt keskustellessaan Friskon pojan ja Ranskan Pekan kanssa ja nähdessään *Peuran* ja Puna-Nelsonin alapuolellaan kuohuvassa syvänteessä. Ja herra Bronson kuunteli ja ymmärsi vuorostaan hänkin.

— Mutta miten käy Friskon pojan, isä? Joe kysäisi loppuun ennätettyään.

— Hm, siinä pojassa näyttää olevan melko lailla lupaavia aineksia, mikäli voi päättää sinun kuvauksestasi. — Tällä kertaa herra Bronson salasi silmäkulmansa vilkkeen. — Ja minusta hän näyttää täysin kykenevän pitämään huolta itsestään.

— Isä? — Joe ei saattanut uskoa korviaan.

— Maltappas sen tähden! Hän on nyt oikeutettu saamaan puolet noista luvatuista viidestä tuhannesta dollarista — toinen puoli kuuluu sinulle. Te kaksi pelastitte kassakaapin valtameren syvyyteen vaipumasta, ja jos olisitte vain odottaneet hetkisen, niin olisimme korottaneet palkintosummaa.

— Oh! Joe alkoi ymmärtää. — Osan siitä voi vällan helposti järjestää. Minä en suostu ottamaan mitään. Mutta mitä toiseen puoleen tulee — niin ei Friskon poikakaan juuri sellaista halua. Hän kaippaa ystäviä ja — ja — vaikka ette sanonutkaan sitä, niin ne ovat kuitenkin tärkeämpiä kuin raha, eikä niitä saa rahalla. Hän haluaa saada ystäviä ja päästä sivistyksen tielle, ei hän välitä kahdesta ja puolesta tuhannesta dollarista.

— Eikö sinun mielestäsi olisi parasta antaa hänen itsensä valita?

— Ei ollenkaan. Se asia on jo selvä.

— Kuinka niin?

— Näes, hän on päällikkö merellä, mutta minä maalla. Hän on nyt minun komennettavanani.

— Sinulla on kai sitten valta ajaa hänen asiaansa tässä tapauksessa. No hyvä. Minä esitän sinulle erään ehdotuksen. Minä hoidan hänen osuuttaan ja lupaudun maksamaan sen vaadittaessa. Muut asianne järjestämme myöhemmin. Sitten hän pääsee toimistoomme koetteeksi — sanokaamme vuoden ajaksi. Sinä voit ohjata hänen opintojaan, sillä olen varma siitä, että tästä lähtien hoidat omat lukusi, tai myöskin voimme lähettää hänet iltakouluun. Ja jos hän suoriutuu koeajastaan kunniakkaasti, annan hänelle mahdollisuuden hankkia saman sivistyksen kuin sinäkin. Kaikki riippuu hänestä itsestään. No niin, herra asianajaja, mitä te sanotte holhokkianne koskevasta ehdotuksestani?

— Suostun siihen heti paikalla.

Isä ja poika löivät kättä.

— Ja entä mitä sinä aiot nyt tehdä, Joe?

— Lähetän ensin sähkösanoman Friskon pojalle ja riennän sitten kotiin.

— Odotappas hetkinen, kunnes olen soittanut San Andreakseen ja ilmottanut hyvät uutisemme herra Tatelle — tulen sitten sinun mukaasi.

— Herra Willis, virkkoi herra Bronson heidän kulkiessaan toimiston halki — kassakaappimme on pelastettu, ja me otamme tänään lomaa joka mies. Olkaa niin ystävällinen ja ilmottakaa konttoristeille, että he saavat olla vapaina lopun päivää. Ja kuulkaappas — hän huusi jälkeensä hissiin astuessaan — älkää vain unohtako juoksupoikaa!

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK AAVOILLA ULAPOILLA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property

(trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing

any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production,

promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how

to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.